

SEANCE DU MERCREDI 16 MAI 1979
VERGADERING VAN WOENSDAG 16 MEI 1979ASSEMBLEE
VOLTALLIGE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 251.

MESSAGES:

Page 251.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Page 251.

Cour des comptes.

Conseil central de l'économie.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 251.

M. Payfa. — Proposition de loi relative à l'interruption de grossesse et abrogeant les articles 350, 351, 352 et 353 du Code pénal.

M. Leo Vanackere. — Proposition de loi modifiant la loi du 14 juillet 1976 relative aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services.

M. van de Put. — Proposition de loi modifiant l'article 21 de l'arrêté du Régent portant Règlement général sur la comptabilité communale et l'article 77, 8°, de la loi communale.

M. Lindemans:

a) Proposition de loi insérant un article 710bis dans le Code civil;

b) Proposition de loi modifiant la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages.

M. Coppieters. — Proposition de loi modifiant l'article 6 de la loi du 2 juillet 1975 sur la protection des animaux.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi modifiant la loi du 16 novembre 1978 relative aux élections du Parlement européen.

Discussion générale. — *Orateurs:* MM. Leo Vanackere, rapporteur, André, Pede, Vernimmen, Moureaux, Lahaye, Vandezande, M. Gramme, ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles, M. Jorissen, p. 252.

Ann. parl. Sénat — Session extraordinaire 1979
Parlem. Hand. Senaat — Buitengewone zitting 1979

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 251.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 251.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 251.

Rekenhof.

Centrale Raad voor het bedrijfsleven.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 251.

De heer Payfa. — Voorstel van wet betreffende de zwangerschapsafbreking en tot opheffing van de artikelen 350, 351, 352 en 353 van het Strafwetboek.

De heer Leo Vanackere. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 14 juli 1976 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

De heer van de Put. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 21 van het besluit van de Regent houdende Algemeen Reglement op de gemeentelijke comptabiliteit en van artikel 77, 8°, van de gemeentewet.

De heer Lindemans:

a) Voorstel van wet tot invoeging van een artikel 710bis in het Burgerlijk Wetboek;

b) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 16 mei 1900 tot erfregeling van de kleine nalatenschappen.

De heer Coppieters. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 6 van de wet van 2 juli 1975 op de dierenbescherming.

ONTWERPEN VAN WET (bespreking):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 16 november 1978 betreffende de verkiezingen van het Europese Parlement.

Algemene bespreking. — *Sprekers:* de heren Leo Vanackere, verslaggever, André, Pede, Vernimmen, Moureaux, Lahaye, Vandezande, de heer Gramme, minister van Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen, de heer Jorissen, blz. 252.

Vote des articles, p. 258.

A l'article 1er: *Orateurs*: MM. Lahaye, Jorissen, M. Gramme, ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles, MM. Leo Vanackere, Moureaux, Pede, Vanderpoorten, p. 260.

Renvoi en commission (deuxième lecture), p. 264.

Projet de loi relevant de caducité divers projets de loi.

Discussion et vote des articles, p. 264.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1979.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1978.

Interpellation jointe de M. Neuray au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques sur « les arrêtés ministériels du 24 avril 1979 réglementant la livraison de certains combustibles liquides et apportant certaines restrictions à la consommation de l'énergie électrique ».

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. van Waterschoot, rapporteur, Lagneau, Van Elsen, Basecq, Vernimmen, de Wasseige, Vergeylen, D'Haeyer, Flagothier, Van den Eyn-den, p. 273.

PROJETS DE LOI (Vote des articles):

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1979, p. 268.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1978, p. 270.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1979, p. 271.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1978, p. 272.

PROJETS DE LOI (Vote):

Projet de loi relevant de caducité divers projets de loi, p. 272.

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1979, p. 273.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1978, p. 273.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1979, p. 273.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1978, p. 273.

Stemming over de artikelen, blz. 258.

Bij artikel 1: *Sprekers*: de heren Lahaye, Jorissen, de heer Gramme, minister van Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen, de heren Leo Vanackere, Moureaux, Pede, Jorissen, Vanderpoorten, blz. 260.

Verwijzing naar de commissie (tweede lezing), blz. 264.

Ontwerp van wet houdende opheffing van de nietigheid van diverse ontwerpen van wet.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 264.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1979.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1978.

Toegevoegde interpellatie van de heer Neuray tot de Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken over « de ministeriële besluiten van 24 april 1979, tot reglementering van de levering van sommige vloeibare brandstoffen en tot invoering van sommige beperkingen op het verbruik van elektrische energie ».

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heren van Waterschoot, verslaggever, Lagneau, Van Elsen, Basecq, Vernimmen, de Wasseige, Vergeylen, D'Haeyer, Flagothier, Van den Eyn-den, blz. 273.

ONTWERPEN VAN WET (Stemming over de artikelen):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1979, blz. 268.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1978, blz. 270.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1979, blz. 271.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1978, blz. 272.

ONTWERPEN VAN WET (Stemming):

Ontwerp van wet houdende opheffing van de nietigheid van diverse ontwerpen van wet, blz. 272.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1979, blz. 273.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1978, blz. 273.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1979, blz. 273.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1978, blz. 273.

PRESIDENCE DE M. ROBERT VANDEKERCKHOVE, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER ROBERT VANDEKERCKHOVE, VOORZITTER

MM. De Seranno et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren De Seranno en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 05 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

Mme Planckaert-Staessens et M. de Bruyne, pour raisons de santé; M. Féaux, à l'étranger jusqu'au 22 mai; M. Van der Elst, à l'étranger; Mme Remy-Oger, retenue par des obligations professionnelles jusqu'au 23 mai, demandent un congé.

Vragen verlof: Mevr. Planckaert-Staessens en de heer de Bruyne, wegens gezondheidsredenen; de heer Féaux, in het buitenland tot 22 mei; de heer Van der Elst, in het buitenland; Mevr. Remy-Oger, wegens beroepsplichten tot 23 mei.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Coen, retenu par des obligations professionnelles; Payfa, empêché; Adriaenssens, retenu par d'autres occupations; Lavens, à l'étranger; Lutgen, Bataille, Conrotte, retenus par des devoirs administratifs; Mme De Loore-Raemaekers, pour raisons de santé, demandent de les excuser de ne pouvoir assister à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Coen, wegens beroepsplichten; Payfa, belet; Adriaenssens, wegens andere bezigheden; Lavens, in het buitenland; Lutgen, Bataille, Conrotte, wegens ambtsbezigheden; Mevr. De Loore-Raemaekers, wegens gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 10 mai 1979, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Relevant de caducité divers projets de loi;

Bij boodschappen van 10 mei 1979 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Houdende opheffing van de nietigheid van diverse ontwerpen van wet;

— Inscrit à l'ordre du jour.

Op de agenda geplaatst.

2° Contenant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1979;

3° Contenant le budget de la Dette publique de l'année budgétaire 1979;

4° Ajustant le budget de la Dette publique de l'année budgétaire 1978.

2° Houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1979;

3° Houdende de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1979;

4° Houdende aanpassing van de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1978.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Par message du même jour, la Chambre des représentants fait également connaître qu'elle a adopté, tel qu'il lui a été transmis par le Sénat, le projet de loi modifiant la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution.

Bij boodschap van dezelfde dag deelt de Kamer van volksvertegenwoordigers tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals het haar door de Senaat werd overgezonden, het ontwerp van wet houdende wijziging van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Par dépêche du 2 mai 1979, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations au sujet du projet de loi portant le budget du ministère des Affaires étrangères, du

Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de l'année budgétaire 1979.

Bij dienstbrief van 2 mei 1979 deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1979.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

En exécution de l'article 116 de la Constitution, la Cour des comptes transmet au Sénat, par dépêche du 9 mai 1979, le fascicule III B du 130e Cahier d'Observations.

In uitvoering van artikel 116 van de Grondwet, zendt het Rekenhof aan de Senaat, bij dienstbrief van 9 mei 1979, deel III B van het 130e Boek van Opmerkingen.

Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Par dépêche du même jour, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations au sujet du projet de loi portant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1979.

Bij dienstbrief van dezelfde dag deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1979.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Conseil central de l'économie

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

M. le Président. — Par lettre du 11 mai 1979, le Conseil central de l'économie transmet au Sénat un avis relatif à la cinquième session de la Cnuced, adopté par le Conseil en sa séance plénière du 3 mai 1979.

Bij brief van 11 mei 1979 zendt de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven aan de Senaat, een advies over de vijfde Unctad-Conferentie, door de Raad aangenomen op haar plenaire vergadering van 3 mei 1979.

— Dépôt au greffe.

Neergelegd ter griffie.

PROPOSITION DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par M. Payfa, relative à l'interruption de grossesse et abrogeant les articles 350, 351, 352 et 353 du Code pénal;

De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

1° Door de heer Payfa, betreffende de zwangerschapsafbreking en tot opheffing van de artikelen 350, 351, 352 en 353 van het Strafwetboek;

2° Par M. Vanackere, modifiant la loi du 14 juillet 1976 relative aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services;

2° Door de heer Vanackere, tot wijziging van de wet van 14 juli 1976 betreffende de overheidsopdrachten voor anneming van werken, leveringen en diensten;

3° Par M. van de Felt, modifiant l'article 21 de l'arrêté du Régent portant Règlement général sur la comptabilité communale et l'article 77, 8°, de la loi communale;

3° Door de heer van de Put, tot wijziging van artikel 21 van het besluit van de Regent houdende Algemeen Reglement op de gemeentelijke comptabiliteit en van artikel 77, 8°, van de gemeentewet;

4° Par M. Lindemans:

a) Insérant un article 710bis dans le Code civil;

b) Modifiant la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages;

4° Door de heer Lindemans:

a) Tot invoeging van een artikel 710bis in het Burgerlijk Wetboek;

b) Tot wijziging van de wet van 16 mei 1900 tot erfregeling van de kleine nalatenschappen;

5° Par M. Coppieters, modifiant l'article 6 de la loi du 2 juillet 1975 sur la protection des animaux.

5° Door de heer Coppieters, tot wijziging van artikel 6 van de wet van 2 juli 1975 op de dierenbescherming.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 16 NOVEMBRE 1978 RELATIVE AUX ELECTIONS DU PARLEMENT EUROPEEN

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 16 NOVEMBER 1978 BETREFFENDE DE VERKIEZINGEN VAN HET EUROPESE PARLEMENT

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi relatif aux élections du Parlement européen.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet betreffende de verkiezingen van het Europese Parlement.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

Het woord is aan de verslaggever.

De heer Leo Vanackere, verslaggever. — Voorzitter, met het wetsontwerp worden twee grote en erg uiteenliggende doelstellingen beoogd.

Het eenvoudigste doel van de twee is de Koning de macht te verlenen om te bepalen van welk uur af er met de stemopneming mag worden begonnen. Daar zit een resolutie achter die opgenomen is in de akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement en waarin wordt bepaald dat in geen enkel land met de stemopneming mag worden begonnen vooraleer in het laatste land het laatste stembureau is gesloten. In Italië mag men stemmen op zondag 10 juni tot 22 uur. Dat wil dus zeggen dat vóór dit uur, op zondag 10 juni, niet met de stemopneming mag worden begonnen. Het is een bepaling waar wij niet onderuit kunnen ook al vinden wij daar heel wat praktische bezwaren in. Die werden in de commissie ten andere ook geformuleerd. Zullen de voorzitters de tellers oproepen tegen 22 uur? Zullen zij eventueel oproepen voor de maandagochtend met alle gevolgen van dien, zowel voor het noodzakelijke personeel als voor de getuigen van de partijen? Tegen die regelingen zijn grote bezwaren maar de leden van de commissie hadden de indruk dat er niet aan te ontkomen was. Derhalve werd de bepaling unaniem goedgekeurd.

Het tweede doel is duidelijk veel delicaat. Dat is onder meer gebleken uit de gesprekken die hebben plaatsgehad nog na de vergadering van uw commissie. Waarover gaat het hier? In onze kieswetgeving voor alle verkiezingen, uitgenomen voor de Europese, staat de stemming bij volmacht nog ingeschreven. Als verslaggever moet ik in alle eerlijkheid zeggen dat wij bij het behandelen van de kieswetgeving voor de Europese verkiezingen de bepaling over de stemming bij volmacht uit de tekst hadden geschrapt met de bedoeling om die stemming bij volmacht later, bij een geschikte gelegenheid, ook uit de andere kieswetgevingen te lichten.

Wij waren begonnen met uit alle kieswetgevingen de stemming bij briefwisseling te verwijderen. Ik wil hierover een paar woorden uitleg geven omdat uit de gesprekken in en rond de commissie is gebleken dat sommige zaken worden verward. Het gaat hier en nu niet meer over de stemming per brief. Die mogelijkheid is verdwenen. Wij moe-

ten erkennen dat het overgrote aantal klachten in verband met bedrog en het onder druk zetten van kiezers, voornamelijk betrekking had op de stemming per brief. Er werd daarenboven geconstateerd dat sommige stembrieven ter bestemming waren gekomen nadat de uitslag van de stemming reeds was bekendgemaakt. Dat liep alleszins de spuigaten uit. Het stemmen per brief hebben wij derhalve resoluut uit de hele kieswetgeving geschrapt.

Zes maanden geleden hadden wij er voor de Europese verkiezingen ook de stemming bij volmacht uitgelicht. Er werden vooral gevallen van bedrog en het uitoefenen van druk aangevoerd om tot die beslissing te komen. Hebben wij dat allicht gedaan onder de nog al te recente indruk van de jongste verkiezingen? Dat is mogelijk. De situatie is in elk geval zo dat in het ontwerp van de regering vandaag op die beslissing wordt teruggekomen. Er wordt nu voorgesteld de door ons geschrapte bepalingen gewoonweg opnieuw in te voeren.

Dat wil zeggen dat dezelfde categorieën van personen die vroeger bij volmacht konden stemmen, dat ook nu zouden kunnen doen. In de commissie was er enige aarzeling, die ongetwijfeld zal blijven bestaan. Het zou al te gek zijn ware dit niet het geval geweest want dan zou men zich kunnen afvragen waarom zes maanden geleden een andere beslissing werd genomen. Er zijn mensen die een grote reserve aan de dag leggen tegenover deze manier van stemmen.

Er werden aan de commissie twee argumenten voorgelegd die blijkbaar zo zwaar zijn overgekomen dat de commissie unaniem de stemming bij volmacht opnieuw heeft ingevoerd, wat blijkt uit de aangenomen tekst.

Van deze twee argumenten was het eerste eerder van sociale aard. Men achtte het namelijk een sociale achteruitgang personen die op de dag van de verkiezingen en meer bepaald tijdens die enkele uren dat de stembureaus open zijn, van 8 tot 13 uur dus, door arbeidsverplichting belet zijn te stemmen, nu te ontnemen wat hen voor enkele jaren was gegeven, namelijk de mogelijkheid om te stemmen bij volmacht. Men verwijst daarbij klassiek naar de spoorwegmachinist die kiezers vervoert, maar zelf zijn stem niet kan uitbrengen en naar degenen die de vitale diensten te alle tijde moeten verzekeren zoals het verplegend personeel, de brandweerliu enz.

Het tweede argument was eerder een vraag: of het schouwspel dat voor enkele jaren werd afgeschaft, niet opnieuw zou worden ingevoerd, namelijk dat om de zoveel jaar, ter gelegenheid van de verkiezingen, bejaarden, zieken en gehandicapten met grote zorg en in zeer mooie wagens worden gesjouwd en naar de stembureaus worden gebracht om dan met nog grotere zorg terug naar huis te worden gevoerd. Dan is immers gerechtigheid geschied en dan kunnen wij hen weer voor twee of drie jaar vergeten.

De twee te berde gebrachte punten hebben de atmosfeer in de commissie zo omgebogen dat er stemmen zijn opgegaan om de categorieën van personen die bij volmacht zouden kunnen stemmen, uit te breiden. Men dacht hierbij, ingevolge het feit dat de Europese verkiezingen in juni zullen plaatshebben, aan bejaarden waarvan geweten is dat zij precies van deze maand gebruik maken om vakantie te nemen ook in het buitenland omdat deze periode buiten het piekseizoen valt en vakantie nemen dan uiteraard goedkoper uitvalt. Ongetwijfeld hebben heel wat personen reeds weken geleden geboekt. Zij staan nu voor de nogal schrijnende keuze, ofwel te moeten annuleren, met al de gevolgen van dien, ofwel tegen de kiesplicht in te blijven waar ze zijn.

De besprekingen in de commissie hebben uiteindelijk geleid naar de wil tot latere uitbreiding van de categorieën personen die bij volmacht kunnen stemmen. In de commissie werd daaromtrent echter geen amendement ingediend. Wel werd er in openbare vergadering een amendement ingediend ondertekend door de heren Vandezande en Jorissen en een gelijkaardig ook uitgaande van de heer Moureaux. Zij zullen ongetwijfeld, bij het verdedigen van hun amendement, hun argumenten ontwikkelen. Ik kan echter als rapporteur geen verslag uitbrengen over amendementen die niet in de commissie werden ingediend.

Daarmede heb ik de twee grote doelstellingen van het ontwerp toegelicht.

In de derde plaats zijn er door een lid amendementen ingediend om toe te staan dat Belgen die in het buitenland residieren en die dus niet meer in onze bevolkings- of kiesregisters zijn ingeschreven, hetzij op een consulaat, hetzij op de ambassade hun kiesplicht zouden kunnen vervullen.

Buiten de bezwaren die hierbij rezen ten aanzien van de vraag of deze mensen nog wel kiesgerechtigd zijn, of zij nog allen hun burgerrechten bezitten, bleek uit het antwoord van de regering duidelijk dat het onmogelijk is in een zo korte spanne tijds deze zaak nog te regelen. De i.c.e. wordt ongetwijfeld voor een latere gelegenheid aan-

gehouden, maar men zag werkelijk geen mogelijkheid om dit nog voor deze verkiezingen te regelen.

Italië is erin geslaagd om zijn onderhorigen die in het buitenland resideren deel te laten nemen aan de stemming. De bilaterale besprekingen daaromtrent tussen Italië en België alleen al hebben twee jaar geduurd. Dit illustreert duidelijk dat het onmogelijk is nu nog besprekingen te beginnen met de verschillende Lid-Staten van de Europese Gemeenschap en deze tegen de datum van de Europese verkiezingen tot een goed einde te brengen.

Voorzitter, geresumeerd komt het hier op neer dat de commissie de voorstellen van de regering unaniem goedkeurt. Het komt mij als rapporteur voor dat dit hier vandaag in de openbare vergadering niet zo gemakkelijk zal liggen.

Sta mij toe met een persoonlijke bedenking te besluiten. Ik richt mij tot die collega's die over enkele weken in het Europees Parlement zitting zullen hebben en vraag hen zo spoedig mogelijk werk te maken van een Europese verkiezingswetgeving.

Dit zou niet alleen zeer handig zijn voor het oplossen van alle moeilijkheden die nu rijzen: in de verschillende Lid-Staten, maar een eengemaakt verkiezingsstelsel zou ook symbolisch wijzen op het bestaan van één enkel Europees Parlement. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. André.

M. André. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, je me permettrai de formuler deux remarques.

Voici la première: si nous avons approuvé, en commission, le projet de loi du gouvernement, notamment dans son aspect relatif à la possibilité de voter par procuration à l'occasion des élections européennes, cela ne signifie pas que nous considérons notre législation en la matière comme idéale.

Vous vous rappellerez qu'au départ, on avait estimé qu'il valait mieux, pour les élections européennes, écarter la possibilité du vote par procuration. On a, pour des raisons que nous pouvons comprendre, réintroduit cette formule, mais il serait inconcevable que le gouvernement ne nous proposât pas dans l'avenir d'autres formules que celle qui a déjà provoqué pas mal d'ennuis et de difficultés.

Deuxième remarque: elle a trait à ce qui a été proposé en commission par M. Lahaye, c'est-à-dire le vote des ressortissants belges dans les pays de la Communauté européenne. Je trouve dommage que nous n'ayons pu régler ce problème, mais il est trop tard maintenant pour surmonter les obstacles techniques et juridiques que cela entraînerait. Cependant, alors que les ressortissants italiens résidant dans notre pays, par exemple, pourront voter pour leurs candidats, alors que des législations ont été prévues à cet égard dans d'autres pays encore, chez nous rien de tel n'a été préparé.

Je tiens à dire que si nous avions une législation permettant aux ressortissants belges de voter à l'étranger, j'hésiterais à l'appliquer aux élections nationales, mais il me semble paradoxal que, pour des élections européennes, les Belges qui ne vivent pas en Belgique ne puissent choisir leurs représentants nationaux.

C'est dans cet esprit que nous voterons le projet de loi. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pede.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, waarde collega's, in de eerste plaats wil ik zeggen dat het verslag van de heer Vanackere gewoontegetrouw volledig is. Ik wil er dit punt aan toevoegen. Het is juist wat hij zegt dat de ontwerpen van amendementen van de regering met algemeenheid van stemmen in de commissie werden goedgekeurd. Op het ogenblik van de stemming was ik evenwel in openbare vergadering en zo komt het dat ik in de commissie niet heb kunnen tegenstemmen.

Dames en Heren, deze amendementen van de regering bestaan uit twee delen. Een eerste deel waarin, zoals de heer Vanackere heeft gezegd, een wijziging is gebracht in de uurregeling wat betreft het begin van de procedure van de stemopneming. Deze amendementen kunnen wij bezwaarlijk niet aanvaarden, omdat het een algemene regeling betreft die overeengekomen werd op het niveau van de Europese Gemeenschap voor de verkiezingen van het Europees Parlement. Alles zal ongetwijfeld afhangen van de manier waarop men zulks organiseert. Ik vermoed niet of u reeds weet of men met de stemopneming zal beginnen 's avonds om 11 uur dan wel de maandagmorgen. Dat zal in ieder geval enorme problemen met zich brengen wat de samenstelling van de bureaus betreft en ook voor de politieke fracties wat de getuigen betreft. Ik zou uw aandacht willen vestigen op het feit dat u de nodige maatregelen zo zou treffen dat in de mate van

het mogelijke wordt verholpen dat te weinig mensen zouden kunnen aanvaarden, of liever, dat te veel mensen met getuigschriften zouden verschijnen om niet aanwezig te zijn bij de stemopneming.

Wat ons evenwel ten zeerste verwondert, Mijnheer de Minister, is het tweede deel van de regeringsamendementen. Daarover wil ik toch even teruggaan in de tijd. Vroeger werd bepaald, om tegemoet te komen aan vele vragen, dat men op een andere wijze zou kunnen stemmen dan in het stembokje. Zo werd er bepaald dat miliciens en beroepsmilitairen in de kazerne en bepaalde stemgerechtigden in het binnenland per brief konden stemmen, terwijl tevens de mogelijkheid bestond voor de stemgerechtigden die zich in het buitenland bevonden om bij volmacht te stemmen. Na een paar experimenten is men tot de conclusie gekomen dat er zodanig veel misbruiken of mogelijkheden tot misbruiken waren — velen onder ons kennen trouwens die misbruiken — dat men de stemmingsmogelijkheid bij het leger heeft geschrapt zoals de stemming per briefwisseling in het binnenland. Men heeft alleen de stemming bij volmacht overgehouden. Die werd uitgebreid zowel voor het binnen- als voor het buitenland. Wanneer ik even terugkijk naar de besprekingen van de begrotingen van Binnenlandse Zaken die gehouden werden sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 1976, kom ik tot de constatacie dat de diverse fracties, zowel in Kamer als in Senaat, aangedrongen hebben om ook die wijze van stemming bij volmacht te schrappen, omdat ook daar in vele omstandigheden misbruiken zijn gepleegd geworden. Iedereen kent wel het geval van mensen die volmachten ronselen en dan die volmachten later hervredelen. Wij weten allemaal hoe dat gebeurt.

Dat was de werkelijke reden waarom de meesten hier zich tegen de stemming bij volmacht meermaals hebben uitgesproken ter gelegenheid van de bespreking van de begrotingen van Binnenlandse Zaken. Bij de bespreking van het wetsontwerp houdende organisatie van de Europese verkiezingen heeft iedereen zich hier verheugd over het feit dat het artikel 147bis, waarbij de stemming per volmacht mogelijk was, daarin niet werd voorzien. Ik vraag mij dan ook af waarom men nu opnieuw de stemming per volmacht wil invoeren. Er moet toch met nadruk worden gezegd dat hierover een misverstand kan ontstaan bij vele mensen die denken dat zij bij volmacht kunnen stemmen wanneer zij bijvoorbeeld als toerist in het buitenland verblijven. In feite voorziet artikel 147bis in vijf mogelijkheden. In de eerste plaats zijn er de zieken en gebrekkigen met een medisch attest. Dit komt het meeste voor. Men kan ook per volmacht stemmen wanneer men, zelfs met zijn gezin, om beroepsredenen in het buitenland verblijft. Dat is zo voor de ambtenaren bij de ambassades. De mogelijkheid kan ook gelden voor schippers en foorreizigers, evenals voor diegenen die wegens gerechtelijke maatregelen van hun vrijheid zijn beroofd en tenslotte die welke niet naar de stembus kunnen omwille van religieuze motieven enz.

Wanneer men nu dit artikel 147bis invoert, brengt men geen oplossing voor diegenen die in de maand juni met vakantie zijn en maakt men hen het stemmen niet mogelijk.

Zou men artikel 147bis, zoals vroeger, niet toepassen, dan zouden de resultaten daarvan voor alle politieke partijen ongeveer hetzelfde blijven. Ik zie niet in dat de kiezers van één partij meer ziek zouden zijn dan kiezers van een andere...

De heer Jorissen. — Er zijn partijen die ziek zijn en er zijn gezonde partijen.

De heer Pede. — ... tenzij zij zeer ongelukkig zouden zijn over bepaalde regeringsactiviteiten en daarvan ziek zijn geworden.

Ik kan mij moeilijk voorstellen dat de percentages inzake afwezigheid verschillend zouden zijn van de ene partij tot de andere.

Wij zouden er goed aan doen ook deze vorm van stemming bij volmacht niet te voorzien, tenzij men de amendementen zou aannemen die hierop werden ingediend die trachten een oplossing voor deze moeilijkheden te vinden. Zou men mensen die op reis zijn, toelaten te stemmen, dan vraag ik mij af waar men de attesten zou gaan halen en hoe men zekerheid kan hebben dat ook daar geen bedrog kan worden gepleegd.

Mijnheer de Minister, ziedaar de redenen waarop onze stemming gebaseerd is, tenzij u ondertussen in uw antwoord een andere houding zou aannemen of door het aanvaarden van amendementen wijzigingen zou aanbrengen. Zoals de toestand nu is, zullen wij de regeling inzake het depouilleren wel goedkeuren maar het wederinvoeren van de volmacht bij artikel 147bis afkeuren. Wij zullen daarover trouwens een afzonderlijke stemming vragen. (*Applaus op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vernimmen.

De heer Vernimmen. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, Dames en Heren, zoals terecht aangeduid en onderstreept in het rapport namens de commissie voor de Binnenlandse Zaken en het Openbaar Ambt uitgebracht door de heer Vanacker, beoogt het stemmen bij volmacht dat de kiezer, door beroepsplichten weerhouden, zijn stem zou laten uitbrengen door een persoon die zijn volle vertrouwen geniet.

In een beperkte familiekring stelt dit vertrouwen inderdaad geen problemen, aangezien de volmachtdrager uit eigen vrije wil gekozen wordt. Het probleem is anders voor tehuizen en klinieken waar gehandicapten, bejaarden en zieken verzorgd worden. De vrije keuze wat betreft de volmachtdrager bestaat daar eenvoudig niet.

De heer Jorissen. — Zeer juist.

De heer Vernimmen. — Inderdaad, de opgenoemde categorieën van personen worden voor een voldoende feit gesteld. De volmachten worden in grote hoeveelheden anoniem aangevraagd en ter ondertekening voorgelegd aan de belanghebbenden, of ze in staat zijn zich te verplaatsen of niet.

Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat vele oudere personen en zelfs zieke personen eenvoudigweg hun handtekening zetten, zonder te weten waarom of waarvoor. Waar is hier het vertrouwen, waarvan sprake in het verslag, terug te vinden?

Stemmen bij volmacht is de deur openstellen voor allerlei misbruiken. Ten andere, de klachten die in dit verband neergelegd werden zijn talrijk om er maar een paar te vernoemen, indien ik het zo mag uitdrukken, het ronselen van volmachten bij ouderlingen, het schrijven van volmachten in de kiesbureaus zelf, kandidaten die als gevolmachtigden optreden en dies meer.

Ten einde te voorkomen dat er gesold en gesjouwd wordt op de verkiezingsdag met zieke, gehandicapte of bejaarde mensen dient in de eerste plaats de Belgische kieswet voor de toekomst aangepast te worden in die zin, dat de personen die zich niet kunnen verplaatsen vrijgesteld worden van de kiesplicht zonder dat er in hun hoofde enige repressieve sanctie zou getroffen worden.

In die zin zullen wij ten andere binnenkort, Mijnheer Vanackere, een wetsvoorstel indienen, indien de regering op dit gebied geen initiatief neemt.

Een reden te meer om niet over te gaan op het laatste moment tot een wijziging van de wet op de Europese verkiezingen, welke — wij wensen dat te herhalen — slechts zes maanden geleden goedgekeurd werd, is wel het feit dat deze wet slechts een kort leven beschoren is en slechts een éénmalige toepassing zal kennen. Het mag ons niet ontsnappen dat voor de volgende Europese verkiezingen de kieswet zal uitgevaardigd worden door het Europese Parlement zelf.

Ten einde in de overhaasting geen nefaste maatregelen uit te vaardigen, werd er ook niet op ingegaan om één maand vóór de verkiezingen nog een wijziging aan te brengen aan de Europese kieswet in die zin om kiesrecht te verlenen aan de Belgen gevestigd in één der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap of aan Belgen met verlof in het buitenland.

Dit standpunt werd onderschreven door alle aanwezige commissie-leden.

Trouwens, wij begrijpen niet al te best de houding van de regering. Eind vorig jaar, in november, werd voor deze kieswet de hoogdringendheid ingeroepen en werd zij met vrijwel eenparigheid van stemmen goedgekeurd. Wij zien niet goed in dat er zes maanden later argumenten zouden zijn om daaraan enige wijziging te brengen.

Wij zijn in het Ev. opa van morgen waarschijnlijk het enige land, met Luxemburg, dat de algemene kiesplicht heeft ingesteld. Bijgevolg menen wij dat voor de Europese verkiezingen de wet die in november 1978 door alle partijen werd goedgekeurd, volstaat. Wij zullen bijgevolg tegen het regeringsontwerp stemmen. (*Applaus op sommige banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Moureaux.

M. Moureaux. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, mes chers collègues, comme l'a très bien exposé M. Vanackere dans son rapport objectif et très complet, le projet en discussion pose, en fait, trois problèmes.

Le premier ne soulève aucune difficulté réelle. En effet, le Sénat ne verra aucune objection à honorer des engagements pris par la Belgique quant à la nécessité d'unifier l'heure du commencement du dépouillement, d'autant que la commission a adopté un amendement que j'ai déposé et qui vise à limiter très strictement aux élections européennes les modifications apportées à la loi électorale.

Je crois devoir souligner que l'ensemble des commissaires a insisté sur le fait que, dans d'autres circonstances, le Parlement ne pourrait se dessaisir, au profit de l'exécutif, du soin de déterminer l'heure du commencement du dépouillement. C'est là une prérogative qu'il conservera pour toutes les autres élections. Il ne peut accepter de la déléguer que dans le cas très spécial où des négociations internationales l'imposent.

Le deuxième problème qui sera certainement soulevé par plusieurs intervenants, et plus particulièrement par notre collègue, M. Lahaye, est celui, très délicat, du vote des Belges à l'étranger.

Notre groupe s'est incliné devant les arguments pratiques avancés par le gouvernement qui a fait valoir les difficultés qu'entraînerait pour les consulats et les ambassades à l'étranger l'organisation d'un vote objectif qui permette, notamment, de contrôler si les Belges appelés à y participer possèdent leur droit d'électeur. Certaines délégations pourraient faire face aux difficultés, d'autres non, et il serait inconcevable que les Belges résidant à l'étranger ne soient pas tous sur un pied de stricte égalité.

J'émets cependant le souhait, qui est celui de la plupart d'entre nous, qu'à l'avenir, le ministre de l'Intérieur étudie très sérieusement le problème du droit électoral de nos compatriotes à l'étranger.

Il est dommage, et chacun le regrette, que l'on s'y soit pris si tard pour aborder ce problème et que l'on invoque, dès lors, des arguments purement techniques pour rejeter une demande particulièrement fondée dans le cas d'élections européennes. Nous inclinons toutefois devant les arguments pratiques, nous suivrons donc le gouvernement et nous approuverons le projet tel quel.

On en arrive ainsi tout naturellement au troisième ordre de préoccupations, à savoir l'amendement du gouvernement qui propose de réintroduire le vote par procuration, apportant ainsi une solution partielle, bien qu'insatisfaisante, aux problèmes posés. Le gouvernement permet ainsi à des Belges qui, pour des raisons de service ou de mission, seraient en déplacement à l'étranger, de participer au scrutin. Ses intentions sont certainement louables. C'est la raison pour laquelle j'ai, comme la plupart des membres de la commission d'ailleurs, voté cet amendement.

Cela étant, mon groupe est très sensible aux remarques qui ont été formulées par certains préopinants sur les abus auxquels le système du vote par procuration peut donner lieu.

Nous craignons, en effet, que la Chambre, dont la commission spécialisée a étudié minutieusement le problème, et qui avait pris l'initiative de supprimer le vote par procuration pour les élections européennes, ne soit assez surprise qu'on le rétablisse, à quelques semaines du scrutin.

Dans le souci de rencontrer les préoccupations légitimes de certains collègues en même temps que celles du gouvernement, nous avons essayé dans notre amendement de concilier ce qui est assez difficilement conciliable.

Notre amendement poursuit donc un double objectif.

En proposant de supprimer le 1er de l'article 147bis, nous entendons mettre un terme à la majeure partie des abus que constitue l'usage abusif de la signature des personnes de grand âge.

En revanche, pour renforcer l'intention louable du gouvernement, nous proposons d'ajouter au 2e les raisons familiales légitimes aux motifs de service qui y sont déjà prévus. Ceci présenterait l'avantage de rencontrer les préoccupations de personnes qui se trouveraient, le 10 juin, en difficulté d'exercer leur droit de vote, en raison des dispositions qu'elles auraient prises pour l'organisation de vacances familiales.

Il s'agit là d'une concession que nous pourrions faire dans le contexte particulier des élections européennes.

Il est évident, en effet, que la procuration donnée pour des raisons familiales par une personne adulte en possession de ses moyens intellectuels ne présente pas les inconvénients dénoncés tout à l'heure en ce qui concerne les personnes âgées placées dans des homes.

C'est dans cet esprit que nous avons déposé notre amendement, en espérant qu'il puisse entraîner un effort collectif de cette assemblée en vue non seulement de donner quelque satisfaction à des citoyens qui ne pourraient être présents en Belgique, du moins en leur lieu de vote, mais également d'éviter les abus, qui ont été dénoncés, du vote par procuration.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Lahaye.

De heer Lahaye. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal straks mijn amendement verdedigen, maar ik wens thans tot de minister te zeggen dat ik verstomd sta omdat hij geen gevolg heeft gegeven aan de wens die ik uitdrukkelijk heb uitgesproken in de commissie.

In de commissie heb ik er al de aandacht op gevestigd dat de minister op 9 mei wel een bijkomende ontwerp heeft ingediend met betrekking tot de uurregelingen voor de telling enzovoort, maar dat er nu opeens een tekst tot invoering van de stemming bij volmacht uit de lucht valt. Voor het ene onderwerp geeft hij bij een tekst van een halve bladzijde een toelichting van twee en een halve bladzijde, maar over de tekst met betrekking tot de volmachten weet niemand waarom hij werd ingediend.

Ik heb moeten wachten tot de discussie in de vorige openbare vergadering om te vernemen dat een klein handvol ministers samen gekomen was om deze beslissing te nemen, maar dat het grof geschut van de ministerraad er niets van af wist. Dit project kwam onverwacht en heeft onmiddellijk bij zeer velen onder ons een onaangename weerklank gevonden. Wij vinden dat er een politieke bijbedoeling achter schuilt. Trouwens, een paar jaar geleden hebben wij nog aangekondigd dat stemmen bij volmacht een gevaarlijk procédé is.

Mijn zeer geachte collega Leo Vanackere heeft perfect en zeer objectief verslag uitgebracht. Hij is zelfs in zijn commentaar verder gegaan dan ik het zou doen. Ik ben voorzichtiger. Hij heeft gezegd dat hier vorige keer van bedrog is gesproken. Ik zou dat woord niet in het openbaar durven gebruiken, want ik weet welke strafrechtelijke gevolgen daaraan verbonden kunnen zijn. Volgens het *Beknopt Verslag* heeft hier een socialistische collega gesproken van een « smerig misbruik ». Van de mogelijkheid tot stemming bij volmacht is inderdaad op een smerige manier misbruik gemaakt.

Wij hebben allen gezien hoe men te werk is gegaan indertijd in hospitaal en bejaardentehuizen, waar volmachten gecollecteerd werden. Sommige politici hadden hele bundels volmachten. Zij kwamen ermee naar hun partijlokaal en verdeelden ze onder de kandidaten. Het was een wansmakelijke geschiedenis. De meest biedende kreeg de meeste stemmen bij volmacht.

Mijnheer de Minister, zou u aan deze vergadering willen uitleggen waarom u de procedure van de stemming bij volmacht opnieuw wil inlassen in de kieswetgeving? U zou toch ook eens mogen denken aan de andere potentiële kiezers, namelijk onze landgenoten in Zaïre, waar men gewoonlijk de mond van vol heeft, aan onze militairen in Duitsland en aan de zieken en gehandicapten. Alleen de Belgen die wegens ambtsverplichtingen in het buitenland verblijven zullen wel kunnen stemmen.

Als gij de mogelijkheid biedt om bij volmacht te stemmen, dan moet gij dit doen voor al die categorieën en niet voor een enkele categorie. (*Applaus op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik wens allereerst hulde te brengen aan het objectief verslag van collega Leo Vanackere. Ik stel ook vooraf dat onze fractie akkoord gaat met de wijzigingen in de beginuren van de telling enzovoort, kortom, met de procedurewijzigingen die voorkomen in het ontwerp.

Zoals ander sprekers vóór mij hebben gezegd, heeft de regering van deze gelegenheid gebruik gemaakt om ook het probleem van de volmachten te berde te brengen en daar zijn wij het niet mee eens. Er is in onze hoofde geen verwarring met betrekking tot de stemming per briefwisseling die indertijd ingericht werd voor de militairen. Ik herinner mij zeer levendig dat bij de behandeling in de commissie de toenmalige minister verklaarde dat op het ogenblik dat verkiezingen worden uitgeschreven hij zoveel mogelijk militairen met verlof zou sturen.

In de wetgeving met betrekking tot de Europese verkiezingen heeft men rekening gehouden met alle misbruiken die reeds aan de kaak werden gesteld en heeft men het stemmen per volmacht willen afschaffen. Men heeft toen gezegd dat dit nog maar een begin zou zijn en dat men bij een eerstvolgende herziening van het Kieswetboek aan die misbruiken een einde zou maken wat betreft de wetgevende verkiezingen en de gemeenteraadsverkiezingen.

Wij stellen nu vast dat naar aanleiding van procedure-incidenten in verband met de sluiting van de stembureaus en het begin van de teloperaties, men het stemmen per volmacht weer wil invoeren.

Ons standpunt is, dat werd door deze vergadering in november 11 bekrachtigd, dat er een einde moest komen aan de volmachten. Indien men thans de stemming bij volmacht weer invoert, moet dat niet alleen gelden voor de categorieën die in het ontwerp zijn opgenomen maar ook voor andere categorieën.

U houdt er niet van dat zieken en gehandicapten naar de stembureaus worden vervoerd. Dat is uw stelling. Maar zij zijn niet strafbaar als zij mits voorlegging van een medisch attest niet aan de verkiezingen deelnemen. Daaromtrent bestond geen bezwaar. Dat was

ook het standpunt dat door ons werd ingenomen tijdens de bespreking van de jongste wet op de Europese verkiezingen die nu opnieuw wordt gewijzigd.

Kortom, Mijnheer de Minister, onze houding is duidelijk: in hoofdorde zullen wij een amendement indienen waarbij de stemming bij volmacht wordt afgeschaft; in bijkomende orde zullen wij vragen dat zij zou worden uitgebreid.

Indien men aanvaardt dat personen die om beroepsredenen in het buitenland vertoeven toch per volmacht mogen stemmen, is de categorie van militairen zonder uitzondering zeker een categorie van personen die wegens beroepsredenen in het buitenland verblijven. Dan zou u moeten aanvaarden dat ook deze personen in aanmerking komen om te stemmen bij volmacht.

Een andere categorie van personen zijn de vakantiegangers. Men heeft hier herhaaldelijk voor de spreiding van de vakantie gepleit. Ik denk hierbij aan personen van de derde leeftijd die ieder jaar schikkingen nemen om in de maand juni vakantie te nemen. Wegens financiële redenen is dat een noodzaak.

Ik denk ook aan de gehuwden met jonge kinderen die eveneens van zins zijn vakantie in juni te nemen.

Wanneer men de stemming bij volmacht uitbreidt tot de zieken in het algemeen, ben ik van oordeel dat de twee categorieën van personen die ik hier heb aangehaald ook in aanmerking zouden moeten komen voor de stemming bij volmacht. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Gramme, ministre.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, chers collègues, nous pouvons constater dès l'abord qu'une partie du texte adopté par la commission ne pose pas de problème, en ce sens qu'elle tend à fixer par arrêté royal une série de dispositions pratiques relatives à l'organisation du dépouillement.

Certes, on l'a dit à cette tribune, certains regrets peuvent être exprimés à propos du projet de loi et notamment: qu'il soit venu tardivement, qu'il ne soit pas le fruit d'une coordination entre les neuf pays participant au scrutin, que des négociations multilatérales n'aient pas permis aux neuf partenaires d'élaborer une politique identique pour les votes au sein de la Communauté, enfin qu'une longue crise politique nous ait empêchés de prendre en main le problème en temps voulu.

Je précise cependant que les renseignements sur l'organisation pratique des élections dans les autres pays de la Communauté nous sont parvenus il y a quelques jours à peine et qu'il reste encore à déterminer dans quelles conditions pourront être constitués les bureaux et se dérouler les opérations de dépouillement.

Reste le problème posé par l'amendement du gouvernement qui fait partie du texte adopté par la commission et est lui-même l'objet d'amendements déposés en séance publique.

Le gouvernement m'avait autorisé à introduire cet amendement sur la base d'une requête du Conseil national du Travail, pour permettre le vote à tous ceux qui, sous contrat de travail ou d'emploi, sont empêchés de se rendre aux urnes.

En outre, il ne fait aucun doute que personne ne veut pénaliser les électeurs retenus par la maladie, un handicap ou un devoir professionnel. L'amendement visait d'ailleurs à réintroduire le texte de l'article 147bis du Code électoral sans y apporter de modification. Ceci signifie que le vote par procuration se déroulerait exactement dans les mêmes conditions que lors des élections législatives du 17 décembre dernier.

Nous n'avons pas suggéré de modifier le contenu de cet article 147bis. La discussion qui vient de se dérouler démontre à suffisance qu'il est malaisé d'improviser en matière de modification du Code électoral. Nous nous trouvons devant un éventail de propositions soit plus restreint soit plus large, en présence de partisans et adversaires du vote par procuration. On ne peut pourtant pas simplement décider que les malades, les handicapés et les travailleurs n'auront pas la possibilité de voter!

L'argument des abus est peut-être quelque peu fallacieux. Permettez-moi de croire, à titre personnel, que la législation est bien faite et que le vote par procuration a constitué une amélioration incontestable de notre loi électorale. C'est l'usage fait de la loi qui est discutable, et non la loi elle-même. Des interventions qui ont précédé, je devrais presque conclure que l'on voudrait affiner le système du vote par procuration au point de l'étendre à d'autres catégories de personnes pour lesquelles l'incapacité de se rendre au bureau de vote semble procéder de raisons légitimes.

Il faut éradiquer les abus.

De heer Jorissen. — Maar gij doet dat niet!

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Comment pouvons-nous remédier à la situation...

M. Lahaye. — En supprimant le vote par procuration!

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — ... et comment les groupes politiques auxquels nous appartenons tous ont-ils laissé dénaturer l'esprit généreux et accueillant qui avait présidé à l'instauration du vote par procuration?

M. Lahaye. — Supprimez la procuration!

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Beaucoup y sont sensibles. Certes le Parlement avait supprimé le vote par procuration dans la loi du 16 novembre 1978.

De heer Jorissen. — Dat is maar normaal.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Cette décision fut fondée sur les abus qui avaient été constatés. Aurons-nous un jour le courage de ne plus nous y prêter?

De heer Jorissen. — Dat is geen realisme.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Vous m'excuserez de ne pas partager votre point de vue, mais j'estime que la loi est bonne, car elle permet aux handicapés, aux malades, aux militaires et à ceux qui sont empêchés de se rendre au bureau de vote, de se prononcer par procuration.

Vous en êtes, je crois, tous aussi convaincus que moi. Essayons, dès lors, de trouver les moyens susceptibles de ne pas dénaturer la portée de cette législation.

M. Lahaye. — Il est regrettable qu'un homme aussi honnête que vous, Monsieur le Ministre, plaide en faveur d'une aussi mauvaise cause.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Dois-je voir dans cette réflexion un compliment, Monsieur Lahaye?

M. Lahaye. — Ce n'est pas un compliment; je considère, en effet, que vous êtes un honnête homme.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Je vous en remercie.

De heer Jorissen. — Gij kunt en zult de misbruiken niet uitschakelen.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Je ne plaide pas en faveur d'une mauvaise cause. Je me permets simplement d'émettre un jugement de valeur à propos de l'usage qui a été fait d'une législation excellente tant sur le plan démocratique que sur le plan social.

De heer Jorissen. — En de vele misbruiken dan! Toch wilt ge de stemming bij volmacht opnieuw invoeren.

De Voorzitter. — Het amendement komt nog aan de orde. Ik vermoed dat daarover nog zal gesproken worden.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Certes, le Sénat émettra un vote en toute liberté. Il sera d'ailleurs vraisemblablement procédé à un vote par division, certains des amendements déposés ne visant que la première partie de la législation proposée.

Je dirai un mot au sujet du vote des Belges qui se trouvent à l'étranger.

J'ai déclaré, il y a un instant, que certains regrets pouvaient être exprimés. M. André ainsi que M. Lahaye l'ont confirmé. Malheureusement, sans modification de nos lois électorales, il est impossible de remédier à la situation actuelle.

Il s'impose cependant de rechercher une solution afin que les Belges à l'étranger soient admis au vote. C'est matériellement impossible ce qui concerne les élections prochaines et nous en sommes tous conscients.

D'autres problèmes ont également été évoqués par M. Moureaux. L'article de base de notre Code électoral stipule que pour être électeur

en Belgique, il faut être inscrit sur la liste des électeurs d'une commune belge. Là réside évidemment la première difficulté à franchir.

Ceci étant dit, Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, il importe que le Sénat se prononce sur les dispositions indispensables à l'organisation des élections européennes, et qui rencontrent les prescriptions de l'accord intervenu entre les pays partenaires pour ce qui regarde les heures de dépouillement des urnes.

Sur ce point, toutes les interventions ont été concordantes; chacun souhaite, en effet que ces élections soient rendues possibles et que, grâce à des mesures appropriées, ni leur signification, ni leur validité ne puissent être remises en cause.

Pour ce qui est des amendements, le gouvernement ne prendra pas position. Il appartiendra au Parlement de se prononcer à leur sujet. Je me suis borné à vous donner ma conviction personnelle au sujet de l'amendement de M. Moureaux, car je ne pouvais rester insensible aux arguments développés dans sa justification. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pede.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou aan de minister willen vragen wanneer het advies van de Nationale Arbeidsraad inzake de stemming bij volmacht werd ontvangen. Toen de wet op de Europese verkiezingen in november 1978 werd aangenomen was er blijkbaar nog geen advies van de Nationale Arbeidsraad, want men heeft er toen geen rekening mee gehouden.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Gramme.

De heer Gramme, Minister van Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens aan de heer Pede te zeggen dat ik het origineel document hier niet voorhanden heb. Ik wil er wel op wijzen dat onlangs een bespreking heeft plaatsgehad met een afgevaardigde van de Nationale Arbeidsraad in mijn kabinet. Het origineel document zal ik later aan de heer Pede laten geworden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer de Voorzitter, ik vraag opnieuw het woord, omdat ik aanvoel dat wij hier naar een vrij en open debat en naar een vrije en open stemming gaan, wat mij verheugt.

De heer Vanderpoorten. — Sedert gisteren zijn wij dat gewoon! (*Gelach op sommige banken.*)

De heer Leo Vanackere. — Opdat wij allen goed zouden weten waar het nu precies om gaat, wens ik nog even terug te komen op wat enkele collega's hebben gezegd vooral in verband met het stemmen bij volmacht.

De heer Pede stelt vast dat men in dit Parlement van gedacht veranderd is, wat ik trouwens duidelijk heb laten bliken in mijn verslag. Het is toch een goed teken dat wij nog van gedacht kunnen veranderen, zoniet zou hier niets meer kunnen gebeuren.

De heer Jorissen. — Het hangt ervan af of u van goed naar slecht evolueert, dan wel omgekeerd.

De heer Leo Vanackere. — Wij hebben goed spreken over stemming bij volmacht, omdat het ons niet onmiddellijk aanbelangt. Er zijn in dit land echter duizenden mensen — en dit wil ik onderstrepen, Mijnheer Pede — die dit recht hebben gekregen en aan wie het nu opnieuw ontnomen wordt. Als men ons nu, zes maanden nadat wij het wetsontwerp op de Europese verkiezingen hebben goedgekeurd, vanuit kringen van de werknemers komt zeggen dat er categorieën van werknemers zijn die niet kunnen stemmen en die het toch zouden willen, en als men er ons uit kringen van gehandicapten en zieken op wijst dat wij toch geen stap achteruit kunnen zetten, zijn dit argumenten die ik niet zo maar naast mij kan neerleggen.

Er werd gewezen op het gevaar van bedrog bij het stemmen bij volmacht. Wij moeten de zaak niet moeilijker maken dan ze is. Het gaat hier om één volmacht per stemgerechtigde. (*Geroep op verschillende banken.*)

De heer Vanderpoorten. — U zou er zeker vijf willen, geven! Dan was u zeker van de absolute meerderheid.

De heer Leo Vanackere. — Minheer Vanderpoorten, in de commissie heeft een lid, wiens naam ik hier uit christelijke naastenliefde niet zal noemen, gezegd dat er bij de vorige verkiezing personen met 50 volmachten zich in de stembureaus zijn komen aanbieden. Men had

alleen maar moeten opmerken dat zulks onmogelijk is aangezien een stemgerechtigde maar één volmacht mag aanbieden.

Mijnheer Pede, het gaat misschien minder dan u en wij allemaal denken om getallen, om verschillen of bedrog, of drukking. Dat alles zal wel enigszins worden genivelleerd. (*Gelach*).

Naar mijn gevoel gaat het om een psychologisch zwaar geladen zaak, ten aanzien van mensen die wel van hun stemrecht gebruik willen maken.

Er wordt vaak gezegd dat de mensen in ons land niet graag gaan stemmen. Er worden pronostieken desaan gaande gemaakt. Zo wordt door sommigen voorspeld dat in geval van niet-verplichte verkiezing er op 10 juni nog geen 20 pct. kiesgerechtigden zouden gaan stemmen. Dat moet echter nog altijd worden bewezen.

Er is evenwel een categorie mensen die tevreden waren met de vroegere regeling en zij staan erop hun stem te kunnen uitbrengen.

Ik beaam met de heer Vernimmen dat er overal wel eens bedrog en drukking zal zijn vastgesteld, maar ik ben geschrokken van zijn idee om de stemming niet verplicht te maken.

Hier zou ik toch, als man die graag de geschiedenis eens napluist, willen zeggen hoe in ons land de kiesplicht is ontstaan. Die kiesplicht is ontstaan om de kleine man te beschermen.

De heer Vernimmen. — Zeg dat liever niet.

De heer Jorissen. — Zijn de socialisten dan reactionair?

De heer Leo Vanackere. — Als ik zulke reacties hoor, leid ik daaruit af dat ik de nagel op de kop heb geslagen. (*Gelach*.)

De stemplicht is in ons land ingevoerd ter bescherming van de kleine man tegenover de grote man die hem vaak kon zeggen: zie dat ik u zondag niet op het stembureau aantref. (*Onderbrekingen op talrijke banken.*)

De heer Vernimmen. — Misbruik die kleine man nu nog maar eens. (*Nieuwe onderbrekingen.*)

De heer Jorissen. — In Duitsland en in Engeland is de kleine man dus niet beschermd.

De heer Leo Vanackere. — Na mijn historische uitleg verwacht ik van niemand dat hij er zich kwaad in zou maken.

M. Delmotte. — Vous n'allez quand même pas refaire l'histoire de la Belgique jusqu'au vote censitaire!

De heer Leo Vanackere. — De vrijstelling van de kiesplicht zou, even goed als nu het bedrog met volmachten mogelijk is, bedrog kunnen meebrengen door dat men eenvoudig sommige personen zou verbieden de dag van de stemming hun huis te verlaten. Dat is nog gemakkelijker te controleren dan het nakijken van de volmacht.

De heer Moureaux wil met zijn amendement enerzijds het kiesrecht van bedlegerige personen ontnemen en anderzijds onder de zeer vage argumentering van wettige gezinsredenen de volmachten uitbreiden.

Er staat ons heel wat plezierig werk te wachten als wij zulks in een wettekst zouden moeten formuleren.

Ik richt mij tot de collega's die gewoon zijn zich met die delicate aangelegenheden bezig te houden. Het zal moeilijk zijn om juist te definiëren wat nu eigenlijk wettige « gezinsredenen » zijn.

Collega Lahaye, waarmee ik overigens goed over de baan kan, heeft mij toch getroffen met als besluit van zijn aanval op de volmachten te zeggen dat 'ie voor één partij waren en er niet bij te voegen welke en ons allemaal te laten veronderstellen dat wij dat zijn. (*Gelach*.)

Naar ik meen worden waar er mensen zijn, menselijke fouten gemaakt, en wordt bedrog overal gevonden. De minister heeft terecht gezegd dat de wet goed is, maar dat er op de goede toepassing ervan door ons allen moet worden gewaakt.

Mijnheer Vandezande, u zou de laatste moeten zijn om het verwijt te maken dat men tussen november van verleden jaar en 16 mei 1979 een andere houding heeft aangenomen. Wie verslagen kan lezen, kan de uitslagen van de stemmingen in de commissie noteren en zien wie er aanwezig was. Ik verklap dus geen geheim wanneer ik zeg dat uw geval veel erger is. U veranderde namelijk van gedachten tussen 10 en 16 mei van dit jaar.

M. Delmotte. — Le 10 mai est une très mauvaise date pour vous.

De heer Vandezande. — Wanneer wordt een ontwerp wet? Nadat het in het Parlement is goedgekeurd! Heb ik hier nog het vrije woord of wilt u mij dat ook nog afnemen?

De heer Leo Vanackere. — Dat zou ik niet kunnen en dat zou ik trouwens niet willen, Mijnheer Vandezande.

De heer Vandezande. — U schijnt het in ieder geval te willen doen.

De heer Vanderpoorten. — De stemming in de commissie mag niet kenbaar worden gemaakt, Mijnheer Vanackere. Er mag zelfs niet worden medegedeeld wat een lid in de commissie heeft gezegd.

De heer Jorissen. — Inderdaad, u mag niet openbaar maken wat door wie in de commissie is opgemerkt.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer Vanackere, u hebt geen volmacht om openbaar te maken wat de heer Vandezande in de commissie heeft gezegd.

De heer Leo Vanackere. — Ik ben wel zo voorzichtig geweest het probleem wiskundig naar voor te brengen. Ik heb gevraagd naar de uitslag van de stemming te kijken en naar de namen van degenen die aanwezig waren. Wanneer u dan constateert dat deze zaak met algemeenheid van stemmen in de commissie werd aanvaard, dan zou ik wel eens willen weten welk geheim ik hier heb verklaft.

De heer Vandezande. — Wilt u eens even op de vergaderingen van november terugblikken?

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer Vandezande, wat ik hier zeg, schijnt u geweldig overstuur te brengen. Is het omdat ik de spijker op de kop sla?

De heer Vandezande. — De huidige Minister, de heer Gramme, heeft in november 1978 te zamen met ons tegen de volmachten gestemd. De minister is ook van gedachten veranderd. Wat zegt u nu tegen de minister?

De heer Leo Vanackere. — Ik constateer alleen maar dat de minister en wijzelf in zes maanden tijd van gedachten zijn veranderd en dat het geval van de heer Vandezande veel erger is omdat hij in zes dagen van mening is veranderd.

Ik kan begrijpen dat de heren Vandezande en Jorissen het amendement waarin zij pleiten voor ofwel de afschaffing ofwel de uitbreiding van de stemming bij volmacht hebben ingediend.

De heer Jorissen. — Eindelijk!

De heer Leo Vanackere. — Die « eindelijk » begrijp ik nu ook weer niet. U hebt dit amendement niet in de commissie ingediend. Het voorstel ofwel de volmachten afschaffen ofwel ze uitbreiden en aanpassen kan ik bijvallen. Er bestaat echter veel schroom tegenover improvisatie in verband met deze materie.

Wat houdt het begrip « wettige gezinsredenen » in? Hoe dat te omschrijven? Na de aarzeling die bij het begin van de besprekingen in de commissie tot uiting kwam, was er daarna een neiging om de categorieën van personen die bij volmacht zouden kunnen stemmen uit te breiden. Er werd echter overeengekomen niet te improviseren maar over deze materie later rustig van gedachten te wisselen. Wij moeten ervoor beducht zijn voor de Europese verkiezingen en voor de nationale verkiezingen andere systemen en verschillende categorieën te creëren. Ik waarschuw daarvoor.

Wij moeten vermijden op dat gebied te improviseren.

Voorzitter, men voelt duidelijk aan dat het hier gaat om een zeer stoeve en tegelijk een zeer delicate materie, waarvan wij, die ons voor deze stoeve dingen kunnen interesseren, uit ervaring weten dat de gevolgen altijd maar later blijken en dat men er zeer beducht moet voor zijn om in het vuur van de discussie nog bepalingen toe te voegen die men niet rustig heeft kunnen overwegen.

Ik zei reeds dat ik het gevoel heb dat wij op het ogenblik een zeer open en vrije discussie over deze zaak kunnen voeren. Waarom zouden wij van die mogelijkheid dan ook geen gebruik maken? Nochtans achtte ik het als rapporteur mijn plicht om hier nog enkele dingen in een juist daglicht te plaatsen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Dames en Heren, de heren Jorissen en Pede hebben nog het woord gevraagd. Ik stel u voor daarna de algemene bespreking te sluiten. (*Instemming.*)

Dan is het woord aan de heer Jorissen.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik ga de historische kennis van mijn collega en vriend Vanackere niet in twijfel trekken. Het kan wel zijn dat het stemrecht hier om historische redenen verplicht is gemaakt, maar ik wou mijn collega toch zeggen dat dit niets te maken heeft met de realiteit van nu. Anders zou het wel heel erg zijn voor de kleine lui overal in de wereld, behalve in België en Luxemburg, vermits alleen daar op het ogenblik nog de stemplicht bestaat. Dat is dus naast de kwestie. Heel de zaak is dat, toen ik nog lid was van de commissie voor de Binnenlandse Zaken, wij allemaal walgden van de misbruiken welke die volmachten meebrachten. Die walg was in de commissie algemeen. Ik vraag mij dan ook af welke verkiezingskoorts de commissie te pakken heeft om die volmachten opnieuw te willen invoeren.

Ik heb zeer aandachtig geluisterd naar de minister. Wat hij gezegd heeft is juist in de idealistische orde, maar is niet waar in de realistische orde. Mijnheer de Minister, als ik u niet zo goed kende, zou ik een andere kwalificatie gebruiken, maar nu zeg ik dat u zeer naïef bent. Als ik u niet kende, zou ik zeggen dat u staat te huichelen, maar ik weet dat u dat nooit doet.

U zegt dat men het stemmen bij volmacht opnieuw gaat invoeren. U weet dat er misbruiken zijn, maar u neemt geen enkele maatregel om die misbruiken te voorkomen. De kwaal is veel groter dan het recht en u brengt hiermede onze democratie in opspraak. Dat is het wat mij doet walgen.

Ik heb zopas de verkiezingen in Zimbabwe-Rhodesië meegemaakt en ik kan u zeggen dat die ernstiger zijn dan de verkiezingen die ik hier heb meegemaakt, waar op een onvoorstelbare manier bedrog werd gepleegd door de handtekeningen te verzamelen van alle leden van een oudemannenhuis en die uit te delen aan de militanten van de partij, terwijl die mensen niet eens wisten wie volmacht heeft en waar met de stemmen werkelijk gesjacherd werd. Als dat nog democratie is weet ik het niet meer. Er zijn in het verleden misbruiken geweest, Mijnheer de Minister, en u weet dat bij deze verkiezing dezelfde misbruiken zullen voorkomen. Dekt u dan die misbruiken? Zo wordt de democratie geweld aan gedaan. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pede.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe nog iets toe te voegen aan de uiteenzetting van de rapporteur. Ik zal niet de gevoelsnaar betokkelen en ik zal het alleen hebben over datgene wat wij in de commissie voor de Binnenlandse Zaken altijd gepoogd hebben na te streven. Dat is in de eerste plaats zorgen dat zoveel mogelijk mensen, in welke omstandigheden zij ook verkeren, aan de verkiezingen kunnen deelnemen. Dat hebben wij vroeger gedaan door verschillende wijzen van stemmen in te voeren: per briefwisseling, bij het leger, met volmacht en dies meer.

Op het ogenblik dat wij daar een zekere ervaring hebben gekregen, zijn wij tot de conclusie gekomen dat wij voor een tweede probleem stonden, namelijk dat van het geheim van de stemming en van de waarachtigheid van de stemming en van het feit dat iemand stemde zoals hij wou stemmen. Dat tweede probleem is opgeworpen ter gelegenheid van de stemming per briefwisseling omdat wij weten dat er enorm veel misbruiken waren. Bijvoorbeeld bij het leger waren er veel misbruiken doordat veel stembrieven te laat binnenkwamen. Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen hebben wij kunnen constateren dat er oneindig veel klachten zijn binnengekomen bij de bestendige deputaties. De meeste klachten waren gesteund op onregelmatigheden die hadden plaatsgehad ter gelegenheid van de stemming bij volmacht.

Wij staan dus voor een keuze: ofwel zoveel mogelijk mensen aan de stemming laten deelnemen, ofwel er zorg voor dragen dat de stemming zo regelmatig mogelijk verloopt. Die keuze hebben wij reeds uitgepraat ter gelegenheid van de bespreking van de wet van 16 november 1978 over de Europese verkiezingen. Zoals in de openbare vergadering hebben wij dit onderwerp eveneens uitgepraat in de commissie voor de Binnenlandse Zaken. Op dat ogenblik waren we het roerend eens dat de stemming bij volmacht, het ganse artikel 147bis, moest worden gelicht uit de kiesverrichtingen van de Europese verkiezingen. Ik ben ten zeerste verwonderd dat de minister van Binnenlandse Zaken hiermee weer op de proppen komt ter gelegenheid van een wetswaaier noodzakelijk amendement. Het verwondert mij terzelfder tijd dat de CVP-fractie er zodanig achterstaat om deze verkiezingen bij volmacht opnieuw in te voeren. Degenen die logisch en consequent

zijn in hun redenering zijn zij die tegen de stemming bij volmacht zijn en niet degenen die ze weer willen invoeren. (*Applaus op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Il conviendra sans doute au Sénat de prendre comme base de la discussion le texte proposé par la commission?

Ik stel de Senaat voor de tekst aangenomen door de commissie als basis te nemen voor de bespreking. (*Instemming.*)

Il en est ainsi décidé.

Aldus is beslist.

L'article premier est ainsi rédigé:

Artikel 1. In de wet van 16 november 1978 betreffende de verkiezingen van het Europese Parlement worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In artikel 10, 2e lid, worden de volgende woorden weggelaten: «in artikel 108, tweede lid, worden de woorden «dan op grond van artikel 147bis» weggelaten».

2. Artikel 21 wordt door de volgende bepaling vervangen:

«Art. 21. De bepalingen van de artikelen 138 tot 143, leden 1, 2, 3, 5 en 6, 144 tot 147, leden 1, 3, 4, 8 en 9 en 147bis van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezingen van het Europese Parlement, nochtans, voor deze verkiezingen:

1° Worden in artikel 143, lid 1, de woorden «in voorkomend geval één voor elke Wetgevende Kamer» weggelaten;

2° Worden in artikel 147, lid 3, de woorden «In het tegenovergestelde geval opent de voorzitter» vervangen door de woorden «De voorzitter opent»; wordt het lid 8 door de volgende bepaling vervangen: «De voorzitter of een door hem aangewezen bijzitter, vergezeld door de getuigen, brengt al die omslagen naar het lokaal dat overeenkomstig artikel 150, lid 3, door de voorzitter van het kantonhoofdbureau is aangewezen. Er wordt hem door de afgevaardigde van het schepencollege een ontvangstbewijs afgeleverd.»

3. Artikel 23 wordt door de volgende bepaling vervangen:

«Art. 23. De bepalingen van de artikelen 149, lid 1, 150 tot 152, 155 tot 159, 161 en 162 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezingen van het Europese Parlement, nochtans, voor deze verkiezingen:

1° Worden aan artikel 150 de volgende leden toegevoegd:

«De voorzitter van het kantonhoofdbureau wijst het lokaal aan waar de omslagen van de stembureaus moeten worden afgegeven, tegen ontvangstbewijs af te leveren door een afgevaardigde van het schepencollege van de kantonhoofdplaats. Het in voorgaande lid bedoelde schepencollege zorgt voor de bewaking van die omslagen»;

2° Wordt het artikel 151, lid 2, door volgende bepaling vervangen:

«Hij geeft onmiddellijk, bij ter post aangetekende brief, aan de voorzitters van de stembureaus en stemopnemingsbureaus kennis van de plaats van het lokaal dat hij overeenkomstig artikel 150, lid 3, heeft aangewezen»;

3° a) Wordt artikel 152, lid 1, door volgende bepaling vervangen:

«De Koning bepaalt het uur waarop het stemopnemingsbureau ten laatste moet zijn samengesteld, alsmede het uur waarop de stemopneming mag worden aangevangen»;

b) Aan hetzelfde artikel wordt volgend lid toegevoegd:

«Het stemopnemingsbureau begint met de stemopneming op het tijdstip door de Koning bepaald in uitvoering van het eerste lid. Met het oog hierop ontvangen de leden van het bureau, samen met getuigen, indien deze dit wensen, de omslagen voor hun bestemd in het in artikel 150, lid 3, aangewezen lokaal. De voorzitter van het stemopnemingsbureau geeft aan de afgevaardigde van het schepencollege een ontvangstbewijs af»;

4° Wordt in artikel 161, lid 2, het woord «arrondissementshoofdbureau» vervangen door het woord «kantonhoofdbureau»; in lid 6 worden de woorden «het arrondissement en» weggelaten en in lid 12 wordt het woord «arrondissementshoofdbureau» vervangen door het woord «provinciehoofdbureau»;

5° Wordt in artikel 162, lid 3, het woord «arrondissementshoofdbureau» vervangen door het woord «provinciehoofdbureau.»

4. In artikel 30, wordt het tweede lid weggelaten.

Article 1er. La loi du 16 novembre 1978 relative aux élections du Parlement européen est modifiée comme suit :

1. A l'article 10, alinéa 2, les mots suivants sont supprimés : « à l'article 108, deuxième alinéa, les mots « si ce n'est par application de l'article 147bis » sont supprimés ».

2. L'article 21 est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 21. Les dispositions des articles 138 à 143, alinéas 1er, 2, 3, 5 et 6, 144 à 147, alinéas 1er, 3, 4, 8 et 9 et 147bis du Code électoral sont applicables aux élections du Parlement européen, toutefois, pour ces élections :

1° A l'article 143, alinéa 1er, les mots « et pour chaque Chambre législative, s'il y a lieu » sont supprimés ;

2° A l'article 147, alinéa 3, les mots « Dans le cas contraire » sont supprimés ; l'alinéa 9 est remplacé par la disposition suivante : « Le président, ou l'un des assesseurs qu'il désigne, accompagné des témoins, transporte aussitôt ces divers plis au local désigné par le président du bureau principal de canton conformément à l'article 150, alinéa 3. Il lui en est donné récépissé par le délégué du collège électoral. »

3. L'article 23 est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 23. Les dispositions des articles 149, alinéa 1er, 150 à 152, 155 à 159, 161 et 162 du Code électoral sont applicables aux élections du Parlement européen, toutefois, pour ces élections :

1° L'article 150 est complété par les alinéas suivants :

« Le président du bureau principal de canton désigne le local où les plis des bureaux de vote doivent être déposés contre récépissé à délivrer par un délégué du collège électoral du chef-lieu de canton. Le collège électoral visé à l'alinéa précédent est chargé de la surveillance de ces plis » ;

2° L'article 151, alinéa 2, est remplacé par la disposition suivante :

« Il donne immédiatement connaissance aux présidents des bureaux de vote et de dépouillement, par lettres recommandées à la poste, de l'emplacement du local qu'il a désigné en vertu de l'article 150, alinéa 3 » ;

3° a) L'article 152, alinéa 1er, est remplacé par la disposition suivante :

« Le Roi fixe l'heure à laquelle le bureau de dépouillement doit être constitué au plus tard ainsi que celle à laquelle le dépouillement peut être entamé » ;

b) Au même article, l'alinéa suivant est ajouté :

« Le bureau de dépouillement procède au dépouillement à l'heure fixée par le Roi en exécution de l'alinéa premier. A cette fin, les membres du bureau, accompagnés des témoins s'ils le désirent, prennent possession des plis qui leur sont destinés dans le local désigné conformément à l'article 150, alinéa 3. Le président du bureau de dépouillement en donne récépissé au délégué du collège électoral » ;

4° A l'article 161, alinéa 2, les mots « arrondissement » sont remplacés par les mots « de canton » ; à l'alinéa 6, les mots « les noms de l'arrondissement et » sont remplacés par les mots « le nom » et à l'alinéa 12, les mots « d'arrondissement » sont remplacés par les mots « de province » ;

5° A l'article 162, alinéa 3, les mots « d'arrondissement » sont remplacés par les mots « de province. »

4. A l'article 30, l'alinéa 2 est supprimé.

De heer Lahaye c.s. stelt de volgende amendementen voor :

Artikel 1. In dit artikel vóór cijfer 1 de cijfers 1a, 1b, 1c, 1d en *in fine* de cijfers 5 en 6 in te voegen, luidende :

1a. Artikel 1 wordt aangevuld met een 4°, luidende :

« 4° In een der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap verblijven en zich hebben laten inschrijven bij een consulaat of een ambassade van België. »

1b. Artikel 2 wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« De consulaten en ambassades van België in de Lid-Staten van de Europese Gemeenschap leggen een lijst aan van de Belgen die zich hebben laten inschrijven, en dit op dezelfde grondslagen als de lijst aangelegd door het college van burgemeester en schepenen. »

1c. Artikel 4 wordt aangevuld als volgt :

« De kiezers verblijvend in één der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap zullen in dezelfde voorwaarden stemmen als die in het kiesarrondissement Brussel. »

1d. Artikel 5 wordt aangevuld als volgt :

« Voor de Belgen wonende in één der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap zijn de bepalingen van de titels III en IV niet toepasselijk. »

5. Er wordt een artikel 30bis, ingevoegd luidende :

« Art. 30bis. Het departement van Buitenlandse Zaken wordt belast met de kiesverrichtingen voor het Europees Parlement in alle consulaten en ambassades van België in de Lid-Staten van de Europese Gemeenschap en zal de resultaten binnen de kortst mogelijke tijd bekendmaken aan het hoofdbureau van de provincie Brabant. »

6. Er wordt een artikel 30ter ingevoegd, luidende :

« Art. 30ter. Het departement van Buitenlandse Zaken draagt zorg dat de Belgische onderdanen wonende in één der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap hun stem kunnen uitbrengen in de er gevestigde consulaten of ambassades onder de voorwaarden vastgelegd in deze wet. »

Het departement van Buitenlandse Zaken regelt de praktische uitvoering in overleg met het departement van Binnenlandse Zaken, derwijze dat reeds bij de eerstkomende verkiezingen de stemming mogelijk is. »

Article 1er. A cet article, avant le point 1, insérer un point 1a, un point 1b, un point 1c, un point 1d et *in fine* un point 5 et un point 6, rédigés comme suit :

1a. L'article 1er est complété par un 4°, rédigé comme suit :

« 4° Résider dans un des pays membres de la Communauté européenne et s'être inscrit auprès d'un consulat ou d'une ambassade de Belgique. »

1b. L'article 2 est complété par la disposition suivante :

« Les consulats et ambassades de Belgique établis dans les Etats membres de la Communauté européenne dressent une liste des Belges qui se sont fait inscrire, et ce sur les mêmes bases que la liste dressée par le collège des bourgmestre et échevins. »

1c. L'article 4 est complété par la disposition suivante :

Les électeurs résidant dans un des Etats membres de la Communauté européenne voteront dans les mêmes conditions que ceux de l'arrondissement électoral de Bruxelles. »

1d. L'article 5 est complété par la disposition suivante :

« Pour les Belges habitant dans l'un des pays membres de la Communauté européenne, les dispositions prévues aux titres III et IV ne sont pas d'application. »

5. Il est inséré un article 30bis, rédigé comme suit :

« Art. 30bis. Le département des Affaires étrangères est chargé d'organiser les opérations électorales concernant le Parlement européen dans tous les consulats et ambassades de Belgique établis dans les pays membres de la Communauté européenne et d'en communiquer les résultats dans les plus brefs délais au bureau principal de la province de Brabant. »

6. Il est inséré un article 30ter, rédigé comme suit :

« Art. 30ter. Le département des Affaires étrangères veillera à ce que les citoyens belges résidant dans l'un des Etats membres de la Communauté européenne puissent émettre leur vote dans les consulats ou ambassades qui y sont établis, aux conditions prévues dans la présente loi. »

Le département des Affaires étrangères réglera l'exécution pratique de cette disposition en concertation avec le département de l'Intérieur, de telle manière que la participation au vote soit possible dès les prochaines élections. »

Art. 1bis. Een artikel 1bis in te voegen, luidende :

Art. 1bis. « Artikel 3 van de wet van 16 november 1978 betreffende de verkiezingen voor het Europees Parlement is, wat betreft de bepalingen van titel II, hoofdstuk II, en de artikelen 27 tot 31 van hoofdstuk III van het Kieswetboek, van toepassing op de consulaten en ambassades. »

Artikel 27 van het Kieswetboek wordt evenwel aangevuld met de volgende bepaling :

« 2° Het beroep moet evenwel ingediend worden bij het departement van Buitenlandse Zaken te Brussel, indien het gaat om Belgen die bij een ambassade of consulaat zijn ingeschreven. »

Het dossier wordt doorgezonden aan de arrondissementscommissaris van Brussel.

In voorkomend geval zal de arrondissementscommissaris kennis geven van de uitspraak van het Hof van Beroep aan het departement van Buitenlandse Zaken, dat het consulaat of de ambassade hiervan informeert. »

Art. 1bis. Insérer un article 1bis, rédigé comme suit :

Art. 1bis. « L'article 3 de la loi du 16 novembre 1978 relative aux élections du Parlement européen est d'application pour les consulats »

et ambassades, en ce qui concerne les dispositions du titre II, chapitre II, et des articles 27 à 31 du chapitre III du Code électoral.

Toutefois, l'article 27 du Code électoral est complété par les dispositions suivantes :

« 2° Toutefois, l'appel prévu devra être introduit auprès du département des Affaires étrangères à Bruxelles s'il s'agit de Belges inscrits auprès d'un consulat ou d'une ambassade.

Le dossier est transmis au commissaire d'arrondissement de Bruxelles.

Le cas échéant, le commissaire d'arrondissement notifiera la décision de la Cour d'appel au département des Affaires étrangères, qui en informera le consulat ou l'ambassade. »

Het woord is aan de heer Lahaye.

De heer Lahaye. — Mijnheer de Voorzitter, het is eigenaardig, maar u gaat altijd mijn bedoelingen vooraf. U hebt gezegd te geloven dat wij dat zullen concretiseren. Wij zullen dat doen. Er zijn negen amendementen en wij zullen ze globaal behandelen. Ik spreek niet meer over de volmachten. Il moet nog mijn vriend Leo Vanackere proficiat wensen met zijn sprekerstalent. Hij heeft andermaal de minister sterk geholpen. Mij heeft hij echter niet overtuigd.

Ik bestijg dit podium met een dubbele aanmoediging. Ten eerste, die van de heer Leo Vanackere die gezegd heeft dat de heer Lahaye daar iets voortbrengt dat wij hadden moeten uitdiepen. Maar het is te laat.

M. André a fait remarquer, avec sa conviction habituelle, qu'il est dommage que l'on ne suive pas mes amendements sous prétexte qu'il est trop tard.

Dat heeft de heer André opgemerkt. Ik zegde dat in het Frans omdat het in het Frans gezegd werd.

De heer Jorissen. — Dat doet u al vele jaren.

De heer Vandewiele. — Hij heeft ongelijk.

De heer Lahaye. — Het is jammer dat ik het niet in het Engels kan zeggen, want dan kon ik les krijgen van de heer Jorissen.

Iedereen heeft de mond vol over de Europese verkiezingen. Ik luister aandachtig naar onze grote leiders wanneer zij over Europa spreken, ik luister zelfs religieus.

De heer Tindemans zegde enkele dagen geleden : ...

De heer Jorissen. — Hij is thans collegeleraar geworden.

De heer Lahaye. — ... « Eindelijk krijgen wij een historische gebeurtenis. Wij maken het Europa van morgen. »

De heer Jorissen. — In de colleges !

De heer Mesotten. — U bent jaloers.

De heer Lahaye. — Hij zegde ook : « Niemand mag aarzelen hieraan deel te nemen. » Dat geldt dus voor alle Belgen.

De heer Van Miert heeft zondag gezegd : « Het is het grootste wat zij zullen beleven. Niemand mag zich aan zijn kiesplicht onttrekken. »

Mevr. Antoinette Spaak heeft het op een andere manier verwoord.

De heer Jorissen. — In een andere taal.

De heer Lahaye. — Zij heeft gezegd : « Les francophones gagnent. » Dat was kort en goed.

De heer De Clercq heeft opgemerkt : « Het is een grootse gebeurtenis. Zij strekt verder dan gelijk welke andere verkiezing. Wij moeten Europees stemmen. »

U ziet het, de politieke leiders volgen elkaar op in het openbaar forum. Zij geven de regering raad maar de regering volgt hen niet en geeft niet alle Belgen de mogelijkheid zich uit te spreken, hoewel deze verkiezingen een Europese betekenis hebben en van een andere grotere dimensie zijn dan alles wat tot nu toe is gebeurd.

Niet al onze landgenoten kunnen hieraan deelnemen. Zelfs degenen die tijdelijk het land hebben verlaten kunnen dat niet.

Onze amendementen zijn nochtans klaar en duidelijk. Zij wijzen erop dat alle mensen die Belg zijn hun land vertegenwoordigen waar zij ook werken, leven en verblijven. Zij zijn de Europeanen van vóór het eerste uur, meer dan wij, maar zij mogen niet stemmen.

Ze zijn onze handelsprospectoren in het buitenland, de uitbasters van onze bijhuizen in de negen Lid-Statens. Ze werken daar voor ons

en ze vertegenwoordigen ons, ze ijveren voor ons en wij die in de commissie van Buitenlandse Handel zitting hebben, weten hoezeer zij zwaar wegen voor onze export. Zij hebben er meer dan anderen belang bij dat onze Belgische economische politiek in het brandpunt staat van Europees streven.

Maar neen, deze mensen bestaan niet. Bij de bespreking van de regeringsverklaring heb ik aan Premier Martens gezegd : « U hebt nu nog de tijd om contact te nemen met uw collega Simonet en dat in orde te maken. » De heer Martens heeft ons ongelukkig niet geantwoord, evenmin als aan de heer Vanderpoorten.

De heer Jorissen. — U bent *quantité négligeable*. (Men glimlacht.)

De heer Lahaye. — Hij heeft echter wel geknikt dat hij het zou doen.

Toen ik de heer Simonet hierover sprak in de commissie voor Buitenlandse Zaken wist die van niets.

Il n'avait rien entendu de semblable ! Le Premier ministre ne lui avait rien dit !

J'ai répondu à M. Simonet que, de toute évidence, il n'avait pas lu la déclaration gouvernementale, sans quoi il aurait connu la chose sans attendre que M. Martens la lui apprenne.

Maar zie, wij draaien rond de pot en niemand weet waarom het gaat.

Wanneer u de protesten hoort uit de andere landen, dan zoudt u toch moeten nadenken over het feit dat de Belgen in Europa aan Europa willen meewerken.

U hebt wellicht gelezen wat onlangs werd geschreven in *L'Alliance des Belges de la Communauté européenne* :

« En effet, alors que les Belges domiciliés au pays ou en résidence temporaire à l'étranger doivent voter éventuellement par correspondance, nos compatriotes domiciliés à l'étranger sont exclus du vote. Voilà qui est particulièrement insolite pour les habitants de l'un des pays de la Communauté européenne, et ils entendent bien le démontrer. »

Leurs réclamations et leurs démarches auprès du gouvernement ou auprès des partis, et ce depuis des mois, étant restées sans suite, ils viennent, le 2 mai dernier, de porter plainte contre le gouvernement belge auprès de la Cour de justice de Strasbourg, qui a ouvert une session ce mercredi. La plainte, a-t-on assuré à un dirigeant de l'Alliance des Belges de la Communauté européenne, sera prise en considération cette semaine encore, car la prochaine session n'a lieu qu'en juillet. »

Wat heeft nu het Internationaal Hof van Straatsburg beslist ? Zoëven kreeg ik een telefoon van de secretaris van l'Alliance des Belges de la Communauté européenne. Aangezien ik hier juist op het podium stond, kon ik de telefoon niet aannemen. Die klacht ging uit van Huguette Vergoux-Jadoux, Paris, die de klacht ondertekend heeft namens de Belgen bij het Hof van Straatsburg. Waarschijnlijk werd de klacht bijgevalen door het Hof van Straatsburg. Misschien verneem ik het straks. Maar de minister zou hier alleszins van op de hoogte moeten zijn. Ik heb hem daarover gesproken in de commissie. Ik heb hem gezegd dat hij die beschikt over een uitgebreide administratie, toch de middelen heeft om te weten te komen wat het Hof van Straatsburg heeft beslist. Dit kon immers doorslaggevend zijn op dit moment. Welnu, nadat ik aan de minister had gezegd dat het maar veertien dagen zou vergen om alles in orde te brengen, dat de ambassades en de consulaten klaar waren om de stemmen op te nemen, heeft hij mij geantwoord dat er in dat geval een aantal artikelen zouden moeten gewijzigd. Maar dat gebeurt nu ook. De regering heeft vier volle getypte bladzijden nodig, alleen maar voor een uurwijziging, daar waar de tekst van mijn amendement nog geen twee bladzijden beslaat. De minister heeft opgemerkt dat in Ierland en in Nederland mag worden gestemd. Inderdaad, maar voor wie, voor de Ieren en voor de Nederlanders ? Dat interesseert de Belgen echter niet. De Belgen blijven gehecht aan hun land, aan het beleid van hun land, aan de economische en handelspolitiek die door hun land wordt gevoerd. De minister heeft gezegd dat sommigen tweemaal zullen stemmen. Ik heb getracht hem te bereiken, maar hij was reeds weg. Ik heb toen de directeur-generaal de opmerking gemaakt dat een verklaring moest worden ondertekend wanneer zou worden gestemd, zodat tweemaal kiezen onmogelijk zou zijn.

Mijnheer de Minister, ik zie dat u raad vraagt aan de heer Spitaels en u hebt gelijk want hij weet het best.

En in verband met de vraag hoe sommigen hun kiesplicht kunnen vervullen, heb ik in mijn amendement in een uitzondering voorzien, volgens welke de personen die te ver af wonen van hun ambassade, niet kiesplichtig zijn. Daarop hebt u gerepliceerd dat er geen telling heeft plaatsgehad. Maar toch hebt u daarna toegegeven dat 50 pct.

van de Belgen in het buitenland zijn ingeschreven bij onze ambassades en consulaten. Zulks betekent dat u moedwillig 100 000 Belgen op de 200 000 belet hun stem uit te brengen. Daar kan ik mij niet bij neerleggen. Van de negen Lid-Staten van de EEG zijn er zes die voor hun eigen landgenoten kunnen stemmen, met uitzondering voor Groot-Brittannië. Groot-Brittannië laat nochtans zijn onderdanen die voor de kroon werken in andere landen hun stem uitbrengen. België en Luxemburg tonen zich onverschillig, hoewel ik het anders zou willen uitdrukken. Ik vind dat kras en ik vind het jammer.

Men heeft in de commissie het geval aangehaald van Italianen die in ons land wonen. De minister van Binnenlandse Zaken verklaarde dat dit kon worden geregeld. Zelfs de heer Busieau, onze charmante collega die de commissie voorziet, zei:

Voici ce que m'a confié notre collègue: « J'ai reçu un attaché de l'ambassade d'Italie, qui est venu me voir dans ma belle petite commune de Colfontaine et je vais vous relater notre entretien:

Monsieur le Maire, puis-je disposer d'un local afin de permettre à mes compatriotes de voter?

Mais certainement! De quoi avez-vous besoin?

De quelques chaises et d'une table.

Vous ne voulez pas d'urne?

Mais non, mon pays a prévu tout cela. »

Wij zijn toch sukkelaars. Als u mij zegt dat u daarvan niets afweet, beschouwt u mij als een achterlijk mens. U weet toch wat in de Kamer werd gezegd vóór 7 maanden, 3 dagen en enkele uren door de heer Dejardin. Hij heeft daar het recht van de Belgen in het buitenland om te stemmen, tot vervelens toe verdedigd. Men heeft toen niet eens geantwoord. Men zei toen niet dat het te laat was, maar men deed alsof men het niet had gehoord. Dit kan ik niet aanvaarden. De Belgen die in de negen Lid-Staten wonen, nemen dit evenmin. Dit probleem kan wel op veertien dagen worden geregeld. Uw bezwaar dat zij, die hun burgerrechten hebben verloren ook zouden gaan stemmen, gaat niet op. Laten wij ernstig zijn, iemand die uit zijn burgerrechten ontzet is, zal niet naar de ambassade of het consulaat gaan om zich daar bekend te maken. Die weet wel beter.

U weet ook dat voor degenen die hun burgerrechten hebben verloren in 1944 of in de jaren onmiddellijk na de oorlog, de verjaring is ingetreden. Dit geldt echter niet voor Léon Degrelle. Ik heb daarover trouwens een interpellatieverzoek ingediend tot de minister van Binnenlandse Zaken.

Men zegt dat het stemrecht voor Belgen in het buitenland voor een volgende verkiezing zal geregeld worden. Kinderen paait men ook met de belofte dat zij het later wel zullen krijgen, als ze groter zijn. Dit wil men hier nu ook doen en dat kan ik niet aanvaarden. Alle Belgen die familie hebben in het buitenland en die daar werken, kunnen dit ook niet aanvaarden.

U draagt daarvoor de verantwoordelijkheid, ik niet, mijn vrienden, de heren Vanderpoorten, Daems, Demuyter en Lagneau die mijn amendement mee hebben ondertekend, ook niet. Collega Dejardin die in de Kamer niet werd aanhoord, draagt daarvoor ook geen verantwoordelijkheid.

Men vraagt ons de zaak kalm op te nemen daar alles zal geregeld worden tegen volgende verkiezingen. Wij zullen dan echter niets meer te zeggen hebben want het Europees Parlement zal zelf zijn kiesstelsel bepalen, zoals het nu reeds bespreekt hoe wij zullen betaald worden. (Applaus op de banken van de PVV.)

De heer Radoux. — Dat is niet zeker.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Jorissen.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, het verbaast mij dat de minister mij nog niet heeft geantwoord. Ik heb gezegd dat hij naïef is wanneer hij zonder meer opnieuw en zonder maatregelen te nemen om de misbruiken uit te schakelen het stemmen bij volmacht invoert, hoewel hij nochtans kennis heeft, net zo goed als wij, van de vele misbruiken ter zake.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Gramme.

M. Gramme, Ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, je veux bien passer pour un naïf, mais je le serais encore plus si je prenais des dispositions pour éviter les abus quant au vote par procuration alors qu'il n'est pas encore accepté par ce Parlement. (Sourires.)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole, nous allons passer au vote sur l'ensemble des amendements de M. Lahaye et consorts.

M. Vanderpoorten. — Je demande le vote nominatif, Monsieur le Président.

M. le Président. — Cette demande est-elle appuyée? (Plus de neuf membres se lèvent.)

Le vote nominatif étant régulièrement demandé, il va y être procédé.

La parole est au chevalier de Stexhe pour une justification de vote.

M. le chevalier de Stexhe. — Monsieur le Président, je suis, comme l'a dit M. André tout à l'heure, farouchement partisan du vote des Belges résidant à l'étranger. J'ai été le témoin ces derniers jours de leur amertume profonde en raison du fait qu'à l'occasion du vote européen, ils n'ont même pas l'occasion de voter.

Il me paraît qu'actuellement les difficultés matérielles sont telles qu'il n'est pas possible aujourd'hui de prendre des dispositions pour les élections qui ont lieu dans quelques jours, c'est-à-dire le 10 juin.

C'est l'unique raison pour laquelle je ne voterai pas l'amendement de M. Lahaye, tout en exprimant le souhait très vif que le gouvernement soit incité à préparer un projet de loi modificatif.

M. le Président. — Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif sur les amendements de M. Lahaye et consorts.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over de amendementen van de heer Lahaye c.s.

118 membres sont présents.

118 leden zijn aanwezig.

90 votent non.

90 stemmen neen.

28 votent oui.

28 stemmen ja.

En conséquence, les amendements ne sont pas adoptés.

Derhalve zijn de amendementen niet aangenomen.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

MM. Akkermans, André, Bailly, Basecq, Bogaerts, Califice, Carpels, Claeys, Cooreman, Coppens, Croux, Cugnon, De Baere, De Bondt, De Clercq (Constant), Deconinck, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, Delmotte, Delpérée, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe; de Wasseige; Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelmeeers, Férier, Flagothier, Geens, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), M. Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Mme Hanquet, MM. Hismans, Hostekint, Houben, Kevers, Kuylen, Lagae, Lallemand, Lambiotte, Lecoq, Leemans, Lindemans, Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Mmes Nauwelaerts-Thues, Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Paulus, Poulain, Radoux, Seeuws, Smeers, Sondag, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vanackere, Van Canneyt, Vandenabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijsen, Vanderborght, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, van Waterschoot, Verbist, Vergeylen, Verleysen, Vernimmen, Wyninckx et Vandekerckhove (Robert).

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

M. Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Capoen, Cuvelier, Daems, Declercq (Roger), Decoster, Demuyter, Descamps, D'Haeyer, Gillet (Jean), Henrion, Humblet (Jean), Kenens, Lagneau, Lahaye, Maes, Neuray, Pede, Van den Broeck, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandewiele, Vandezande, Van Elsen, Van Ooteghem et Waltniel.

M. Lahaye. — Je tiens à remercier les vingt-huit courageux qui ont voté « oui ». (Sourires.)

De Voorzitter. — Eveneens op artikel een stellen de heren Vandezande en Jorissen volgende amendementen voor:

In dit artikel het nummer 1 te doen vervallen.

Subsidiair. Het nummer 1 van dit artikel te doen luiden als volgt:

« In artikel 10, tweede lid, wordt de tekst achter de eerste gedachtenstreep als volgt gewijzigd:

« Artikel 147bis van het Kieswetboek wordt aangevuld met een 5° luidende:

« de kiezer die zich als militair in het buitenland bevindt alsmede de kiezer die om vacatieverplichtingen in de onmogelijkheid is om te stemmen.

Deze onmogelijkheid moet blijken uit een attest van de militaire overheid of uit een attest van een reisagentschap of, in voorkomend geval, van de werkgever. »

Supprimer le point 1 de cet article.

Subsidiairement. Modifier le point 1 de cet article de la manière suivante:

« A l'article 10, alinéa 2, le texte qui suit le premier tiret est modifié de la manière suivante:

« L'article 147bis du Code électoral est complété par un 5° libellé comme suit:

« l'électeur se trouvant à l'étranger en tant que militaire ainsi que l'électeur qui, en raison d'engagements de vacances, est dans l'impossibilité de voter.

Cette impossibilité doit être justifiée par une attestation de l'autorité militaire, d'une agence de voyages ou, le cas échéant, de l'employeur. »

Worden deze amendementen gesteund? (*Verscheidene leden staan op.*)

Aangezien deze amendementen reglementair gesteund worden, maken ze deel uit van de bespreking.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, het amendement strekt ertoe het artikel 1 te doen vervallen. Wordt dit amendement aangenomen, dan wordt het artikel 1 geschrapt.

De Voorzitter. — Het amendement heeft enkel betrekking op het nummer één van artikel één.

Het woord is aan de heer Leo Vanackere.

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat de situatie zeer duidelijk is, na het debat dat hier werd gevoerd.

Naar mijn gevoelens zullen wij een stemming houden of wij in de Europese kieswetgeving het stemmen bij volmacht terug invoeren of niet. Daarom lijkt het mij aangewezen nu eerste te stemmen over punt één van artikel één, dit wil zeggen dat wie akkoord gaat om de volmachten in te voeren « ja » stemt en dat degenen die niet akkoord gaan « neen » stemmen. Is het een ja-stemming, dan kunnen wij voortgaan met de behandeling van de amendementen van de heren Vandezande en Jorissen en van de heer Moureaux. Bij een neen-stemming vervallen deze automatisch.

M. le Président. — C'est tout à fait conforme à ma proposition. La parole est à M. Moureaux.

M. Moureaux. — Monsieur le Président, notre amendement reprend en partie la proposition contenue dans l'amendement de M. Vandezande et consorts, tendant à la suppression du paragraphe premier de l'article 147bis. Notre texte est plus complet.

Je me demande s'il ne serait pas opportun de voter d'abord sur notre amendement. En effet, s'il n'était pas retenu, nous pourrions voter sur l'amendement de M. Vandezande dont la portée est moins large.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pede.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, ik wou hier aan toevoegen, na wat de heer Leo Vanackere gezegd heeft, dat indien wij eerst stemmen over artikel één, punt 1, met betrekking tot artikel 108, en dit punt 1 geschrapt wordt, men ook het artikel 147bis, waarvan sprake in artikel 21, dat er onmiddellijk op volgt en het punt 2 uitmaakt, moet schrappen omdat dit dezelfde inhoud heeft.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Leo Vanackere.

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat wij niet uit de verwarring zullen geraken indien wij niet een principiële stemming, die gelukkig tegelijk een formele stemming is, uitbrengen over punt 1 van artikel één.

Wij hebben inderdaad geconstateerd dat de amendementen van de heer Moureaux enerzijds een uitbreiding van de stemming per volmacht inhouden en anderzijds een vermindering. Wij kunnen dus niet de omgekeerde orde volgen.

Wij moeten eerst weten of deze vergadering ermede akkoord gaat de stemming per volmacht opnieuw in te voeren. Zo ja, dan kunnen wij achtereenvolgens stemmen over de amendementen van de Volksunie en van de heer Moureaux.

De Voorzitter. — Wij zullen dus eerst stemmen over het amendement in hoofdorde van de heren Vandezande en Jorissen.

De heer Jorissen. — Wij vragen de hoofdelijke stemming, Mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Wordt deze vraag gesteund? (*Meer dan negen leden staan op.*)

Aangezien de naamstemming reglementair is gevraagd, zal ertoe worden overgegaan.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'amendement en ordre principal de MM. Vandezande et Jorissen.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het amendement in hoofdorde van de heren Vandezande en Jorissen.

123 membres sont présents.

123 leden zijn aanwezig.

64 votent non.

64 stemmen neen.

58 votent oui.

58 stemmen ja.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

MM. Akkermans, André, Califice, Claeys, Cooreman, Croux, De Bondt, De Clercq (Constant), De Kerpel, Deleecq, Delpérée, De Seranno, Désir, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. le comte du Monceau de Bergendal, Flagthier, Geens, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), M. Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, MM. Humblot (Jean), Kevers, Kuylen, Lagae, Leemans, Lindemans, Mainil, Mme Mathieu-Mohin, MM. Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Neuray, Mme Panneels-Van Baelen, M. Paulus, Piot, Pouillet, Smeers, Sondag, Mme Staels-Dompas, M. Tilquin, Mme Turf-De Munter, MM. Vanackere, Van Canneyt, Vandenabeele, Van den Nieuwenhuijsen, Vanderborght, Vandewiele, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, van Waterschoot, Verbist, Vergeylen, Verleysen et Vandekerckhove (Robert).

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

MM. Bailly, Bascour, Basecq, Belot, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bogaerts, Capoen, Carpels, Coppens, Cugnon, Cuvelier, Daems, De Baere, Declercq (Roger), Deconinck, Decoster, De Graeve, Delmotte, Demuyter, Descamps, De Smeyter, D'Haeyer, Dulac, Egelmeyers, Féris, Gillet (Jean), Goossens, Guillaume (François), Henrion, Hismans, Hostekint, Houben, Kenens, Lagneau, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Maes, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Paque, Pede, Poulain, Radoux, Seeuws, Spitaels, Sweert, Toussaint (Théo), Van den Broeck, Van den Eynden, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandezande, Van Elsen, Van Ooteghem, Vernimmen, Waltniel et Wyninckx.

S'est abstenu:

Heeft zich onthouden:

M. Lecoq.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Jorissen.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, het is duidelijk dat, ware ons hoofdamendement aangenomen, wij dit subsidiair amendement zouden hebben ingetrokken.

Wanneer men echter de volmachten opnieuw invoert, onder meer voor personen die omwille van hun beroepsactiviteit in het buitenland zijn, dan kunnen wij niet aanvaarden dat hetzelfde recht niet wordt gegeven aan de militairen. Wij zien niet in waarom zij dan geen stemrecht zouden kunnen krijgen.

Wanneer men aan zieken, gebrekkigen en ouden van dagen de mogelijkheid geeft om te stemmen bij volmacht, dan vragen wij tevens waarom aan degenen die om reden van sociaal toerisme en omwille

van het feit dat het goedkoper is om in juni in plaats van in juli en augustus met vakantie te gaan, stemmogelijkheid wordt ontnomen.

Over het algemeen worden geen verkiezingen georganiseerd in de vakantieperiode om niet te veel mensen uit te sluiten. Wanneer nu de regering zich bovendien heeft ingespannen om het toerisme te spreiden en wanneer wij zien dat heel wat oudere mensen gebruik maken van die faciliteit en in de maand juni hun vakantie nemen, dan vragen wij ons af waarom zij van het stemmen bij volmacht worden uitgesloten.

Om die redenen wensen wij die twee categorieën personen in te schakelen in het stemmen bij volmacht.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer de Voorzitter, ik spreek nu niet als verslaggever want dat amendement is in de commissie niet behandeld geworden.

Ik heb daarnet gezegd dat ik akkoord ga met de volledige afschaffing of met een ruime toepassing van het stemmen bij volmacht.

Hoogstwaarschijnlijk zullen de leden van de CVP-fractie dit amendement goedkeuren.

M. le Président. — La parole est à M. Moureaux.

M. Moureaux. — Monsieur le Président, pour la logique du débat, avant de voter sur l'amendement subsidiaire de MM. Vandezande et Jorissen, — lequel pourrait recueillir notre assentiment, — il eût sans doute été préférable que le Sénat se prononce d'abord sur notre amendement qui prévoit la suppression du 1° de l'article 147bis.

Il me paraît logique de voter sur cet amendement avant de passer à l'extension du 2°.

Je crains, en effet, qu'il ne soit vraiment difficile de voter d'abord sur une extension si l'on n'a pas voté en premier lieu sur le principe de la suppression du vote par procuration pour les personnes âgées.

M. le Président. — La procédure est déjà assez difficile, Monsieur Moureaux, ne la modifions pas.

Je mets aux voix l'amendement subsidiaire de MM. Vandezande et Jorissen.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'amendement subsidiaire de MM. Vandezande et Jorissen.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het subsidiair amendement van de heren Vandezande en Jorissen.

122 membres sont présents.

122 leden zijn aanwezig.

121 votent oui.

121 stemmen ja.

1 vote non.

1 stemt neen.

En conséquence, l'amendement subsidiaire est adopté.

Derhalve is het subsidiair amendement aangenomen.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Akkermans, André, Bailly, Bascour, Basecq, Belot, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bogaerts, Califice, Capoen, Carpels, Claeys, Cooreman, Coppens, Croux, Cugnon, Cuvelier, Daems, De Baere, De Bondt, De Clercq (Constant), Declercq (Roger), Deconinck, Decoster, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, Delmotte, Delpérée, Demuyter, Descamps, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, D'Haeyer, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelsemeers, Féris, Flagothier, Geens, Gerits, Gijs, Gillet (Jean), Mme Gillet (Lucienne), MM. Gillet (Roland), Goossens, Gramme, Guillaume (François), Mme Hanquet, MM. Henrion, Hismans, Hostekint, Houben, Humblet (Jean), Kenens, Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Lecoq, Leemans, Lindemans, Maes, Mainil, Mme Mathieu-Mohin, MM. Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Neuray, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Paulus, Pede, Piot, Poulain, Poulet, Radoux, Seeuws, Smeers, Sondag, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Sweert, Tilquin, Tous-saint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vanackere, Van Canneyt, Vandenaebroeck, Van den Broeck, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborcht, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandewiele, Vandezande, Van Elsen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Oorteghem, van Waterschoot, Verbist, Vergeylen, Verleysen, Vernimmen, Waltniel c. Wyninckx.

A voté non :

Heeft neen gestemd :

M. Vandekerckhove (Robert).

M. le Président. — L'amendement subsidiaire étant adopté, nous passons à l'examen de l'amendement que voici de M. Moureaux :

In nr. 2 van dit artikel, het voorgestelde artikel 21 aan te vullen met een 3°, luidende :

« 3° Wordt in artikel 147bis het bepaalde onder 1° opgeheven en wordt de eerste regel van het bepaalde onder 2° vervangen als volgt: 2° de kiezer die om beroepsredenen, wettige gezinsredenen of dienstredenen : ».

Au n° 2 de cet article, compléter l'article 21 proposé par un 3° libellé comme suit :

« 3° A l'article 147bis le 1° est supprimé, au 2° les mots « familiales légitimes, » sont insérés après les mots « pour des raisons ».

Cet amendement est-il appuyé ? (*De nombreux membres se lèvent.*)

L'amendement étant régulièrement appuyé, il fera partie de la discussion.

La parole est à M. Moureaux.

M. Moureaux. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, l'amendement de MM. Vandezande et Jorissen, tendant à supprimer totalement le vote par procuration, a été repoussé à une très faible majorité.

Ce vote par procuration, nous ne souhaitons pas le supprimer totalement compte tenu des circonstances et de la nécessité de permettre son utilisation, en ce mois de juin, à l'approche des vacances, par des Belges devant se rendre à l'étranger. C'est la raison pour laquelle nous ne nous sommes pas ralliés à l'amendement précédent qui était beaucoup plus radical.

Notre amendement rencontre la préoccupation la plus importante de ceux qui ont voté tout à l'heure dans le sens de la suppression, puisqu'il s'agit de supprimer le 1° de l'article 147bis, organisant le vote par procuration pour les personnes âgées et les malades. C'est en effet dans ce domaine que les abus sont les plus nombreux.

J'invite donc les membres du Sénat qui ont voté tout à l'heure contre le vote par procuration, à voter notre amendement qui rencontre leurs préoccupations essentielles.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer de Voorzitter, ook dit amendement is niet in de commissie aan bod gekomen. Ik zou er kunnen op wijzen dat er een verschil bestaat tussen de Nederlandse en de Franse tekst van dit amendement, maar ik wil daar niet bij stilstaan.

Persoonlijk meen ik dat de Senaat er goed zou aan doen, na zijn beslissing van daarstraks, geen amendement aan te nemen waarbij men, na een verruiming van de mogelijkheden om bij volmacht te stemmen, de zieken uitsluit en daarbij een notie invoert, die zo vaag en onuitlegbaar is, als de term « wettige gezinsredenen ».

M. le Président. — Je mets aux voix l'amendement de M. Moureaux.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'amendement de M. Moureaux à l'article premier.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het amendement van de heer Moureaux bij artikel 1.

121 membres sont présents.

121 leden zijn aanwezig.

77 votent non.

77 stemmen neen.

44 votent oui.

44 stemmen ja.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Akkermans, André, Basecq, Califice, Carpels, Claeys, Cooreman, Coppens, Croux, Cugnon, De Baere, De Bondt, De Clercq (Constant), Deconinck, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, De Seranno, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelsemeers, Féris, Flagothier, Geens, Gerits, Gijs, Mmes Gillet (Lucienne), Goor-Eyben, M. Gramme, Mme Hanquet, MM. Hostekint, Houben, Kevers, Kuy-

len, Lagae, Lallemand, Lecoq, Leemans, Lindemans, Mainil, Mesotten, Nauwelaerts, Mmes Nauwelaerts-Thues, Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Paulus, Piot, Pouillet, Radoux, Seeuws, Smeers, Sondag, Mme Staels-Dompas, MM. Tilquin, Toussaint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vanackere, Van Canneyt, Vandenabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijsen, Vanderborght, Vandewiele, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, van Waterschoot, Verbist, Vergeylen, Verleysen et Vandekerckhove (Robert).

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Bailly, Bascour, Belot, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bogaerts, Capoen, Daems, Declercq (Roger), Decoster, Delmotte, Delpérée, Demuyter, Descamps, Désir, de Wasseige, D'Haeyer, Gillet (Jean), Gillet (Roland), Goossens, Guillaume (François), Henrion, Hismans, Humblet (Jean), Kenens, Lagneau, Lahaye, Lambiotte, Maes, Mme Mathieu-Mohin, MM. Moureaux, Neuray, Pede, Poulain, Spitaels, Van den Broeck, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandezande, Van Elsen, Van Ooteghem, Vernimmen, Waltniel et Wyninckx.

M. le Président. — Je mets aux voix l'article premier amendé.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Art. 2. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — La parole est à M. Lahaye.

M. Lahaye. — La commission de l'Intérieur va se réunir dans quelques instants en l'absence de son président, M. Busieau, retenu par d'autres charges. Je suppose donc que le vote sur l'ensemble n'interviendra que demain, Monsieur le Président.

M. le Président. — Il ne sera, en effet, pas procédé aujourd'hui au vote sur l'ensemble du projet.

M. Lahaye. — Je vous remercie, Monsieur le Président. Dans ce cas, c'est parfait.

M. Dulac. — La commission se réunit également demain. Dès lors, pourquoi la réunir maintenant ?

M. le Président. — Cela me paraît préférable.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, na het nogal verward debat wij hier hebben meegemaakt zou ik willen weten over welke precieze tekst wij ons bij de stemming over het geheel moeten uitspreken.

De Voorzitter. — Enkel artikel 1 werd geamendeerd en bij artikel 2 werd geen enkel amendement ingediend.

De heer Vanderpoorten. — Vermits er amendementen werden aangenomen vraag ik een tweede lezing, opdat wij precies zouden weten waarover wij stemmen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de verslaggever.

De heer Leo Vanackere. — Mijnheer Vanderpoorten, binnen de minuut zult u daar klaarheid over hebben. Wij hebben artikelsgewijze unaniem aanvaard dat de Koning voor éénmaal de macht krijgt om het uur te bepalen waarop met de opneming van de stemmen mag worden begonnen.

Voor deze Europese verkiezingen werd opnieuw de mogelijkheid tot stemmen bij volmacht ingevoerd en zelfs uitgebreid naar twee categorieën van personen, namelijk de beroepsmilitairen in Duitsland en degenen die met vakantie zijn, meestal bejaarden.

De heer Declercq. — Ook degenen die in het buitenland verblijven ? Dat staat niet in de tekst.

De heer Leo Vanackere. — Wanneer er geen onderscheid wordt gemaakt in de tekst, dan geldt hij voor iedereen en dus ook voor degenen die met vakantie zijn in het buitenland.

Wij hebben niet aangenomen het amendement van de heer Moureaux, waarbij de zieken van stemming bij volmacht worden uitgesloten, maar waarbij hij de stemming bij volmacht wil uitbreiden tot een categorie van kiezers die veel te vaag werd omschreven.

Ik meen dat het zo klaar is waarover de stemming over het geheel gaat.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, in toepassing van artikel 50 van het reglement vragen wij een tweede lezing.

De Voorzitter. — Aangezien er een tweede lezing wordt gevraagd, kan deze niet worden geweigerd.

Misschien kan de commissie voor de Binnenlandse Zaken onmiddellijk vergaderen.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, die commissie vergadert in elk geval morgenochtend.

De Voorzitter. — Het is beter dat de commissie nu vergadert, dan kan morgen over het geheel worden gestemd.

Vraagt nog iemand het woord ? Dan is hiertoe besloten.

PROJET DE LOI RELEVANT DE CADUCITE DIVERS PROJETS DE LOI

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE OPHEFFING VAN DE NIETIGHEID VAN DIVERSE ONTWERPEN VAN WET

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet relevant de caducité divers projets de loi.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende opheffing van de nietigheid van diverse ontwerpen van wet.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est à M. Sweert.

M. Sweert. — Monsieur le Président, je constate avec étonnement qu'un projet de loi déposé en 1963, déjà relevé six fois de caducité, est encore soumis aujourd'hui à un nouveau relèvement. Il s'agit du projet de loi relatif à la répression des infractions graves aux conventions internationales de Genève du 12 août 1949, document Chambre n° 577/1 du 27 mai 1963.

Notre Assemblée pourrait-elle connaître les raisons qui font que ce projet d'initiative gouvernementale, déposé il y a seize ans, n'a pu encore aller plus loin que ce stade du dépôt ?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Geens.

De heer Geens, Minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, de regering vraagt de Senaat dit ontwerp te behouden op de lijst van de ontwerpen waarvan de vervallenverklaring moet worden opgeheven.

De heer Sweert stelt de vraag wie verantwoordelijk is voor de vertraging in de afhandeling van dit ontwerp. Ik denk dat deze verantwoordelijkheid gedeeld wordt, niet alleen door de regering en het Parlement, maar ook door de verschillende opeenvolgende ministers van Buitenlandse Zaken. Het gebeurt herhaaldelijk dat internationale overeenkomsten met grote vertraging worden goedgekeurd. Wij moeten deze vertraging niet nog vergroten door dit ontwerp nu van de lijst af te voeren.

Ik herhaal dus mijn vraag aan de Senaat om de vervallenverklaring van dit ontwerp samen met die van de andere ontwerpen op te heffen

en ik spreek de wens uit dat zowel het Parlement als de regering met bekwame spoed dit ontwerp zullen goedkeuren.

M. le Président. — La parole est à M. Sweert.

M. Sweert. — Mon intention n'était pas, Monsieur le Président, de demander que ce projet ne soit pas relevé de caducité, mais, au contraire, ainsi que vient de le dire le ministre, de le voir soumis le plus rapidement possible à la commission compétente.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé:

Eerste artikel. Bij afwijking van artikel 1 van de wet van 3 maart 1977 betreffende de gevolgen van de ontbinding der Wetgevende Kammers ten aanzien van de vroeger ingediende ontwerpen en voorstellen van wet, blijven bij de Kammers aanhangig de hieronder opgesomde ontwerpen van wet:

Ontwerp van wet tot uitvoering van artikel 90 van de Grondwet (Kamer, nr. 651/1 van 3 oktober 1975 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 23 juni 1930 over het inrichten van een aan krijgsmachtbaarheden onderworpen veiligheidsgordel, rondom de vliegvelden door één of meer escadrilles van het leger gebruikt (Kamer, nr. 227/1 van 22 augustus 1974 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 18 maart 1838 houdende organisatie van de koninklijke militaire school (Senaat, nr. 176/1 van 9 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de geldelijke rechten van de militairen (Senaat, nr. 180/1 van 10 november 1977).

Ontwerp van wet tot regeling van de verbruikskredietovereenkomsten (Kamer, nr. 1102/1 van 23 februari 1977 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de steenkolenrijverheid in het Kempense bekken (overgezonnen door de Kamer op 1 juli 1970, nr. 621).

Ontwerp van wet betreffende het tegengaan van de ernstige inbreuken op de internationale overeenkomsten van Genève van 12 augustus 1949 (Kamer, nr. 577/1 van 27 mei 1963 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 30 juni 1966, 11 januari 1969, 7 maart 1972, 26 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de huurovereenkomsten (Kamer, nr. 415/1 van 30 mei 1978).

Ontwerp van wet betreffende het beheer over effectendeposito's, boekjes en andere rekeningen op naam van minderjarigen (Kamer, nr. 603/1 van 24 februari 1970 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 3 maart 1972, 26 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet op de wapens en munitie (Kamer, nr. 635/1 van 8 april 1970 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 3 maart 1972, 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapenen en op de handel in munitie (Kamer, nr. 316/1 van 1 maart 1978).

Ontwerp van wet betreffende de groeperingen voor bedrijfseconomische samenwerking (Kamer, nr. 848/1 van 8 april 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet waarbij de toepassing van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming wordt uitgebreid tot minderjarigen wier ouders, voogden of personen die er de bewaring over hebben, in het buitenland verblijven en aldaar onder de Belgische militaire rechtsmacht vallen (Kamer, nr. 1065/1 van 29 juli 1971 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 3 maart 1972, 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot aanvulling van wet van 15 juli 1960, tot zedelijke bescherming van de jeugd (Kamer, nr. 988/1 van 24 september 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek evenals van andere wetsbepalingen betreffende sommige onverenigbaarheden (Kamer, nr. 255/1 van 30 mei 1972 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 573, 590, 1338 en 617 van het Gerechtelijk Wetboek (Kamer, nr. 457/1 van 3 juli 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 16 juli 1970 tot vaststelling van de personeelsformatie van de politierechtbanken (Kamer, nr. 287/1 van 10 februari 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van het artikel 287 van het Gerechtelijk Wetboek (Kamer, nr. 438/1 van 14 juni 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 536 van het Gerechtelijk Wetboek (Kamer, nr. 488/1 van 2 oktober 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 7, § 1bis, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (Kamer, nr. 79/1 van 28 februari 1972 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot opheffing van artikel 5, § 4, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (Kamer, nr. 118/1 van 14 maart 1972 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 19, 20, 21, 22 en 43bis van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en van de artikelen 121, 166, 223, 226 en 229 van het Gerechtelijk Wetboek (Kamer, nr. 435/1 van 15 juni 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 185, 186, 197 en 228 van het Strafwetboek en tot invoering in dat Wetboek van een artikel 184bis (Kamer, nr. 857/1 van 20 augustus 1964 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 30 juni 1966, 11 januari 1969, 3 maart 1972, 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet waarbij private milities en groepen die strekken om door hun handelingen de openbare orde of veiligheid te verstoren, worden verboden (Kamer, nr. 430/1 van 3 november 1972 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de strafregisters (Kamer, nr. 1046/1 van 12 april 1965 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 30 juni 1966, 11 januari 1969, 3 maart 1972, 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de beteugeling van sommige misdrijven tegen de bepalingen in verband met het openbaar aantrekken van spaargelden (Senaat, nr. 534/1 van 17 februari 1975 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar (Senaat, nr. 673/1 van 22 augustus 1975 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot bescherming van bepaalde aspecten van de persoonlijke levenssfeer (Senaat, nr. 846/1 van 8 april 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de handelsagentuurovereenkomst (Senaat, nr. 871/1 van 25 mei 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot invoering in het Strafwetboek van een artikel 248bis, een artikel 248ter en een artikel 248quater en tot wijziging van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en de gewezen leden van de Wetgevende Kammers (Senaat, nr. 962/1 van 5 november 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Franse en vaststelling van de Nederlandse tekst van de wet van 25 ventôse jaar XI, op het notarisambt (Senaat, nr. 963/1 van 10 november 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende het gerechtelijk kanton Landen (Senaat, nr. 1020/1 van 14 januari 1977 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming en de adoptie (Senaat, nr. 305/1 van 15 februari 1978).

Ontwerp van wet betreffende de afdelingsvoorzitters in het Hof van cassatie (Senaat, nr. 421/1 van 28 juni 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 455, 664, 674 en 693 van het Gerechtelijk Wetboek en tot invoeging van een artikel 455bis in hetzelfde Wetboek (Senaat, nr. 457/1 van 22 september 1978).

Ontwerp van wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen (overgezonden door de Kamer op 25 juni 1969, nr. 503).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie (overgezonden door de Kamer op 22 januari 1970, nr. 180).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst inzake wapens en munitie, en van de Bijlage, ondertekend te Brussel op 9 december 1970 (Kamer, nr. 378/1 van 19 september 1972 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wetten van 20 juni 1974 en 16 november 1977).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de douane-overeenkomst inzake het internationale vervoer van goederen onder dekking van carnets Tir en van de bijlagen, opgemaakt te Genève op 14 november 1975 (Kamer, nr. 487/1 van 13 september 1978).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van Verdragen tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek (ESRO) en de ESRO betreffende ruimteprogramma's (Kamer, nr. 485/1 van 4 september 1978).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

a) Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten;

b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966 (Kamer, nr. 188/1 van 30 november 1977).

Ontwerp van wet houdende de voorwaarden voor overdracht van kernmaterialen en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens (Kamer, nr. 358/1 van 11 april 1978).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en Australië tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Canberra op 13 oktober 1977 (Senaat, nr. 469/1 van 20 oktober 1978).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Ivoorkust tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Abidjan op 25 november 1977 (Senaat, nr. 470/1 van 20 oktober 1978).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Scheepvaartovereenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Republiek Ivoorkust, ondertekend te Abidjan op 25 november 1977 (Senaat, nr. 479/1 van 7 november 1978).

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 47 betreffende de verkorting van de arbeidsduur tot veertig uur per week, aangenomen te Genève op 22 juni 1935 door de Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie tijdens haar negentiende zitting, zoals het in 1946 werd gewijzigd (Kamer, nr. 412/1 van 6 juni 1969 - overgezonden door de Kamer op 23 oktober 1969).

Ontwerp van wet tot wijziging van de gecoördineerde wet van 3 augustus 1919 en 27 mei 1947 betreffende de prioriteitsrechten van de oud-strijders en met hen gelijkgestellten, en van de wet van 14 februari 1955 tot regeling van de toekenning van anciënniteitsbijslag enerzijds aan de militairen van de krijgsmacht en van de rijkswacht, oorlogsinvaliden 1940-1945, en anderzijds aan de door de Schatkist bezoldigde bedienaars van de eredienssten, oorlogsinvaliden 1940-1945 (Kamer, nr. 473/1 van 18 juli 1978).

Ontwerp van wet waarbij de Belgische Naamloze Vennootschap tot exploitatie van het luchtverkeer (SABENA) gemachtigd wordt haar statuten te wijzigen en haar maatschappelijk kapitaal te verhogen (Senaat, nr. 423/1 van 29 juni 1978).

Ontwerp van wet tot afwijking op artikel 6 van de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd bij besluit van de Regent van 31 december 1949 (Kamer, nr. 422/1 van 2 juni 1978).

Ontwerp van wet tot oprichting van een Instituut voor veterinaire keuring (Senaat, nr. 464/1 van 11 oktober 1978).

Ontwerp van wet waarbij aan de Koning sommige bevoegdheden worden gegeven om de uitvoering te verzekeren van de verplichtingen die voortvloeien uit het verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name uit de richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake het recht van vestiging en vrij verrichten van diensten van artsen die onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Economische Gemeenschap (Senaat, nr. 989/1 van 8 december 1976 - opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wetten betreffende de pensioenen voor de burgerlijke slachtoffers van beide oorlogen en hun rechthebbenden (Senaat, nr. 453/1 van 28 juli 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 23 januari 1925 houdende oprichting van een Nationale Kas voor Oorlogspensioenen (Kamer, nr. 1012/1 van 17 november 1976 — opnieuw aanhangig gemaakt bij de wet van 16 november 1977).

Ontwerp van wet betreffende de toekenning van de waarborg van de Staat voor een door Belgische financiële instellingen aan de Republiek Portugal te verlenen financiering op middellange termijn (Senaat, nr. 156/1 van 7 oktober 1977).

Ontwerp van wet houdende eindregeling van de begroting van de diensten van algemeen bestuur van de Staat van het jaar 1973 en van begrotingen van instellingen van openbaar nut van het jaar 1973 of voorgaande jaren (Senaat, nr. 460/1 van 6 oktober 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging, wat het Brussels gewest betreft, van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw (Senaat, nr. 440/1 van 18 juli 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 9 augustus 1955 betreffende het Wegenfonds (Kamer, nr. 439/1 van 14 juni 1978).

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad (Senaat, nr. 383/1 van 7 juni 1978).

Ontwerp van wet houdende wijziging van artikel 31 van de statuten van de samenwerkende vennootschap « Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever » (Kamer, nr. 436/1 van 14 juni 1978).

Ontwerp van wet betreffende het verlenen van de eretitel van hun ambt aan de burgemeesters, aan de schepenen en aan de voorzitters van de raden voor maatschappelijk welzijn of van de gewezen commissies van openbare onderstand (Senaat, nr. 379/1 van 24 mei 1978).

Article premier. Par dérogation à l'article premier de la loi du 3 mars 1977 relative aux effets de la dissolution des Chambres législatives à l'égard des projets et propositions de loi antérieurement déposés, les Chambres restent saisies des projets de loi ci-après énumérés:

Projet de loi relatif à l'exécution de l'article 90 de la Constitution (Chambre, n° 651/1 du 3 octobre 1975 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi portant modification de la loi du 23 juin 1930 concernant la création autour des aérodromes utilisés par une ou des escadilles de l'armée, d'une zone de sécurité frappée de servitude aéronautique (Chambre, n° 227/1 du 22 août 1974 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant la loi du 18 mars 1838 organique de l'école royale militaire (Sénat, n° 176/1 du 9 novembre 1977).

Projet de loi relatif aux droits pécuniaires des militaires (Sénat, n° 180/1 du 10 novembre 1977).

Projet de loi réglementant les conventions de crédit à la consommation (Chambre, n° 1102/1 du 23 février 1977 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi concernant l'industrie charbonnière dans le bassin campinois (transmis par la Chambre le 1er juillet 1970, n° 621).

Projet de loi relatif à la répression des infractions graves aux conventions internationales de Genève du 12 août 1949 (Chambre, n° 577/1 du 27 mai 1963 — relevé de caducité par les lois des 30 juin 1966, 11 janvier 1969, 7 mars 1972, 26 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi sur les contrats de louage (Chambre, n° 415/1 du 30 mai 1978).

Projet de loi relatif à l'administration des dépôts de titres et des livrets, carnets et autres comptes ouverts au nom d'enfants mineurs (Chambre, n° 603/1 du 24 février 1970 — relevé de caducité par les lois des 3 mars 1972, 26 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi sur les armes et munitions (Chambre, n° 635/1 du 8 avril 1970 — relevé de caducité par les lois des 3 mars 1972, 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions (Chambre, n° 316/1 du 1er mars 1978).

Projet de loi sur les groupements d'intérêt économique (Chambre, n° 848/1 du 8 avril 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi étendant l'application de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse aux mineurs dont les parents, tuteurs ou personnes qui en ont la garde résident à l'étranger et y sont justiciables de la juridiction militaire belge (Chambre, n° 1065/1 du 29 juillet 1971 — relevé de caducité par les lois des 3 mars 1972, 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi complétant la loi du 15 juillet 1960 sur la préservation morale de la jeunesse (Chambre, n° 988/1 du 24 septembre 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant la loi du 10 octobre 1967 contenant le Code judiciaire ainsi que d'autres dispositions légales concernant certaines incompatibilités (Chambre, n° 255/1 du 30 mai 1972 — relevé de caducité par les lois des 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant les articles 573, 590, 1338 et 617 du Code judiciaire (Chambre, n° 457/1 du 3 juillet 1978).

Projet de loi modifiant la loi du 16 juillet 1970 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de police (Chambre n° 287/1 du 10 février 1978).

Projet de loi modifiant l'article 287 du Code judiciaire (Chambre, n° 438/1 du 14 juin 1978).

Projet de loi modifiant l'article 536 du Code judiciaire (Chambre, n° 488/1 du 2 octobre 1978).

Projet de loi modifiant l'article 7, § 1bis, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire (Chambre, n° 79/1 du 28 février 1972 — relevé de caducité par les lois des 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi abrogeant l'article 5, § 4, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire (Chambre, n° 118/1 du 14 mars 1972 — relevé de caducité par les lois des 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant les articles 19, 20, 21, 22 et 43bis de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire et les articles 121, 166, 223, 226 et 229 du Code judiciaire (Chambre, n° 435/1 du 15 juin 1978).

Projet de loi modifiant les articles 185, 186, 187 et 228 du Code pénal et y insérant un article 184bis (Chambre, n° 857/1 du 20 août 1964 — relevé de caducité par les lois des 30 juin 1966, 11 janvier 1969, 3 mars 1972, 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi interdisant les milices privées et les groupes qui tendent par leurs agissements à troubler l'ordre ou la sécurité publique (Chambre, n° 430/1 du 3 novembre 1972 — relevé de caducité par les lois des 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi relatif aux casiers judiciaires (Chambre, n° 1046/1 du 12 avril 1965 — relevé de caducité par les lois des 30 juin 1966, 11 janvier 1969, 3 mars 1972, 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi relatif à la répression de certaines infractions aux dispositions sur la sollicitation de l'épargne publique (Sénat, n° 534/1 du 17 février 1975 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi abaissant à 18 ans l'âge de la majorité civile (Sénat, n° 673/1 du 22 août 1975 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi relatif à la protection de certains aspects de la vie privée (Sénat, n° 846/1 du 8 avril 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi concernant le contrat d'agence commerciale (Sénat, n° 871/1 du 25 mai 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi insérant dans le Code pénal des articles 248bis, 248ter, 248^{quater} et modifiant la loi du 6 août 1931 établissant des incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'Etat, ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives (Sénat, n° 962/1 du 5 novembre 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi adaptant le texte français et établissant le texte néerlandais de la loi du 25 ventôse an XI, contenant organisation du notariat (Sénat, n° 963/1 du 10 novembre 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi concernant le canton judiciaire de Landen (Sénat, n° 1020/1 du 14 janvier 1977 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation et à l'adoption (Sénat, n° 305/1 du 15 février 1978).

Projet de loi relatif aux présidents de section à la Cour de cassation (Sénat, n° 421/1 du 28 juin 1978).

Projet de loi modifiant les articles 455, 664, 674 et 693 du Code judiciaire et insérant un article 455bis dans le même Code (Sénat, n° 457/1 du 22 septembre 1978).

Projet de loi relatif à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs (transmis par la Chambre le 25 juin 1969, n° 503).

Projet de loi modifiant la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation (transmis par la Chambre le 22 janvier 1970, n° 180).

Projet de loi portant approbation de la Convention Benelux en matière d'armes et de munitions, signée à Bruxelles le 9 décembre 1970, et de l'Annexe (Chambre, n° 378/1 du 19 septembre 1972 — relevé de caducité par les lois des 20 juin 1974 et 16 novembre 1977).

Projet de loi portant approbation de la convention relative au transport international de marchandises sous le couvert de carnets Tir et des annexes, faite à Genève le 14 novembre 1975 (Chambre, n° 487/1 du 13 septembre 1978).

Projet de loi portant approbation des Traités entre certains Etats membres de l'Organisation européenne de recherches spatiales (ESRO) et l'ESRO concernant des programmes dans le domaine spatial (Chambre, n° 485/1 du 4 septembre 1978).

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants :

a) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels;

b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques, faits à New York le 19 décembre 1966 (Chambre, n° 188/1 du 30 novembre 1977).

Projet de loi relatif aux conditions de transfert des matières et équipements nucléaires, ainsi que des données technologiques nucléaires (Chambre, n° 358/1 du 11 avril 1978).

Projet de loi portant approbation de la Convention entre le Royaume de Belgique et l'Australie tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Canberra le 13 octobre 1977 (Sénat, n° 469/1 du 7 novembre 1978).

Projet de loi portant approbation de la Convention entre le Royaume de Belgique et la République de Côte-d'Ivoire tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Abidjan le 25 novembre 1977 (Sénat, n° 470/1 du 20 octobre 1978).

Projet de loi portant approbation de l'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la République de Côte-d'Ivoire, signée à Abidjan le 25 novembre 1977 (Sénat, n° 479/1 du 7 novembre 1978).

Projet de loi portant approbation de la Convention n° 47 concernant la réduction de la durée du travail à quarante heures par semaine, adoptée à Genève le 22 juin 1935 par la Conférence générale de l'Organisation internationale du travail, au cours de sa dix-neuvième session, et modifiée en 1946 (Chambre, n° 412/1 du 6 juin 1969 - transmis par la Chambre le 23 octobre 1969).

Projet de loi modifiant la loi coordonnée du 3 août 1919 et du 27 mai 1947 relative aux droits de priorité des anciens combattants et assimilés, et la loi du 14 février 1955 réglant l'attribution des bonifications d'ancienneté aux militaires des forces armées et de la gendarmerie, invalides de la guerre 1940-1945 d'une part, et aux ministres des cultes, rétribués par le Trésor public, invalides de la guerre 1940-1945, d'autre part (Chambre, n° 473/1 du 18 juillet 1978).

Projet de loi autorisant la Société anonyme belge d'exploitation de la navigation aérienne (SABENA) à modifier ses statuts et à augmenter son capital social (Sénat, n° 423/1 du 29 juin 1978).

Projet de loi dérogeant à l'article 6 des lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires coordonnées par l'arrêté du Régent du 31 décembre 1949 (Chambre, n° 422/1 du 2 juin 1978).

Projet de loi portant création d'un Institut d'expertise vétérinaire (Sénat, n° 464/1 du 11 octobre 1978).

Projet de loi attribuant au Roi certains pouvoirs afin d'assurer l'exécution du Traité instituant la Communauté économique européenne, notamment des directives du Conseil des Communautés

européennes en matière de droit d'établissement et de libre prestation de services des médecins ressortissant des Etats membres de la Communauté économique européenne (Sénat, n° 989/1 du 8 décembre 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi modifiant la législation relative aux pensions des victimes civiles des deux guerres et de leurs ayants droit (Sénat, n° 453/1 du 28 juillet 1978).

Projet de loi modifiant la loi du 23 janvier 1925 instituant une Caisse nationale des Pensions de la Guerre (Chambre, n° 1012/1 du 17 novembre 1976 — relevé de caducité par la loi du 16 novembre 1977).

Projet de loi relatif à l'octroi de la garantie de l'Etat pour un financement à moyen terme à consentir par des institutions financières belges à la république du Portugal (Sénat, n° 156/1 du 7 octobre 1977).

Projet de loi contenant le règlement définitif du budget des services d'administration générale de l'Etat de l'année 1973 et de budget d'organismes d'intérêt public pour l'année 1973 ou pour des années antérieures (Sénat, n° 460/1 du 6 octobre 1978).

Projet de loi modifiant, pour la région bruxelloise, la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme (Sénat, n° 440/1 du 18 juillet 1978).

Projet de loi modifiant la loi du 9 août 1955 relative au Fonds des routes (Chambre, n° 439/1 du 14 juin 1978).

Projet de loi modifiant la loi du 29 mai 1952 organique du Conseil national du Travail (Sénat, n° 383/1 du 7 juin 1978).

Projet de loi modifiant l'article 31 des statuts de la société coopérative « Société intercommunale de la Rive gauche de l'Escaut » (Chambre, n° 436/1 du 14 juin 1978).

Projet de loi relatif à l'octroi du titre honorifique de leurs fonctions aux bourgmestres, aux échevins et aux présidents des conseils de l'aide sociale ou des anciennes commissions d'assistance publique (Sénat, n° 379/1 du 24 mai 1978).

— Aangénomen.

Adopté.

Art. 2. Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Art. 2. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangénomen.

Adopté.

M. le Président. — Il sera procédé dans un instant au vote de l'ensemble de ce projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

Beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1978

Discussion et vote des articles

M. le Président. — La discussion générale ayant été close la semaine dernière, nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi relatifs au budget de l'Agriculture.

Daar de algemene behandeling verleden week gesloten werd, gaan wij over tot het onderzoek van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van Landbouw.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN HET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture de 1979.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor 1979.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir document n° 5-XI-1 du Sénat, session 1978-1979.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie gedrukt stuk nr. 5-XI-1 van de Senaat, zitting 1978-1979.*)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

Crédits pour les dépenses courantes (titre I) et pour les dépenses de capital (titre II)

Article 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de l'Agriculture afférentes à l'année budgétaire 1979, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
	—	—	—
TITRE I			
Dépenses courantes	8 198,8	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital	1 470,7	574,8	553,9
Totaux	9 669,5	574,8	553,9

Ces crédits sont énumérés aux titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

Kredieten voor de lopende uitgaven (titel I) en voor de kapitaaluitgaven (titel II)

Artikel 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1979 worden kredieten geopend ten belope van (in miljoenen franken) :

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastleggingskredieten	Ordonneringskredieten
	—	—	—
TITEL I			
Lopende uitgaven	8 198,8	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven	1 470,7	574,8	553,9
Totaal	9 669,5	574,8	553,9

Die kredieten worden opgesomd onder titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

— Adopté.

Aangenomen.

*Dispositions particulières
relatives aux dépenses courantes*

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 10 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département. Ces avances peuvent supporter des dépenses d'un montant maximum de 25 000 francs, sauf en ce qui concerne les frais de mission à l'étranger dont le montant est fixé par le ministre ayant l'Agriculture dans ses attributions.

*Bijzondere bepalingen
betreffende de lopende uitgaven*

Art. 2. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 10 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement. Die voorschotten mogen uitgaven dragen die ten hoogste 25 000 frank belopen, met uitzondering van de uitgaven voor opdrachten in het buitenland waarvan het bedrag bepaald wordt door de minister die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 3. Vu le caractère urgent des dépenses à prévoir et par dérogation à l'article 15 modifié de la loi du 29 octobre 1846 organique de la Cour des comptes, le comptable chargé de la liquidation des secours et allocations à caractère social peut recevoir des avances de fonds successives d'un montant ne dépassant pas 500 000 francs, dont il sera justifié ultérieurement.

Art. 3. Gezien het spoedeisend karakter van de in het vooruitzicht gestelde uitgaven en bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof mag de rekenplichtige belast met de vereffening van de hulpelden en toelagen van sociale aard, achtereenvolgende geldvoorschotten van hoogstens 500 000 frank ontvangen die later zullen verantwoord worden.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 4. Autorisation est accordée au ministre ayant l'Agriculture dans ses attributions de mettre à la disposition de la masse d'habillement des Eaux et Forêts, en vue de couvrir les besoins de trésorerie de cet organisme, la quote-part du crédit prévu à l'article 12.05, section 31, afférente aux indemnités pour port de l'uniforme, reprise sous l'article 60.02.B, titre IV — Section particulière.

Art. 4. De Minister die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft wordt ertoe gemachtigd het deel van het onder artikel 12.05, sectie 31, uitgetrokken krediet, bestemd voor de vergoedingen wegens het dragen van de uniform, ter beschikking te stellen van het kledingsfonds van Waters en Bossen, opgenomen onder artikel 60.02.B van titel IV — Afzonderlijke Sectie, ten einde dit organisme de nodige fondsen te verschaffen.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 5. En vue de mettre en application le programme de recherches couvert par les articles 12.40, 12.61 et 12.70, section 32, le ministre ayant l'Agriculture dans ses attributions est autorisé à disposer des crédits de ces articles par avances de fonds ou ouvertures de crédits.

Par dérogation à l'article 15 de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 4 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département à l'effet de payer des dépenses inscrites aux articles 12.40, 12.61 et 12.70 précités, section 32. Les contrats conclus avec les groupes de travail pourront prévoir l'octroi de versements provisionnels.

Art. 5. Ten einde het onderzoeksprogramma gedekt door de artikelen 12.40, 12.61 en 12.70, sectie 32, uit te voeren, wordt de Minister die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft ertoe gemachtigd over de kredieten op die artikelen te beschikken door middel van fondsenvoorschotten of van kredietopeningen.

Bij afwijking van artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maxi-

mumbedrag van 4 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het Departement met het oog op de uitbetaling van de uitgaven ingeschreven op de voormelde artikelen 12.40, 12.61 en 12.70, sectie 32. De contracten afgesloten met de werkgroepen mogen in de toekenning van provisionele stortingen voorzien.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 6. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 6. De betaling van de geboortetoelagen en van de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgelegd door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

— Adopté.
Aangenomen.

Organismes d'intérêt public

Art. 7. La Société nationale terrienne est autorisée à reporter à l'année budgétaire 1980 la partie non utilisée au 31 décembre 1979 de la quote-part dans ses frais d'administration générale qu'elle a reçue à charge de l'article 41.20 du titre I du tableau annexé à la présente loi et à l'affecter aux mêmes fins.

Instellingen van openbaar nut

Art. 7. De Nationale Landmaatschappij wordt gemachtigd tot het overdragen op het begrotingsjaar 1980 van het op 31 december 1979 niet gebruikte gedeelte van het aandeel in haar algemene administratiekosten dat ze ten laste van artikel 41.20 van titel I van de bij deze wet gevoegde tabel heeft ontvangen en het aan te wenden voor dezelfde doeleinden.

— Adopté.
Aangenomen.

Section particulière (titre IV)

Art. 8. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au titre IV du tableau joint à la présente loi sont évaluées à 4 969 100 000 francs pour les recettes et à 4 970 900 000 francs pour les dépenses.

Sont d'autre part autorisés, à charge de l'article 60.01.A, Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale, des engagements à concurrence de 2 341 000 000 de francs.

Afzonderlijke sectie (titel IV)

Art. 8. De verrichtingen op de speciale fondsen, die voorkomen in titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 4 969 100 000 frank voor de ontvangsten en op 4 970 900 000 frank voor de uitgaven.

Worden anderzijds toegelaten, ten laste van artikel 60.01.A, Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie, vastleggingen ten belope van 2 341 000 000 frank.

— Adopté.
Adopté.

Art. 9. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au titre IV du tableau joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article ou du littéra se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 9. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet wordt aangeduid naast het nummer van het artikel of van de littera die betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé tout à l'heure au vote de l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmens straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNÉE BUDGETAIRE 1978

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de 1978.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor 1978.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir document n° 6-XI-1 du Sénat, session 1978-1979.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie gedrukt stuk nr. 6-XI-1 van de Senaat, zitting 1978-1979.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

I. Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits prévus au titre I — Dépenses courantes et au titre II — Dépenses de capital du budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1978, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs) :

AJUSTEMENTS	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	56,9	—	—
Réductions	198,5	—	—
Crédits supplémentaires pour années antérieures	13,7	—	—
TITRE II			
<i>Dépenses de capital</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	—	—	—
Réductions	8,0	—	—
Crédits supplémentaires pour années antérieures	0,1	—	—

I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten ingeschreven onder titel I — Lopende uitgaven en onder titel II — Kapitaaluitgaven van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1978, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken) :

AANPASSINGEN	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vast-leggings-kredieten	Ordonnancings-kredieten
TITEL I			
<i>Lopende uitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopend jaar	56,9	—	—
Verminderings	198,5	—	—
Bijkredieten voor vroegere jaren	13,7	—	—
TITEL II			
<i>Kapitaaluitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopend jaar	—	—	—
Verminderings	8,0	—	—
Bijkredieten voor vroegere jaren	0,1	—	—
— Adopté.			
Aangenomen.			

II. Dispositions diverses

Art. 2. La créance suivante est relevée de la prescription :

Année	Créancier	Montant
1973	Régie des Bâtiments, Bruxelles	F 282 390

II. Diverse bepalingen

Art. 2. De volgende schuldvordering wordt van de verjaring ontheven :

Jaar	Schuldeiser	Bedrag
1973	Regie der Gebouwen, Brussel	F 282 390

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Le traitement de M. Van Mullem, J., dont la promotion au grade d'ingénieur en chef-directeur a été annulée par l'arrêt n° 18604 du 30 novembre 1977 du Conseil d'Etat, est maintenu pour la période du 1er mars 1975 au 30 novembre 1977.

Cette disposition reste sans effet sur l'avancement de grade et de traitement de l'intéressé.

Art. 3. De wedde van de heer Van Mullem, J., wiens bevordering tot de graad van hoofdingenieur-directeur vernietigd werd door het arrest nr. 18604 van 30 november 1977 van de Raad van State, wordt behouden voor de periode van 1 maart 1975 tot 30 november 1977.

Die bepaling heeft geen uitwerking ten aanzien van de bevordering graad en in wedde van de betrokkene.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

Art. 4. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen van de Schatkist gedekt worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 5. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé tout à l'heure au vote de l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — La discussion générale du budget des Classes moyennes ayant été close la semaine dernière, nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Daar de algemene behandeling van de begroting van Middenstand verleden week gesloten werd gaan wij over tot het onderzoek van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

Nous examinons tout d'abord les articles du projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes de 1979.

Allereerst behandelen wij de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor 1979.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir document n° 5-XIII-1 du Sénat, session 1978-1979.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie gedrukt stuk nr. 5-XIII-1 van de Senaat, zitting 1978-1979.*)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

*Crédits pour les dépenses courantes (titre I)
et pour les dépenses de capital (titre II)*

Article 1er. Il est ouvert pour les dépenses du ministère des Classes moyennes afférentes à l'année budgétaire 1979 des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs):

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
Dépenses courantes	4 924,1	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital	7,3	—	—
Total	4 931,4	—	—

Ces crédits sont énumérés aux titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (titel I)
en voor de kapitaaluitgaven (titel II)*

Artikel 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1979 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastleggingskredieten	Ordonnancingskredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven	4 924,1	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven	7,3	—	—
Totaal	4 931,4	—	—

Die kredieten worden opgesomd onder de titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 5 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven

Art. 2. In afwijking van artikel 15 van de wet op de inrichting van het Rekenhof van 29 oktober 1846, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 5 000 000 frank aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement verleend worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Vu le caractère urgent des dépenses à prévoir et par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds successives dont il sera justifié ultérieurement, peuvent être consenties au comptable chargé de la liquidation des secours à caractère social.

Art. 3. Gezien het spoedeisend karakter der te voorziene uitgaven en in afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen achtereenvolgende geldvoorschotten die later zullen verantwoord worden aan de rekenplichtige van de sociale dienst die belast is met de vereffening van de hulpelden en toelagen van sociale aard, worden toegestaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 4. De betaling van de geboortetoelagen en van de vergoedingen wegens begrafenis kosten geschiedt volgens de regels vastgelegd door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (titre IV)

Art. 5. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au titre IV du tableau joint à la présente loi, sont évaluées à 51 300 000 francs pour les recettes et à 52 000 000 de francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (titel IV)

Art. 5. De verrichtingen op de speciale fondsen, opgenomen in titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 51 300 000 frank voor de ontvangsten en op 52 000 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds et comptes inscrits au titre IV du tableau annexé à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article ou du littéra se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et les comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 6. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen en rekeningen ingeschreven in titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel of van de littera die betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé dans un instant au vote de l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1978

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de 1978.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand voor 1978.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir document n° 6-XIII-1 du Sénat, session 1978-1979.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie gedrukt stuk nr. 6-XIII-1 van de Senaat, zitting 1978-1979.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

I. Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits prévus au titre I, dépenses courantes, et au titre II, dépenses de capital, du budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1978, sont ajustés suivant les données détaillées au tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs) :

AJUSTEMENTS	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	—	—	—
Réductions	147,8	—	—
Crédits supplémentaires pour années budgétaires antérieures	4,9	—	—

TITRE II

Dépenses de capital

Crédits supplémentaires de l'année courante	—	—	—
Réductions	1,6	—	—
Crédits supplémentaires pour années budgétaires antérieures	0,2	—	—

I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten ingeschreven onder titel I, lopende uitgaven, en onder titel II, kapitaaluitgaven, van de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1978, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken) :

AANPASSINGEN	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vast-leggings-kredieten	Ordonnancings-kredieten
	—	—	—

TITEL I

Lopende uitgaven

Bijkredieten voor het lopend jaar	—	—	—
Verminderingen	147,8	—	—
Bijkredieten voor vroegere begrotingsjaren	4,9	—	—

TITEL II

Kapitaaluitgaven

Bijkredieten voor het lopend jaar	—	—	—
Verminderingen	1,6	—	—
Bijkredieten voor vroegere begrotingsjaren	0,2	—	—
— Adopté.			
Aangenomen.			

II. Dispositions diverses

Art. 2. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

II. Diverse bepalingen

Art. 2. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist gedekt worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 3. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé dans un instant au vote de l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI RELEVANT DE CADUCITE DIVERS PROJETS DE LOI

Vote

ONTWERP VAN WET HOUDENDE OPHEFFING VAN DE NIETIGHEID VAN DIVERSE ONTWERPEN VAN WET

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote de l'ensemble du projet de loi relevant de caducité divers projets de loi.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet houdende opheffing van de nietigheid van diverse ontwerpen van wet.

— Il est procédé au vote nominatif de l'ensemble du projet de loi. Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van wet in zijn geheel.

119 membres sont présents.

119 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. Adriaenssens, Akkermans, André, Bailly, Bascour, Basecq, Belot, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bogaerts, Califice, Capoen, Carpels, Claeys, Cooreman, Coppens, Croux, Cugnon, Cuvelier, Daems, De Baere, De Bondt, De Clercq (Constant), Declercq (Roger), Deconinck, Decoster, De Graeve, De Kerpel, Deleek, Delmotte, Demuyter, Descamps, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, D'Haeyer, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. le comte du Monceau de Bergendal, Egelmeers, Féir, Flagothier, Geens, Gerits, Gijs, Gillet (Jean), Mme Gillet (Lucienne), M. Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Mme Hanquet, M. Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hismans, Hostekint, Houben, Humblet (Jean), Kenens, Kevers, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Lecoq, Leemans, Lindemans, Maes, Mainil, Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Mmes Nauwelaerts-Thues, Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Paulus, Pede, Poulain, Poullert, Seeuws, Smeers, Sondag, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Sweert, Tilquin, Tous-saint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vanackere, Van Canneyt, Vandenabeele, Van den Broeck, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuizen, Vandergorcht, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandewiele, Vandezande, Van Elsen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, van Waterschoot, Verbist, Vergeylen, Verleysen, Vernimmen, Waltniel, Wyninckx et Vandekerckhove (Robert).

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1978

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1978

Vote

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

Stemming

M. le Président. — Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projets de loi.

Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over deze ontwerpen van wet. (*Instemming.*)

— Il est procédé au vote nominatif de l'ensemble des projets de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over de ontwerpen van wet in hun geheel.

120 membres sont présents.

120 leden zijn aanwezig.

92 votent oui.

92 stemmen ja.

28 votent non.

28 stemmen neen.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

Ils seront transmis à la Chambre des représentants.

Ze zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

MM. Akkermans, André, Bailly, Basecq, Belot, Bogaerts, Califice, Carpels, Claeys, Cooreman, Coppens, Croux, Cugnon, De Baere, De Bondt, De Clercq (Constant), Deconinck, De Graeve, De Kerpel, Deleek, Delmotte, Delpérée, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelmeers, Féir, Flagothier, Geens, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), M. Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Mme Hanquet, MM. Hismans, Hostekint, Houben, Kevers, Kuylen, Lagae, Lallemand, Lambiotte, Lecoq, Leemans, Lindemans, Mainil, Mme Mathieu-Mohin, MM. Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Mmes Nauwelaerts-Thues, Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Paulus, Poulain, Seeuws, Smeers, Sondag, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vanackere, Van Canneyt, Vandenabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborcht, Vandewiele, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, van Waterschoot, Verbist, Vergeylen, Verleysen, Vernimmen, Wyninckx et Vandekerckhove (Robert).

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

M. Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Capoen, Cuvelier, Daems, Declercq (Roger), Decoster, Demuyter, Descamps, de Wasseige, D'Haeyer, Gillet (Jean), Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Humblet (Jean), Kenens, Lagneau, Lahaye, Maes, Pede, Van den Broeck, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandezande, Van Elsen, Van Ooteghem et Waltniel.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, bij de verschillende stemmingen van zoëven heb ik telkens gestemd op de plaats van de heer Van der Elst, die afwezig is.

De Voorzitter. — Akte wordt u gegeven van deze verklaring.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1978

INTERPELLATION JOINTE DE M. NEURAY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES SUR « LES ARRÊTES MINISTÉRIELS DU 24 AVRIL 1979 RÉGLEMENTANT LA LIVRAISON DE CERTAINS COMBUSTIBLES LIQUIDES ET APPORTANT CERTAINES RESTRICTIONS À LA CONSOMMATION DE L'ÉNERGIE ÉLECTRIQUE »

Discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1978

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER NEURAY TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN OVER «DE MINISTERIELE BESLUITEN VAN 24 APRIL 1979, TOT REGLEMENTERING VAN DE LEVERING VAN SOMMIGE VLOEIBARE BRANDSTOFFEN EN TOT INVOERING VAN SOMMIGE BEPERKINGEN OP HET VERBRUIK VAN ELEKTRISCHE ENERGIE»

Algemene beraadslaging

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van Economische Zaken, met de daaraan toegevoegde interpellatie van de heer Neuray.

Het woord is aan de verslaggever.

De heer van Waterschoot, verslaggever. — Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, de minister van Economische Zaken heeft voor onze commissie een uitvoerige toelichting gehouden waarvan u de tekst kunt vinden in het verslag. Hij heeft deze toelichting aangevat met een overzicht van de conjuncturele toestand en van de conjuncturele evolutie in binnen- en buitenland, waarbij hij de vraag gesteld en behandeld heeft betreffende de concurrentiële positie van de Belgische economie en de daarmee samenhangende noodzaak van een vernieuwd industrieel beleid. Dit structureel objectief leidt tot de analyse van andere objectieven van onze economische politiek, zowel sectorieel als op het stuk van het prijsbeleid en natuurlijk ook in de huidige omstandigheden, de huidige problematiek bij uitstek van de energiebevoorrading in volume en de beheersing in de mate van het mogelijke van de energieprijzen.

Tenslotte werd de inleiding van de minister besloten met een globaal overzicht van de begroting van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1979, gekenmerkt door een opmerkelijke daling van de lopende uitgaven met meer dan 1 miljard, of ongeveer 8 pct.

Anderzijds wordt de begroting gekenmerkt door een beduidende stijging van de kapitaaluitgaven, met ongeveer 4 miljard, waarvan de voorgenomen participatie in het maatschappelijk kapitaal van de NV «Kempense Steenkoolmijnen» meer dan 3 miljard bedraagt.

De staatssecretarissen die de streekeconomie in hun bevoegdheid hebben, hebben door hun toelichtingen enerzijds de gemeenschappelijke conjuncturele en structurele kenmerken die de gewestelijke economieën binden toegelicht en anderzijds toch kunnen wijzen op de grote diversiteit in de facetten en karakteristieken van deze gewestelijke economische zones, onder meer op het stuk van de evolutie van de werkgelegenheid en van de werkloosheid. Daardoor hebben zij in feite de documentaire rijkdom waarover vroeger de commissie kon beschikken, nog vervolledigd.

Het kernstuk van de toelichting van de minister van Economische Zaken ligt ons inziens verrat in zijn waarschuwing tussen enerzijds de lichte conjuncturele herleving die zich afspeelt en anderzijds de permanente structurele uitdaging.

Inderdaad, sinds einde 1978 wijzen verschillende indicatoren op een conjuncturele herleving die niet sterk is maar toch reëel. Zij kan vastgesteld worden in diverse indicatoren, enigszins verzwakt door de lange en strenge winter. In de eerstkomende maanden en het tweede semester van 1979 zou deze herleving zich doorzetten. Deze conjuncturele herleving is meer gesteund op de stijging van de buitenlandse vraag dan nog op de steeds matte binnenlandse consumptie- en investeringsvraag. Het is opvallend dat deze conjuncturele herleving zwakker is dan die van de sterke handelspartner, de Duitse Bondsrepubliek, wat op zichzelf reeds wijst op de structurele zwakheid van onze economie.

Hoe nodig en bemoedigend deze conjuncturele herleving ook is, de minister heeft ons uitdrukkelijk in zijn toelichting gewaarschuwd dat zij ons niet mag doen denken dat de grote structurele uitdagingen van onze economie meteen zijn weggenomen. Zij mag onze aandacht niet laten verzwakken voor de noodzakelijke structurele aanpak die slechts op termijn resultaten kan afwerpen en waarbij de concurrentiekracht van onze economie en dus van onze ondernemingen centraal staat.

In zijn inleiding heeft de minister van Economische Zaken ook gezegd dat de verwachte stimulans vooral zal uitgaan van de buitenlandse vraag. Het is juist bij de buitenlandse vraag, de buitenlandse

markt, dat de competitiviteit van onze ondernemingen, van onze economie gemeten wordt. De internationale markt is de barometer van onze concurrentiekracht.

Daaruit volgt dat wij bij de aflijning van het beleid moeten streven naar kwaliteitsprodukten tegen concurrentiële prijzen. Met dit objectief kan iedereen akkoord gaan, maar in de praktijk is het niet zo gemakkelijk te verwezenlijken.

Inzake de competitiviteit van de Belgische huishouding vroegen wij de minister of hij akkoord kon gaan met mijn eigen raming. Hoewel het kostenniveau tamelijk hoog blijft voor onze competitieve situatie meende ik dat wij sinds 1976-77 toch enigszins een verbetering kunnen waarnemen in vergelijking met een aantal concurrerende landen.

Ik herneem even de eerste gedachte: ons kostenniveau blijft gevaarlijk hoog. Vorig jaar, in augustus-september, had ik de gelegenheid enige tijd in New York door te brengen. Ik nam daar onder meer contact met de Belgische handelsprospectoren van het consulaat-generaal die mij vertelden dat hun taak sinds een paar jaren bijna onmogelijk was geworden. Het is uitermate moeilijk Belgische produkten te verkopen op de Amerikaanse markt omdat ze 30 à 40 pct. te duur uitvallen. Wij weten wel dat de dollar kunstmatig zwak wordt gehouden, wat de situatie op de Amerikaanse markt vertekent, maar desondanks is dit toch wel illustratief.

Mijnheer de Minister, ik heb u dus de persoonlijke vraag gesteld of het kostenniveau, dat gevaarlijk hoog is de jongste jaren vergeleken met andere landen, niet enigszins verbeterd is.

U hebt die beoordeling bijgevallen en u bent er zelfs in geslaagd zeldzame statistische gegevens door uw diensten te laten verzamelen die in het verslag zijn opgenomen. Naar mijn gevoel zijn ze zeer belangrijk. Ze geven een inzicht in onze situatie en in de verdere evolutie en mogelijkheden.

De statistische gegevens bewijzen dat mijn stelling juist is: het prijsniveau blijft gevaarlijk hoog, maar de toestand is iets beter dan bijvoorbeeld in 1977. Er is een relatieve verbetering sinds 1976-77, wat bewijst dat het wel kan en dat wij in die richting verder moeten gaan.

Mevr. Goor, ondervoorzitter, vervangt de heer Robert Vandekerckhove als voorzitter

Ik dank u ook voor de even zeldzame statistische gegevens over het aantal brevetten dat in België en ook met betrekking tot de Belgische economie wordt neergelegd in sommige speerpuntsectoren, zoals de *micro- en macro-economics*. Het aantal brevetten is als het ware een barometer voor de technologische vernieuwing in speerpuntsectoren. Als wij spreken over structurele technologische vernieuwing moeten wij in dat soort richtingen kijken. Een afname van het aantal brevetten is natuurlijk een ongunstig element.

De talrijke vragen door de commissieleden gesteld en de antwoorden van de minister en de staatssecretarissen gegeven tijdens een trouwens levendig en dikwijls diepgaand debat, heb ik als verslaggever gegroepeerd rond vier grote capita die een economische en politieke draagwijdte hebben, namelijk de energieproblematiek, de economische expansie, het prijsbeleid en de concurrentiepositie, met daarbij aansluitend het daarjuist genoemde kapittel, namelijk het aantal brevetten, de ontleding van de brevetten, een soort gezondheidsbrevet van de evolutie van de technologische vernieuwing van het toegepast wetenschappelijk onderzoek in onze nijverheid en aansluitende sectoren.

Het verslag eindigt met een persoonlijke slotbeschouwing waarin wij de stelling van de minister van Economische Zaken over de spanning, de tegenstelling tussen enerzijds de conjuncturele herleving en anderzijds de structurele uitdaging nog eens in reliëf hebben gebracht, daarbij aanknappend bij de regeringsverklaring.

De toekomst van onze economie, van welk gewest dan ook, vergt een beter sociaal-economisch klimaat. Deze verbetering is even noodzakelijk als het nieuw industrieel beleid dat nu als een verworven standpunt wordt beschouwd en waarvan wij het operationeel worden in de eerstkomende maanden tegemoet zien.

Dames en Heren, dit debat over de begroting van Economische Zaken zit enigszins gekneld tussen de discussie over het sociaal-economisch luik van de regeringsverklaring en het grote energiedebat dat informatief morgen reeds begint met een bijeenkomst van de verenigde commissies voor de Economische Zaken van Kamer en Senaat. Nochtans was het debat in de commissie nuttig — wij denken dat het ook hier in openbare vergadering nuttig zal zijn —, omdat het naast het geven van specifieke budgettaire inlichtingen ook gelegenheid heeft geboden de grote actualiteitsvraagstukken zoals de energie aan te vatten en tevens de samenhang van de problemen beter te belichten.

Inderdaad, wij mogen niet vergeten dat de nationale economische politiek, van jaar tot jaar meer onderhevig is aan beperkingen allereerste. Ik denk bijvoorbeeld aan de bevoegdheden die naar de regio's gaan, de bevoegdheden die reeds werden afgestaan aan de Europese Gemeenschap en aan de grote rol van de sociaal-economische gesprekspartners. In het licht van het gesprek dat volgende week begint over het discussieschema dat bij de regeringsverklaring was gevoegd, is dit ook bijzonder in de actualiteit. Volgende week begint het gesprek regering-sociale partners. Het Parlement is de grote afwezige en het moet opletten, zelfs eisen, dat geen grote opties van economisch beleid worden genomen zonder dat het de gelegenheid heeft gehad tot onderzoek en akkoord. Met andere woorden, Kamer en Senaat moeten op het juiste ogenblik en volgens de gepaste modaliteiten hun rol kunnen spelen en niet *a posteriori* over grote sociaal-economische opties alleen maar ja knikken.

Wat het energiedebat betreft, bevat het verslag een uitvoerige documentatie toegespeeld door de minister en de staatssecretarissen. Het grote debat is virtueel begonnen. Ik zal daarover vandaag niet verder uitweiden. Ik wil er alleen op aandringen dat de zelfstandigen en de kleine verdelers van aardolie niet het kind van de rekening zouden worden in de overgangperiode en dat de besparingsmaatregelen en de austeriteitsmaatregelen geleidelijk van kracht worden. Er mag geen vertekening ontstaan in de concurrentiepositie die mijns inziens tot uitdrukking komt in de reeds overdadige en onaangename publiciteit die door aardgasverdelers wordt gemaakt in vele week- en reclamebladen en die naar mijn gevoel niet strookt met de regels van een gezonde concurrentie. De markteconomie vormt een geheel en moet samenhangend zijn. Het gaat niet op dat sommigen worden beperkt in hun mogelijkheden, terwijl anderen daaruit profijt trekken om hun concurrentiepositie te verstevigen. Ik weet dat de minister van Economische Zaken gevoelig is voor dit probleem van de kleine zelfstandige verdelers. Ik wou erop aandringen dat zijn zorg hierop verder zou blijven geconcentreerd.

Selectief nog enkele beschouwingen die samenvallen met de belangstellingscentra van de verslaggever.

Tot mijn genoegen heb ik vernomen dat de tweede rondetafelconferentie van textiel en kleding zal worden gehouden op 9 juni eerstkomend. Ik ga hierop niet ten gronde in maar wou toch even beklamentonen dat het positief is dat in een belangrijke sector met grote moeilijkheden de mechanismen van de overleconomie zoals zij wettelijk werden uitgestippeld, onder meer door de wetgeving van 1948, normaal en bevredigend werken ook al is de situatie zeer moeilijk en dat via een orgaan als de bedrijfsraad voor textiel en kleding het gesprek tussen de regering en de sociaal-economische partners vlot en bevredigend kon verlopen zonder dat men, zoals in sommige andere sectoren, heeft moeten grijpen naar nieuwe instituten of nieuwe organen.

Mijnheer de Minister, ik had u ook graag een vraag gesteld die wellicht nuttig kan zijn voor uw persoonlijke documentatie. Het betreft de economische compensaties in verband met het gevechtsvliegtuig F16, waarover trouwens ook in de commissie reeds werd gesproken. Volgens sommige informatiebronnen zou FN, de belangrijkste producent in België van vliegtuigonderdelen, sterk achteruit blijven op het produktieschema onder meer wegens stroefheden inzake arbeidsduur meer bepaald in verband met het werk op zaterdagvoormiddag. Aldus gaan andere landen die bij dit programma betrokken zijn België beschouwen als de zwakke schakel in de keten en zouden verdragen kunnen ontstaan in het inter-Europees programma. Mijn informatie is voldoende ernstig om u dit ter onderzoek aan te bevelen.

Tenslotte wil ik nog eens terugkomen op de constraints van de nationale economische politiek. Ik meen dat u het voornemen heeft te gelegener tijd te preciseren waar in de toekomst de grenzen zullen worden getrokken van de nationale economische politiek en waar de bindingen en de coördinaties met de regio's zullen liggen, onder meer inzake de samenhang tussen het nationaal plan en de regionale plannen. Dat is zeer belangrijk.

Tenslotte, Mijnheer de Voorzitter, wou ik u nog mededelen dat de regering amendementen voorstelt die eerder van technisch institutionele aard zijn en dat ook voorstellen van amendering werden ingediend door collega de Wasseige. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lagneau.

M. Lagneau. — Madame le Président, Mesdames, Messieurs, à l'occasion de votre exposé devant la commission, Monsieur le Ministre, vous vous êtes montré d'un optimisme modéré sur la situation conjoncturelle.

Les problèmes auxquels nous sommes confrontés: redéploiement industriel, défense de l'emploi, approvisionnement en énergie, ne sont

pas résolus, et si l'inflation est, pour le moment, ralentie, la menace d'une nouvelle flambée est toujours présente. L'aggravation du déficit budgétaire, la hausse très probable du coût de l'énergie et d'autres éléments alourdissent les incertitudes.

Je souhaite d'abord parler du redéploiement industriel et de l'emploi.

Lors de la discussion de la loi anticrise, il est apparu qu'un des points essentiels du redéploiement était le choix des secteurs porteurs d'avenir au profit desquels les efforts des pouvoirs publics devaient être engagés. Le choix décisif implique, bien entendu, une concertation des pouvoirs publics et des milieux économiques privés. Où en sommes-nous sur ce plan? En particulier, qu'a-t-on décidé au-delà des secteurs en difficulté?

Nous disposons, pour la détermination et la mise en œuvre de notre politique économique, de nombreux moyens. Deux d'entre eux retiendront mon attention.

Tout d'abord, notre planification économique doit exprimer la synthèse des diverses mesures. Nous estimons regrettable que le Parlement soit si peu informé de l'usage qui est fait de notre planification dans les circonstances actuelles. La discussion du budget de votre département serait une bonne occasion de donner une vue d'ensemble des buts visés par notre politique économique pour le pays et pour les régions. Comme vient de le souligner le rapporteur, M. van Waterschoot, ce n'est pas *a posteriori* que nous devons être informés des grandes options économiques.

La même remarque vaut pour le modèle économétrique RENA et il serait fort opportun que la commission des Affaires économiques et le Parlement soient tenus au courant de l'usage qui est fait de ces moyens.

Nous disposons pour favoriser l'essor d'industries nouvelles de mesures prévoyant des aides à la mise au point de prototypes et de nouveaux produits ou procédés. Cette aide est destinée à des entreprises qui font preuve d'initiative et de capacité de recherche et il est facile aux pouvoirs publics de vérifier la bonne fin des aides accordées. Aussi, est-ce avec surprise que j'ai lu dans le rapport, une brève information selon laquelle aucun crédit n'avait été accordé pour les contrats de progrès, pour la période 1975-1978.

Quelles sont les raisons pour lesquelles ces aides, particulièrement intéressantes, n'ont pu être octroyées durant une période aussi longue?

À l'occasion du redéploiement industriel, on parle abondamment de la nécessité de se tourner vers les technologies de pointe, mais on reste presque toujours très vague à ce sujet. Il est exact que nous avons grand besoin de nous engager dans cette voie et qu'il y a trop peu d'industries de pointe dans nos régions, et surtout en Wallonie où l'essentiel de l'activité appartient aux industries classiques. Aussi, est-ce avec beaucoup d'intérêt que j'ai lu, il y a quelques jours, la déclaration d'un spécialiste de la recherche industrielle qui considérerait comme une erreur de s'intéresser aux technologies de pointe pour elles-mêmes, et qu'il fallait surtout penser à les appliquer. D'après ce spécialiste, il arrive souvent que des solutions techniques disponibles ne sont pas utilisées dans des activités industrielles classiques où leur emploi serait cependant indiqué. Il ne manque pas d'exemples autour de nous qui nous révèlent que des entreprises ont sombré par la non-application de principes industriels élémentaires, en ce compris les règles de la bonne organisation et de la bonne gestion des entreprises.

À l'inverse, l'application rigoureuse de ces règles peut être la raison de la réussite économique au même titre que l'exploit technique.

Je voudrais, pour illustrer mon propos, faire allusion à un domaine qui vous a, Monsieur le Ministre, causé quelques soucis, ainsi qu'à vos prédécesseurs, celui des aciéries de moulage. Je connais en Europe des aciéries de moulage qui réunissent et obtiennent des résultats financiers remarquables, non pas en fabriquant des produits de haute technicité, mais parce qu'elles sont bien organisées et produisent, au meilleur coût et avec une quantité parfaite, des biens de grande consommation. D'autres, au contraire, ont réussi des exploits techniques, mais ont aujourd'hui disparu car ils leur ont coûté très cher.

Ces considérations me conduisent naturellement à vous demander, Monsieur le Ministre, où en est le projet de loi sur la gestion assistée.

On parle de mettre en place la Socobessom en juin. Pouvez-vous confirmer ces informations qui me sont parvenues?

Après s'être penché sur les entreprises en difficulté, c'est avec plaisir que l'on constate qu'il existe encore des entreprises de qualité et qui réussissent.

À mon sens, on fait trop peu pour aider les entreprises performantes à augmenter leur activité économique et, dès lors, l'emploi.

Une économie ne peut vivre sans entreprises performantes, c'est-à-dire capables de faire du profit. Il est urgent de réhabiliter la notion de profit industriel qui est la condition du progrès social. Au moment où l'investissement industriel est devenu la moins rentable des affectations possibles de l'épargne, il est urgent pour les pouvoirs publics d'utiliser de tous les moyens d'information pour faire comprendre à tous la signification et l'importance décisive de cette notion.

Je suis pour ma part convaincu qu'une bonne information modifierait de manière très favorable le comportement économique et social de nombreuses personnes.

Le niveau de chômage élevé que nous connaissons résulte, pour une part — et c'est assez surprenant — du manque d'adaptation des compétences de ceux qui cherchent un emploi aux emplois offerts.

Pour assurer à court terme un emboîtement aussi favorable que possible des deux volets de l'emploi, il faudrait en premier lieu disposer de prévisions sur les types d'emplois qui seront disponibles dans l'activité économique dans un avenir assez proche. Ce n'est pas chose facile, mais même si les prévisions sont difficiles et imparfaites, elles valent mieux que l'absence de toute estimation.

Je voudrais insister sur la nécessité de disposer d'informations prévisionnelles qui sont nécessaires à ceux qui doivent organiser l'enseignement et la formation professionnelle, mais doivent aussi permettre aux jeunes de choisir leur orientation en toute connaissance de cause.

Actuellement, on constate la pénurie de certaines qualifications pour la construction et l'entretien des bâtiments et on peut déjà dire que la situation persistera dans les prochaines années. Par contre, il y a surabondance des qualifications pour certains emplois tertiaires.

Il faut, bien entendu, faire des prévisions et rendre certaines professions manuelles plus attrayantes par l'amélioration des salaires et en rendant moins pénibles, moins désagréables, les conditions d'exécution de certaines tâches.

Bien entendu, les prévisions d'emplois, tant sur le plan quantitatif que qualitatif, sont liées à notre redéploiement industriel et, à mesure que les choix se préciseront à cet égard, il faudra en tirer les conséquences pour l'avenir de l'emploi.

Je constate avec regret que rien n'est fait en ce moment pour instaurer le travail à temps partiel, alors que tant de bonnes raisons économiques et sociales militent en faveur de cette formule.

Dans votre déclaration devant la commission vous avez dit, Monsieur le Ministre, que « le gouvernement ne pouvait se borner à stimuler la demande finale ». Néanmoins, la relance de la consommation est un élément qui mériterait d'être inclus dans notre politique économique et l'Allemagne et les Pays-Bas poursuivent cet objectif par des allègements fiscaux. Le moment est venu de tenir les promesses faites aux électeurs, il y a quelques mois, et de modifier rapidement notre système de taxation des revenus des époux, système injuste et décourageant s'il en est.

Mais il conviendrait aussi que l'on prenne des mesures fiscales en faveur des entreprises. En particulier, la suppression de la TVA sur les biens d'équipement est demandée depuis longtemps et avec insistance et je crois bien que nous sommes le seul pays à pratiquer une taxation aussi néfaste à l'investissement et à la création d'emplois.

Ne conviendrait-il pas également de rechercher des formules permettant d'alléger la taxation des bénéfices non distribués quand ils sont utilisés pour assurer l'expansion de l'entreprise et dès lors la création d'emplois ?

Nous l'avons fait dans le passé. Les circonstances justifient à nouveau une recherche dans cette direction.

Je voudrais faire quelques remarques qui touchent plus spécialement ou même uniquement l'économie de la Wallonie. On vient de signaler fort opportunément que la Wallonie était, en 1913, la première région économique de ce qui est actuellement l'espace de la Communauté économique européenne. Hélas ! elle en est aujourd'hui l'avant-dernière. Est-il besoin d'ajouter qu'à cette époque d'avant 1914, la Wallonie contribuait pour une part très importante à la formation du produit national brut ? Les chiffres ont été publiés il y a un certain nombre d'années, à la suite d'études engagées par le professeur Baudhuin de l'Université catholique de Louvain. Ils sont non seulement révélateurs, mais à peine croyables. La Wallonie ne réussit pas à sortir de la crise structurelle qui l'affaiblit depuis vingt ans. L'exposé fait par le secrétaire d'Etat à la Région wallonne devant la commission des Affaires économiques n'était pas très optimiste quand il constatait que l'économie wallonne a manqué son virage et que, d'après le bureau du plan, elle connaîtra un développement qui restera inférieur à celui des deux autres régions. Voilà une bonne raison d'étudier avec grand soin la politique économique qui sera mise en œuvre pour la région wallonne, si l'on veut lui donner l'occasion de sortir du mauvais pas où elle se trouve.

Si la solidarité nationale n'est pas un vain mot, le gouvernement devrait accélérer l'exécution de certaines tâches d'intérêt public dans des secteurs de Wallonie qui sont particulièrement touchés par le chômage.

Je regrette de ne pas voir au banc du gouvernement M. le secrétaire d'Etat à la Région wallonne, mais j'espère, Monsieur le Ministre, que vous voudrez bien retenir les questions que je lui adresse.

Il a souligné, à juste raison, que la production doit s'adapter aux exigences du marché et offrir ce qui est demandé et rentable. Quand les pouvoirs publics peuvent contribuer, pour leur part, au jeu correct de ce grand principe, ils ont accompli l'essentiel de ce qu'il leur incombe de faire en matière économique.

Malheureusement, à l'heure actuelle, trop d'éléments contrarient cette évolution.

Ceci me permet de rappeler ce que j'ai demandé il y a quelques instants : il est urgent et indispensable de réhabiliter la notion de profit industriel et de permettre aux entreprises, par des allègements fiscaux, de disposer des profits nécessaires aux investissements créateurs d'emplois. Et puisque M. le secrétaire d'Etat a reconnu la souplesse et le dynamisme des petites et moyennes entreprises, qu'il veuille bien les aider à atteindre de bons résultats en les libérant, le plus rapidement possible, des multiples contraintes administratives dont on ne voit pas la justification sérieuse dans la plupart des cas, mais qui handicapent gravement ces entreprises.

Si j'ai compris correctement ce que vous avez dit en commission, Monsieur le Ministre, aucun élément de nature régionale n'intervient dans la répartition des montants provenant du Fonds de solidarité nationale. Ceci est d'ailleurs repris au rapport.

Le secrétaire d'Etat à la Région wallonne estime qu'il faut intensifier la recherche technologique et améliorer l'application industrielle des résultats. C'est un objectif qu'on ne peut qu'approuver, mais j'aimerais savoir qui veillera à la transposition des résultats de la recherche dans le domaine industriel. La cellule d'industrialisation prévue au sein de la SDR wallonne va-t-elle fonctionner ? Peut-être fonctionne-t-elle déjà et sur quelle base le fait-elle ou le fera-t-elle en ce qui concerne les structures et le budget ?

Dans le même ordre d'idées, je vous rappelle que l'OPI a été chargé, en 1976, d'effectuer une enquête sur le redéploiement industriel wallon. Je souhaite savoir quand cette étude sera disponible.

Enfin, je regrette que l'on n'ait pas fait le point sur la situation de la sidérurgie lors des exposés en commission. Il n'était évidemment pas possible ni même nécessaire d'aborder cette question de façon détaillée, mais il convenait de dire quelques mots de la sidérurgie et des perspectives qui existent dans ce domaine.

J'espère que le débat en séance publique permettra d'apporter des éclaircissements sur ce point auquel la Wallonie, en particulier, attache beaucoup d'importance.

Je terminerai mon intervention par quelques brèves considérations sur deux problèmes majeurs.

D'abord sur l'énergie.

Si on veut lutter efficacement contre les multiples gaspillages auxquels nous assistons, il faudra remettre en cause certaines de nos habitudes. Les premières mesures prises par le gouvernement pour réduire la consommation de certains produits pétroliers ont été critiquées dans le public et lors d'un récent débat à la Chambre. Il n'y a pas lieu de les redire, mais je veux espérer qu'il sera tenu compte de ces critiques dans les dispositions qui sont annoncées pour l'avenir.

N'estimez-vous pas, Monsieur le Ministre, que dans la lutte contre les gaspillages, les pouvoirs publics doivent montrer l'exemple ? Pourquoi ne pas mettre en œuvre des travaux pour assurer une bonne isolation des bâtiments publics les plus dépourvus à cet égard ? Ce serait un travail utile avec une rentabilité immédiate.

L'amélioration de la qualité des transports publics aurait certainement pour conséquence un usage moins intensif de la voiture individuelle et les résultats peuvent, ici aussi, être appréciables, tant en ce qui concerne l'économie d'énergie que les créations d'emplois directs et indirects.

Une politique d'économie de l'énergie implique un effort d'éducation du public par tous les moyens d'information et il est urgent que nous engagions des actions comparables à celles menées dans des pays voisins et qui me paraissent d'une efficacité indiscutable.

Enfin, j'avais évoqué en commission la politique des prix qui est pratiquée actuellement et la situation anormale qui en découle. J'avais signalé que dans certains secteurs elle est appliquée rigoureusement, mais que, par contre, dans d'autres secteurs, les faits sont tels que c'est pratiquement la liberté des prix qui règne et que ceci entraîne des déséquilibres graves pour les clients obligés de ces secteurs favorisés, tout en étant eux-mêmes contraints de vendre à des prix

rigoureusement contrôlés. J'ai trouvé au rapport une réponse qui décrit une situation assez rassurante en théorie, mais qui, dans la réalité, est moins bonne et il y a lieu de la corriger.

Comme actuellement une concurrence suffisante existe dans beaucoup de secteurs, il conviendrait d'y rétablir la liberté des prix, qui reste le moyen le plus sûr de concilier l'intérêt des consommateurs et celui des producteurs.

Enfin, au-delà des efforts que nous ferons pour assurer notre redéploiement industriel par des mesures adéquates, il convient aussi d'améliorer le climat social, cela va de soi.

Sur ce plan, les propositions faites par mon parti en matière de participation à la gestion des entreprises devraient retenir très sérieusement l'attention du gouvernement.

J'espère que, très rapidement, des initiatives seront prises à cet égard. (*Applaudissement sur les bancs libéraux.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Elsen.

De heer Van Elsen. — Mevrouw de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, alvorens de bespreking van de begroting zelf aan te vatten wensen wij de minister te danken voor de openheid waarmee hij de vragen in de commissie heeft beantwoord. Wij durven te hopen dat de kordaatheid, die hij hierbij steeds heeft laten blijken, ook steeds moge blijven gelden bij de belangrijke beleidsbepalingen, die in de eerstkomende weken en maanden zullen moeten worden genomen.

Een eerste, nog gedeeltelijk preliminaire vraag, die wij ook reeds stelden in de commissie, maar die naar onze mening wel onvoldoende werd beantwoord, geldt de bevoegdheid.

Wij stellen inderdaad vast, zoals in de commissie werd opgemerkt, dat in de nationale begroting van Economische Zaken de kabinetsuitgaven werden opgenomen van de staatssecretarissen voor Waalse Streek-economie terwijl dit niet het geval is voor deze van Vlaamse en Brusselse Streek-economie. Dit is niet belangrijk gelet op het feit dat het enkel de kabinetsuitgaven betreft.

Anderzijds werden in de nationale commissie van Economische Zaken beleidsnota's behandeld van de drie staatssecretarissen voor Streek-economie, terwijl hun begrotingen hier niet werden behandeld. Hun afwezigheid bevestigt trouwens dit standpunt. Wij willen daarom ook opnieuw de vraag stellen aan de regering om hierin duidelijk haar standpunt te willen laten kennen. Is het inderdaad zo dat de begrotingen voor Streek-economie deel uitmaken van de nationale begroting en worden ze voor 1979 als dusdanig besproken in het nationaal Parlement? Indien dit niet het geval is, waar en op welke wijze worden dan deze begrotingen besproken?

Het lijkt ons ook van belang bij dit debat, dat wij hierover zo snel mogelijk zouden worden ingelicht, ten einde aan dit debat de richting te geven die het zou moeten hebben.

In het verleden hebben staatssecretarissen voor Streek-economie, en wellicht terecht, geweigerd hun begrotingen en hun beleid toe te lichten voor dit nationaal Parlement. Vandaag worden we geconfronteerd met beleidsnota's zonder cijfers.

Hoe moet dit alles geïnterpreteerd worden? Wij herhalen dat wij hierin zo snel mogelijk klaarheid zouden willen bekomen. Enkele woorden over de begroting zelf. Naast een aantal gunstige factoren voor onze economie als daar zijn het psychologische klimaat bij de bedrijfsleiders, wat resulteerde in een tamelijk hoog peil van onze industriële productie, de gedeeltelijke herstelling van de buitenlandse vraag en het lage inflatieritme zoals de minister in zijn inleiding stelde, blijven er zeer belangrijke minder gunstige aspecten, die tot nadenken stemmen. Zoals de minister duidelijk onderstreepte in de commissie liep de groei van het gezinsverbruik in belangrijke mate terug, blijven de productieve investeringen van de bedrijven over het algemeen zwak, en is er geen degelijke oplossing voor het werkloosheidsprobleem in het vooruitzicht te stellen.

Wij beamen dan ook met de minister dat de oplossingen niet meer moeten worden gezocht in lapmiddelen, maar dat de hervorming van onze methoden, waarvan de krachtlijnen werden vastgelegd in het nieuw industrieel beleid, zo snel mogelijk moet worden ingevoerd.

De minister stelt dat de doelstellingen en de principes van dit vernieuwde beleid, reeds concreet werden ingewerkt in het economisch beleid. Toch menen wij dat de essentie van dit beleid nog niet is doorgedrongen tot degenen die het economisch beleid van het land helpen bepalen.

Een kordate aanpak, een degelijke informatie, een efficiënte coördinatie en een wederzijds begrip zijn elementen die hierbij zouden moeten doorwegen.

Wij zijn ook van mening dat het vernieuwd industrieel beleid duidelijk verder moet reiken dan een beperkte oplossing van ons nationaal probleem. De ontwikkelingssamenwerking speelt hierbij een zeer voorname rol.

De nieuwe internationale economische ordening moet zonder twijfel hierbij niet alleen informatiek betrokken worden maar moet een duidelijk impact krijgen op ons nationaal economisch beleid. Wij moeten niet alleen deze nieuwe ordening ervaren als een vaststaand feit, maar er werkelijk toe bijdragen om ze tot stand te helpen brengen.

Naast de elementaire houding van solidariteit ten opzichte van de minder-ontwikkelde landen, menen wij dat een dergelijke gedragslijn op lange termijn er zal toe bijdragen om in eigen land de vernieuwing te helpen doorvoeren.

In dit kader is het niet alleen duidelijk dat hierbij een uitzichtloos protectionisme, zoals in de nota wordt gesteld, moet worden veroordeeld, maar dat er moet gestreefd worden naar de afbouw van dit protectionisme. Er moet inderdaad bij het verwezenlijken van deze vernieuwde orde in alle openheid gestreefd worden naar een herverdeling van het internationaal economisch gebeuren.

Ook de buitenlandse handel moet bij deze algemene visie betrokken worden. Waar enkele jaren geleden velen de mening toegedaan waren dat de buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking niet samen konden gaan, wordt het meer en meer duidelijk dat het ene beleid niet los kan worden gezien van het andere. Het is zeker niet zo dat het ene moet ondergeschikt gesteld worden van het andere, of dat de handel meer moet benadrukt worden dan de samenwerking, maar dat zij aanvullend moeten werken.

Een vernieuwd industrieel beleid gevoerd in eigen land in deze zin zal niet nalaten zijn stempel te drukken op onze internationale contacten en zijn vruchten afwerpen voor onze nationale economie.

Wij pleiten dan ook sterk voor een krachtdadige aanpak in deze richting. Onze inbreng in de Europese standpunten zou ook van deze gezichtspunten moeten uitgaan. Het is inderdaad naar onze mening enkel in samenwerking met onze Europese partners dat zowel onze eigen vernieuwing als de opbouw van de nieuwe internationale orde resultaten kan kennen.

Wij durven te hopen dat het secretariaat voor Sectorieel Overleg, dat door de regering belast werd met de coördinatie van het vernieuwd industrieel beleid, verder zal durven te zien dan zijn eigen sectoriële en nationale grenzen.

Op het sectoriële vlak zullen we slechts even stilstaan bij de glasnijverheid. Het staal- en textielprobleem zal door collega's uit mijn fractie worden belicht.

Zoals de minister terecht stelt, vertoont het probleem van de glasnijverheid twee belangrijke aspecten. Allereerst is er de structurele kwetsbaarheid en anderzijds de ongunstige concurrentie op Europees niveau. Wij zijn het ook met de minister eens wanneer hij genoemde structurele kwetsbaarheid wijt aan een onaangepast productieapparaat, maar wij menen dat de protectionistische politiek van bepaalde Europese landen voor het grootste gedeelte het prijsniveau bepaalt. Wij durven ons zelfs af te vragen of het niet een politieke zet is geweest van bepaalde glasmultinationals uit bepaalde landen om zich te infiltreren in de Belgische glasnijverheid met de enige bedoeling ze eruit te schakelen.

Wij durven ook de vraag te stellen of de regering wel voldoende wordt ingelicht over de rol die in deze sector gespeeld wordt door deze financiële groepen. Wanneer de minister zich met recht zorgen maakt over de toestand van sommige bedrijven, dan ware het wellicht goed de achtergronden van de financiële manipulaties te onderzoeken alvorens een definitief standpunt te bepalen.

Het lijkt ons inderdaad niet onmogelijk dat een efficiënte nationale aanpak tot betere resultaten zou kunnen leiden dan een samenwerking met bepaalde buitenlandse financiële groepen.

Hierbij mag natuurlijk niet uit het oog worden verloren dat protectionistische maatregelen in deze sector in andere Europese landen moeten aangeklaagd worden. De kritieke toestand waarin deze sector zich bevindt moet inderdaad bij de regering voldoende aandacht kunnen opbrengen om dit met energieke maatregelen te verhelpen. Het is naar onze mening een sector die, gelet op de aanwezigheid van de grondstoffen in eigen land, mits sanering en aanpassing van de productieapparatuur, leefbaar is en kan blijven bijdragen tot een partiële oplossing van het tewerkstellingsprobleem.

Het wetenschappelijk onderzoek zou in deze sector zeer zeker ook kunnen opgevoerd worden. Zonder te willen spreken van een grote achterstand op gebied van glasontwikkeling, kan het inderdaad niet ontkend worden dat de technisch-wetenschappelijke onderzoeken op dat gebied de jongste jaren niet veel resultaten hebben geboekt.

Naar onze mening kan alleen met een doorgedreven coördinatie op alle gebied en een volledige inspanning op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek de glassector nog worden gered.

Op de tweede plaats zouden wij even het energieprobleem willen aansnijden zonder evenwel hierbij te lang te zullen stilstaan, gelet op het feit dat de energiepolitiek eerlang het voorwerp zal uitmaken van een debat in het Parlement. Terloops zouden wij er wel willen op aandringen dat dit debat zo spoedig mogelijk en nog in de loop van dit jaar zou worden gevoerd.

De vereiste bemiddeling van het Nationaal Comité voor Energie, op wiens advies moet worden gewacht, mag in geen dele leiden tot een nieuw verdragsmaneuver van deze bespreking, die reeds vier jaren geleden beloofd werd. Het energieprobleem rijst met de dag scherper en scherper. De oliebevoorrading wordt moeilijker en moeilijker. De alternatieven voor deze primaire energie zijn ofwel onvoldoende voorradig, onuitbaarbaar, gevaarlijk of onvoldoende ontwikkeld.

En toch zijn wij ons met zijn allen bewust van het feit dat er dringend iets moet gebeuren, willen wij over enkele jaren niet met onoplosbare problemen te maken hebben. In zijn beleidsnota zowel als in het witboek stelt de minister oplossingen voor. Vele hiervan liggen echter reeds sedert jaren ter tafel maar hebben nog weinig resultaten gekend.

Wij gaan er niet op in, omdat, zoals ik reeds eerder heb gezegd, dit zal ter sprake komen tijdens het energiedebat.

Toch willen wij even stilstaan bij één van de eerste mogelijkheden die thans worden toegepast, namelijk de besparingen.

Hierover wordt ook al sedert jaren gesproken maar, alhoewel de oliecrisis in 1973 duidelijk had aangevoeld dat er mogelijkheden bestaan en dat de burgers bereid zijn hierin hun steentje bij te dragen, is het slechts bij woorden gebleven tot vóór enkele weken. Op dat ogenblik heeft de regering inderdaad haar eerste maatregelen uitgevaardigd. Wij menen dat de bevolking in het algemeen deze maatregelen heeft aanvaard.

Toch blijken er talrijke moeilijkheden te zijn die dan vooral zouden te vinden zijn bij de verdelers en de verbruikers van bepaalde olieproducten. Zo zijn er de problemen van de onafhankelijke verdelers die onvoldoende aan hun trekken zouden komen.

Vandaag wordt in sommige dagbladen gewag gemaakt van overdreven prijzen of van prijzen die ingevolge lagere contingenteringen tot misbruiken zouden kunnen leiden. Er wordt zelfs in een bepaald blad geschreven dat één van de medecontractanten van het programmacontract zich om prijsredenen zou hebben teruggetrokken. Tal van verbruikers en sommige verdelers, die voor het merendeel gewonnen zijn voor een eerlijke besparing, worden hierbij, zoals de heer van Waterschoot het reeds heeft gezegd, het kind van de rekening en worden bedreigd ofwel door niet-levering, ofwel door overdreven prijzen. Zouden we van de minister iets mogen vernemen over de huidige stand van zaken inzake gesteld probleem?

In het kort zouden wij het ook even willen hebben over de toepassing van kernenergie.

De recente gebeurtenissen in de Verenigde Staten en de weerklink hiervan over de ganse wereld, hebben ten overvloede aangevoeld dat het gebruik van kernenergie niet zo maar mag worden aanvaard.

Vroeger en ook nu nog hebben de verdedigers als voornaamste motivering ingeroepen dat er vrijwel geen ongevallen voorkwamen. Dit is wellicht, gelet op het grote aantal kerncentrales, ook wel juist. Maar het is ook juist en zelfs zeker dat, wanneer er zich één ongeval zou voordoen, dit dergelijke catastrofale gevolgen zou kunnen hebben, dat het de grootste wereldramp aller tijden zou kunnen worden.

Wij willen ons daarom ook in dit debat beperken tot een oproep om de ernst van dergelijke mogelijkheden te willen onder ogen nemen. Er wordt gesteld dat einde 1973 kernenergie voor 9 pct. bijdroeg in de Europese energievoorziening en dat dit in de jaren 80 zou evolueren naar 13 pct. Dit is dus een stijging met 50 pct.

Er wordt anderzijds ook gesteld, en wellicht terecht, dat zonder kernenergie ons land een zware economische crisis tegemoet zou gaan. Het is duidelijk dat zowel het ene als het andere probleem ernstig moet worden onderzocht, maar wij geloven dat het leven zelf toch nog steeds meer waard is dan economische welvaart, en dat bij een oplossing voor de vragen die rond de kernenergie rijzen, deze stelling alle prioriteit zou moeten krijgen. Wij vragen dan ook duidelijk dat niet alleen het huidige moratorium inzake kerncentrales zou in stand worden gehouden, maar dat alles in het werk zou worden gesteld om de nog op te richten kerncentrales te vervangen door andere mogelijkheden.

Voor de reeds bestaande kernenergiebedrijven vragen wij de strengst mogelijke controle. Na in Amerika is komen vast te staan

dat menselijke fouten kunnen leiden tot wereldrampen, is dit wellicht de meest primordiale eis. Collega Coppieters heeft in deze materie een voorstel van wet ingediend. Wij hopen dat de regering dit zo maar niet naast zich zal neerleggen.

Hierbij aansluitend zouden we graag nog enkele bedenkingen willen formuleren en vragen stellen aan de minister.

Het vraagstuk van de nucleaire afval stelt naast het reeds geciteerde rechtstreekse nucleaire gevaar een probleem op zichzelf, waarvan de gevolgen kunnen doorwegen niet alleen op de huidige tijd, maar waarvan nog op het huidige ogenblik onmeetbare resultaten zich kunnen manifesteren in een verre toekomst. Op dit ogenblik wordt de streek van Mol-Dessel uitgekozen om hierover onderzoeken op touw te zetten.

Niet alleen in de Kempen maar in de naburige gemeenten over de Nederlandse grens hebben de boringen, die bij deze onderzoeken worden verricht en die de basis zouden vormen in de toekomst voor een ondergrondse stockering, belangrijke vragen doen rijzen.

In deze optiek moet ook het probleem van de overname van Eurochemic gezien worden.

Het is voor ons dan ook een eerste noodzakelijkheid dat niet alleen de opslag van nucleaire afval in de ondergrond als enige of als veiligste oplossing wordt aangevoeld, maar ook dat de Kempen hiervoor de enige geschikte plaats is in België.

Het is voor ons ook onaanvaardbaar dat, wanneer op dit ogenblik de levering van drinkwater in vraag wordt gesteld, dat wanneer te pas en te onpas om compensaties wordt geschreeuwd, dat wanneer uit hoofde van die compensaties bedrijven worden afgebouwd in Vlaanderen, dat Vlaanderen dan en inzonderheid de Kempen als nucleaire vuilnisbelt moet gaan dienen.

Wanneer inderdaad zou beslist worden dat Eurochemic zal worden overgenomen en dat het in de Kempen zal gevestigd blijven, wat alleen kan en mag gebeuren mits ernstige waarborgen, dan eisen wij compensaties voor de opslag van de nucleaire afval die ons door het buitenland en ook door Wallonië zal worden toegestuurd.

Wij vragen ons ten andere af waarom dergelijke onderzoeken ook niet door het NIEB en het IRE kunnen verricht worden. Het IRE, dat steeds maar meer uitbreiding neemt, nadat minstens door zes regeringen en door de huidige minister zelf minstens drie jaren geleden werd beloofd dat het zich zou beperken tot de conditionering van isotopen, dat IRE maakt inderdaad aan dergelijke ondernemingen zijn handen niet vuil.

Als nationaal instituut, met een bezetting van 220 personeelsleden, waarvan 19 Nederlandstaligen, waar nooit een woord Nederlands wordt gesproken, dit in tegenstelling met het SCK te Mol waar de franssprekenden het vertikken een woord Nederlands te spreken, heeft het met de medewerking van de regering de meest winstgevendende taak van de SCK te Mol afgenomen, namelijk de isotopen.

Wij protesteren hiertegen nogmaals zoals wij reeds tevergeefs doen sedert 1971. Toch menen we er dit jaar nog eens in het bijzonder te moeten op wijzen, gezien de flagrante overtreding van al wat met taalafspraken te maken heeft. Hetzelfde geldt ook en nog in veel grotere mate voor het NIEB, het Nationaal, met de klemtoon hierop, Instituut voor Extractiebedrijven. Dit Nationaal Instituut, dat belast is met onderzoeken over het ganse land, heeft een personeelsbezetting van 6 Nederlandstaligen ten overstaan van 178 Franstaligen.

Dit instituut, dat werkzaamheden uitvoert die normaal aan het SCK te Mol behoren, zoals vroeger was afgesproken en waarvoor het SCK ook reeds opdrachten ontving. Wij menen dat dan ook de tijd gekomen is dat er duidelijke afspraken worden gemaakt.

Indien Wallonië zijn eigen weg wil gaan op bepaalde gebieden, dan moet dit eerlijk gesteld worden, maar dan gaat het niet meer op dat men voor een SCK de regels volgt terwijl dit in geen dele het geval is voor het IRE en de NIEB. Regionaliseerbare materies moeten dan maar geregionaliseerd worden en ten laste gebracht van de regionale budgetten, met dien verstande dat ook de Franstaligen dan maar moeten tewerkgesteld worden in Wallonië. Hetzelfde speelt zich af bij de samenstelling van de beheerraad van het SCK. Ik was zo vrij hierover ook in commissie een vraag te stellen. Sedert een viertal jaren werd deze beheerraad niet meer aangepast zodat, op het ogenblik, hierin nog vertegenwoordigers zetelen van de kabinetten van de heren Perin en Knoops. Deze aanpassing is derhalve meer dan dringend. Samenvattend willen wij stellen dat het meer dan noodzakelijk is dat op korte termijn voor al deze problemen, zoals daar zijn de bevoegdheden, de samenstelling van de beheerraad, de taalregeling, de aanpassingen doorgevoerd en geconcretiseerd worden.

Om te eindigen willen wij stellen, Mijnheer de Minister, dat onze fractie tegen deze begroting zal stemmen. Niettegenstaande onze ministers bij de opstelling ervan hun verantwoordelijkheid hebben genomen en niettegenstaande de persoonlijke bereidheid van de minis-

ter van Economische Zaken zelf, menen wij enerzijds dat er voor tal van problemen onduidelijke of geen oplossingen worden voorgesteld. Wij menen anderzijds dat wij aan de regering in haar geheel, die toch ook nog haar zeg zal hebben bij de uitvoering hiervan, geen vertrouwen kunnen schenken. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Basecq.

M. Basecq. — Madame le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, je commencerai mon intervention par quelques considérations d'ordre général sur la structure des dépenses de ce budget des Affaires économiques que nous discutons à l'heure actuelle d'une manière assez rapide.

En premier lieu, je suis frappé par l'importance des dépenses que je qualifierai de caractère défensif, que je comptabilise dans votre budget. J'englobe sous cette appellation générale les subsides à l'industrie charbonnière (11 milliards) ainsi que les transferts au Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale (1 milliard 348 000 000) et au Fonds de solidarité nationale (500 millions), ces deux fonds étant destinés à permettre des interventions dans les secteurs de la sidérurgie et du textile.

Si on fait abstraction des dépenses de fonctionnement du département proprement dit et d'un certain nombre de parastataux comme le Bureau du plan, c'est largement plus de la moitié de votre budget qui se trouve affectée à des interventions en faveur de secteurs en difficulté.

Je ne conteste pas, bien entendu, la nécessité de venir en aide à ces secteurs, je ne veux souligner spécialement que l'importance des montants qui leur sont consacrés, parce qu'ils attestent de la gravité de la crise structurelle que connaît notre pays, mais surtout parce qu'ils limitent très sérieusement vos possibilités d'intervention dans les secteurs d'avenir.

En second lieu, je suis frappé par l'importance des dépenses dans le secteur nucléaire par rapport au total des dépenses de la recherche scientifique.

Sur un montant global de 7 milliards 278 millions consacrés à la recherche scientifique, 4 milliards 113 millions, soit près de 60 p.c., sont consacrés à la recherche nucléaire, y compris, il est vrai, les 700 millions affectés à la centrale de Kalkar et qui ne sont pas à proprement parler une dépense de recherche.

A un moment où le nucléaire en général suscite des controverses et amène la population à se poser des questions sur sa survie, permettez-moi, Monsieur le Ministre, de vous interroger sur le bien-fondé de l'importance que vous lui accordez dans votre budget.

En ce qui concerne plus spécialement les 700 millions représentant les charges incombant à l'Etat belge en vertu de l'accord Benelux pour la construction d'une usine nucléaire équipée d'un réacteur prototype à neutrons rapides SNR 300 à Kalkar, le gouvernement ne peut sans doute pas se soustraire aux engagements auxquels il a souscrit dans le passé en relation avec ce projet. Cependant, la décision récente de l'administration américaine d'interdire la construction de centrales nucléaires au plutonium ne devrait-elle pas nous inciter, à l'avenir, à adopter une attitude critique à leur égard?

Ma troisième remarque est évidemment liée à la précédente. Je me dois de constater que les dépenses de recherche dans le secteur non nucléaire ne représentent que 3 milliards 165 millions, soit à peine plus de 40 p.c. des dépenses de recherche scientifique et guère plus de 12 p.c. des dépenses totales de votre département.

Parmi ces dépenses de recherche non nucléaire figurent essentiellement les subventions à l'Irsia, pour 1 milliard 700 millions et les subventions et avances récupérables pour la fabrication de prototypes et pour les recherches de technologie avancée, pour 1 milliard. Je ne doute pas que vous soyez très attentif à ce déséquilibre à un moment où l'économie de notre pays a plus que jamais besoin de se reconstruire et à un moment où l'Etat doit s'employer à porter remède au déperissement de notre tissu industriel, en stimulant la recherche, notamment en vue des efforts de rénovation, d'assainissement et de diversification. Pour soutenir la recherche, nous disposons de divers outils d'étude ou d'intervention — je pense plus particulièrement à la SNI, à la SDR, au Bureau du plan, à l'OPI, etc. — et aussi de divers moyens.

M. Boey, vice-président, remplace Mme Goor
au fauteuil de la présidence

Mais existe-t-il une coordination suffisante entre tous ces outils et ces moyens? N'assiste-t-on pas à une trop grande dispersion qui aboutit finalement à un saupoudrage inefficace des aides de l'Etat? Avons-nous des problèmes de la recherche une approche suffisam-

ment volontariste et l'Etat, ou ses parastataux, réservent-ils une attention suffisante susceptible de prévoir les conditions de rentabilisation de la recherche et l'aboutissement industriel des innovations?

Par ailleurs, en ce qui concerne les fonds alimentés par des ressources particulières, je suis étonné de la non-utilisation du crédit de 58 millions de francs figurant à l'article 66-11a, intitulé: «Sommations mises à la disposition du ministre des Affaires économiques par prélèvement sur le produit de l'emprunt émis par la Fondation nationale pour le financement de la recherche scientifique en vue de l'octroi de subventions pour la fabrication de prototypes et pour des recherches de technologie avancée.»

Et je pourrais formuler la même remarque à propos des 3,7 millions figurant à l'article 66-12a et devant permettre des études et travaux relatifs aux réacteurs éprouvés. Si ce dernier poste n'a plus de raison d'être, ne s'indiquerait-il pas d'en transférer le montant à l'article 66-10a, c'est-à-dire au fonds destiné à l'octroi de subventions et d'avances récupérables pour la fabrication de prototypes et pour les recherches de technologie avancée?

Pour ce fonds est prévu un solde à reporter en fin d'exercice de 554 millions. Je m'étonne, dans ces conditions, du montant d'un milliard transféré de l'article 81-I-01 «dépenses de capital» et je renvoie, à ce propos, à ma remarque quant à l'insuffisance des dépenses prévues dans le budget du département en ce qui concerne la recherche non nucléaire.

Sans vouloir inciter le département au gaspillage, je voudrais savoir si des mesures ne pourraient pas être prises pour épuiser cet article budgétaire dont l'importance pour le redéploiement industriel du pays me paraît fondamentale, et si un effort plus conséquent ne pourrait être envisagé, ne fût-ce déjà que poursuivre la concrétisation des nombreux projets distribués et relatifs aux prototypes.

Ma quatrième remarque concerne la répartition régionale des dépenses de votre département.

Rassurez-vous, Monsieur le Ministre, je serai bref. Ce n'est point le moment d'ouvrir une polémique à ce propos. Cela ne me viendrait pas à l'idée, connaissant votre impartialité et votre objectivité.

Force m'est cependant de constater qu'une très large majorité des dépenses de votre département va à la région flamande. C'est dû, évidemment, en grande partie aux subventions pour les charbonnages de Campine. Mais le déséquilibre se retrouve également au niveau des aides dont bénéficient le Centre nucléaire de Mol et l'Institut des radio-éléments à Fleurus.

Je souligne ce déséquilibre, non pas pour vous en faire personnellement grief mais parce qu'il est bon de mettre parfois les choses au point. En effet, dans certains milieux, a toujours cours cet argument que la Wallonie vit systématiquement aux crochets de la région flamande.

Par ailleurs, l'article 7 du projet de loi est un peu en contradiction avec l'article 75 de la loi de réformes économiques et budgétaires du 5 août 1978, qui prévoit toute une série de limitations au pouvoir du ministre des Affaires économiques et des secrétaires d'Etat aux Affaires régionales d'accorder des aides aux entreprises en difficulté avec l'accord du CMCE ou des exécutifs régionaux.

Cette contradiction risque de poser des problèmes à la Cour des comptes qui ne pourra pas distinguer dans quel cas appliquer le texte de la loi de budget et dans quel cas appliquer le texte de la loi de réformes économiques et budgétaires.

Il y aurait lieu, me semble-t-il, ou bien de préciser que l'application de l'article 7 du projet de loi doit se faire dans les conditions permises par l'article 75 de la loi du 5 août 1978, ou bien, si l'article 7 déroge à l'article 75, de préciser dans quels cas.

Je pense, en particulier, que l'article 75 qui interdit à l'Etat de prendre des participations majoritaires dans le capital d'entreprises en difficulté, ne peut s'appliquer aux entreprises où l'Etat était déjà majoritaire ou détenait la totalité du capital avant le 5 août 1978. Il conviendrait de le préciser lors de la discussion de votre projet de loi ou à un autre moment.

La deuxième partie de mon exposé portera sur quelques considérations en matière de politique industrielle.

Dans ce pays, le secteur industriel occupait directement une part importante de la population active. En 1960, cette part se chiffrait à 33,3 p.c., mais en 1976, elle ne représentait déjà que 27,2 p.c. et sans doute se situe-t-elle, à l'heure actuelle, en-dessous des 25 p.c.

Si nous examinons la part de notre industrie au regard de la valeur ajoutée, nous constatons le même fléchissement, puisque de 29,2 p.c. en 1960, elle est tombée à 25,5 p.c. en 1976 et présentement, peut-être devons-nous encore comptabiliser 2 ou 3 p.c. de moins.

Nous avons connu, des années durant, comme dans les autres pays d'Europe ou d'ailleurs, une croissance économique régulière plus ra-

pide. Les investissements étrangers y ont, en grande partie, contribué, mais la haute conjoncture cachait bien des faiblesses de nos industries et aujourd'hui, en période de crise, elles sautent toutes aux yeux.

Les travailleurs n'en portent aucune responsabilité.

Par ailleurs si, petit à petit, nos industries, comme celles de l'Europe, ont perdu une grande partie de leurs avantages comparatifs, ce n'est pas seulement, comme certains milieux le laissent entendre trop volontiers, par la seule majoration du coût de la force du travail ou de l'augmentation des salaires. Si des secteurs entiers de l'industrie belge, comme de l'industrie européenne, ont été entraînés dans des difficultés sérieuses — je pense notamment à la sidérurgie, à la construction navale, aux secteurs textile et du papier —, ils le doivent tout autant, sinon davantage, à l'accumulation des hausses des prix des matières premières et de l'énergie, qu'à l'exploitation des travailleurs du tiers monde.

L'accélération de l'inflation et le délabrement du système monétaire international ont incontestablement aggravé la crise mais, en cela aussi, je crois pouvoir dire que les travailleurs n'ont aucune responsabilité. Il est bon, je crois, de démythifier certaines allusions colportées régulièrement à ce propos.

Lors de la session parlementaire précédente, vous avez, Monsieur le Ministre, défini les axes d'une nouvelle politique industrielle de manière à orienter les forces économiques dont nous disposons vers une demande potentielle la plus large possible.

Une récente étude du Centre européen d'études et d'informations, portant sur la division internationale du travail et les entreprises multinationales, ne peut que confirmer l'optique qui a été définie. Cette étude fait ressortir l'impact des nouveaux investissements des firmes multinationales dans les pays en voie de développement.

La Banque mondiale, pour sa part, chiffre à environ 1 million la perte d'emplois que ces nouveaux investissements occasionneront dans les pays industrialisés et ce, malgré que les exportations de ces pays vers les pays en voie de développement augmentent plus rapidement que les importations en provenance de ces derniers.

Cependant, cette sorte de balance positive ne fait qu'accroître nos difficultés dans la mesure où les produits des pays en voie de développement frappent de plein fouet des secteurs entiers de notre économie et, par le fait même, des régions entières de notre pays.

Dans la conjoncture actuelle, il me paraît que le comportement de nos producteurs est dicté par des objectifs à courte vue : la minimisation des coûts, d'une part, et la fausse économie d'échelles, d'autre part.

Au nom du premier objectif, on sacrifie souvent la qualité et le second engendre l'hétérogénéité, les conflits d'objectifs et la confusion.

Tous les économistes s'accordent à penser que les productions de masse disparaîtront à moyen terme de nos pays industrialisés.

Les ventes de productions transférables sont, me semble-t-il, celles qui utilisent des technologies stabilisées. S'ils veulent subsister en pays industrialisés, les autres systèmes de production devraient se transformer soit en processus continus, soit en processus évolutifs.

Nous assistons déjà à ce phénomène dans l'industrie automobile. Quel que soit le lieu d'implantation de ces industries, la main-d'œuvre y est remplacée par des robots perfectionnés.

Le processus évolutif demande une capacité d'adaptation importante permettant de rencontrer les besoins spécifiques des clients. Ces processus évolutifs sont particulièrement bien adaptés à nos compétences de petit pays soi-disant développé. Nos atouts devraient être cherchés dans cette voie. Nous possédons, en effet, une compétence générale par notre niveau d'éducation industrielle. Pour réussir dans cette voie, il suffirait d'y ajouter des compétences en matière de gestion et de conception.

Dans cette perspective, il me paraît que si le marché redevient un lieu de rencontre privilégié, et donc un élément déterminant, l'orientation de toute cette politique repose néanmoins sur votre volonté d'action, Monsieur le Ministre, tout particulièrement dans ce domaine.

Quelques mots, avant de conclure, sur une approche régionalisée de certains problèmes.

Si tous les pays industrialisés subissent la crise économique sur le plan national, celle-ci affecte parfois différemment les trois régions du pays. Si l'on se réfère au découpage régional, on constate des différences marquantes en ce qui concerne les difficultés structurelles qui frappent nos trois régions.

La Wallonie fait figure de grand malade au sein du Marché commun. Elle a rejoint le lot des régions déshéritées. Les mêmes carences générales se retrouvent au niveau de ses diverses sous-régions. L'utilisation de moyennes masque parfois de gros problèmes

sous-régionaux particuliers, tels ceux qui frappent l'est du Brabant wallon.

Dans le cadre de cet aspect régional ou sous-régional des problèmes économiques, je voudrais toucher un mot de ce Brabant wallon.

Fin 1971, le Conseil économique wallon et la Fondation André Renard ont publié un essai de classification des arrondissements en fonction de la gravité de leurs problèmes économiques et sociaux.

A l'époque, l'arrondissement de Nivelles se classait à la dix-huitième place parmi quarante-quatre arrondissements, mais cette place suffisait à lui conférer le titre de premier arrondissement de la partie francophone du pays.

Une motion votée fin 1978 par le Conseil économique wallon du Brabant attirait l'attention sur l'altération de l'emploi en Brabant wallon et sur la très grave régression industrielle qu'on y constatait. Le taux de chômage y est supérieur à celui de la Wallonie, et ce depuis 1972.

Ce qui est surtout inquiétant pour notre Roman pays, c'est que toutes les prévisions annoncent une augmentation probable, en Belgique, de 300 à 500 000 demandes d'emplois — les prévisions varient selon les organes d'études —, en grande majorité des jeunes de moins de trente ans. Or, le Brabant wallon, largement bénéficiaire du mouvement migratoire, voit sa population jeune en constante croissance.

Si l'Etat belge prétend organiser le jeu de la solidarité en faveur des régions défavorisées et peu dynamiques, il est incontestable que l'arrondissement de Nivelles — et, au-delà, une grande partie de la Wallonie, d'ailleurs — devrait être considéré comme zone de développement prioritaire.

Or, nous constatons que ce problème de la révision des zones de développement est à l'ordre du jour depuis plusieurs années déjà, mais qu'aucun accord n'a pu être dégagé au niveau gouvernemental, accord qui aurait permis aux régions défavorisées, comme le Brabant wallon, de bénéficier des avantages de la législation d'expansion économique du 30 décembre 1970.

Il n'est pas normal qu'une région comme la région anversoise puisse bénéficier des mêmes incitants, au sens de la loi du 17 juillet 1959, que l'arrondissement de Nivelles.

Certes, l'arrêté royal du 24 janvier 1978 portant exécution de l'article 176 de la loi du 22 décembre 1977 relative aux propositions budgétaires 1977-1978, a permis l'élargissement des avantages pouvant être accordés aux entreprises localisées en dehors des zones de développement, en leur octroyant une prime de capital à fonds perdus lorsque les investissements sont financés par les fonds propres de l'entreprise.

Les possibilités de cette loi restent cependant en deçà de celles autorisées dans le cadre de la loi du 30 décembre 1970. C'est un lourd handicap pour le Brabant wallon et, surtout, pour sa partie orientale. J'attire tout spécialement votre attention sur le projet d'incorporation de cette région dans les zones de développement, qui est actuellement en cours de procédure au sein du Marché commun, procédure longue et difficile. Nous espérons pouvoir compter sur votre appui en vue d'obtenir la reconnaissance de cette zone de développement.

Ne pensez-vous pas, Monsieur le Ministre, que ces lois d'expansion doivent être repensées, refondues, et les zones de développement, redéfinies en fonction de critères objectifs? Ne croyez-vous pas que l'une des réformes à faire est d'attirer les capitaux à risques et de permettre leur affectation dans les régions particulièrement les plus défavorisées de Wallonie?

La crise économique s'est installée en Wallonie et elle s'y trouve aggravée par la situation du secteur industriel axé surtout sur les produits demi-finis et l'industrie lourde. Il est temps de remédier à cette situation.

Avant de terminer, je voudrais dire quelques mots sur un problème ponctuel du Brabant wallon : Fabelta-Tubize.

La société Sobemap a été chargée, en 1977, d'une étude sur la possibilité de restructuration de la société anonyme Fabelta. En février 1978, l'Etat a décidé de créer trois nouvelles sociétés : Fabelta-Ninove, Fabelta-Zwijnaarde et Fabelta-Tubize, et de charger, sous sa responsabilité, la société Sobemap des mesures d'assainissement et de restructuration résultant des conclusions de l'étude. Les mesures d'assainissement devaient particulièrement toucher le siège de Tubize, mais la constitution, le 29 mai dernier, de trois nouvelles sociétés et les engagements financiers de l'Etat sauvaient l'ancienne Fabelta de la faillite.

Depuis lors, l'application du plan de restructuration, dont était chargée la Sobemap, s'est mise en route. Les licenciements qui touchent particulièrement Fabelta-Tubize sont en cours.

Cependant, certaines modalités du plan de désengagement ne sont pas encore connues alors que diverses propositions faites par les travailleurs — la création d'une cellule de l'emploi et d'un fonds social, l'instauration d'un système de chômage partiel — n'ont pas été retenues.

Les trois nouvelles sociétés créées au printemps de 1978 ne sont devenues réellement opérationnelles qu'en novembre dernier et la question qui se pose est de savoir si elles seront en mesure de soutenir la concurrence massive des producteurs européens intégrés dans des multinationales dont l'intérêt n'est que trop évident.

Cela étant, il me paraît que l'avenir des nouvelles sociétés Fabelta dépendra du degré d'engagement des pouvoirs publics et de la capacité des entreprises à exploiter des lancements de nouveaux produits. A ce propos, Fabelta-Tubize se situera favorablement avec sa nouvelle fibre acrylique mise au point par son service de recherches.

Si je me permets d'insister sur ce problème ponctuel du Brabant wallon, c'est parce qu'il m'est apparu que, tout au long de cette affaire, l'Etat et d'autres organismes publics donnaient l'impression de subir les événements plutôt que de les contrôler ou de les influencer. Dans le cas de Fabelta-Tubize, vous admettez sans doute que le but principal, pour important qu'il soit — la sauvegarde de l'emploi —, ne soit plus le seul qu'il faille viser. Une telle entreprise, devrait, à mon sens, posséder une dynamique propre, une stratégie, et être capable de formuler et de concrétiser des objectifs de développement tout en se basant sur les opportunités dont elle dispose.

Dans le cas particulier de Fabelta-Tubize, qui constitue une expérience à réussir, il y a tout un processus nouveau de gestion à établir et à mettre en œuvre, différent dans sa conception peut-être de ce qui a été communément admis jusqu'à présent et qui, bien entendu, Monsieur le Ministre, aurait comme base la responsabilité bien comprise des travailleurs, mais aussi la volonté d'action et le dynamisme des services administratifs de votre département et des institutions régionales concernées.

Dans le cadre de la restructuration ou de la rationalisation du secteur sidérurgique, nous avons pu, dans le Brabant wallon, pour le maintien des Forges de Clabecq, compter sur votre appui, Monsieur le Ministre, ce dont nous nous réjouissons. Présentement encore, vos démarches sont appréciées en vue d'aider ces Forges à surmonter certaines difficultés.

Nous sommes persuadés que vous veillerez aussi à faire respecter les conclusions du rapport Sobemape en ce qui concerne Fabelta-Tubize, conclusions qui constatent l'absolue nécessité de favoriser la diversification des activités dans chacune des trois sociétés.

Je suis conscient que vous êtes, Monsieur le Ministre, l'objet de beaucoup de sollicitations en matière d'aides aux entreprises.

J'ai d'ailleurs souligné, au début de mon intervention, l'importance de la part consacrée dans votre budget à la défense de l'emploi. J'ai constaté que, par voie de conséquence, vos possibilités d'intervention dans les secteurs d'avenir en étaient d'autant limitées.

En ce qui concerne les entreprises du Brabant wallon que je viens de citer, je pense qu'il n'existe pas d'antinomie entre ces deux choix.

Les crédits publics que nous réclamons pour le Brabant wallon sont destinés à maintenir l'emploi, non pas en remédiant de façon temporaire à une situation mauvaise, mais au contraire, en permettant une relance des activités de nos entreprises et leur diversification.

Vous prenez, Monsieur le Ministre, dans la situation économique difficile que nous vivons, des attitudes courageuses, notamment en matière d'économie d'énergie.

Nous pensons, dès lors, que vous pourrez éviter le « saupoudrage » en matière d'aides publiques et que les remèdes que vous appliquerez aux entreprises malades ne seront pas destinés à les maintenir péniblement en vie, en gagnant du temps, mais leur permettront réellement de surmonter les maux dont elles souffrent.

C'est en formulant ce vœu, Monsieur le Ministre, et en vous assurant de notre soutien, que nous voterons votre budget. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vernimmen.

De heer Vernimmen. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ondanks de nogal ongelukkige situatie dat wij deze begroting pas nu kunnen bespreken zou ik toch de aandacht willen vestigen op deze belangrijke begroting.

Uiteindelijk is het zo, dat de elementen die deze begroting bevat onze gehele maatschappelijke structuur domineren.

Vandaar onze wil om ook de grond van een aantal problemen te behandelen.

Globaal gezien kan wel beweerd worden dat er zich een stabilisatie voordoet van wat algemeen de crisissituatie genoemd wordt. Wij meten dit al te gemakkelijk aan de stabilisatie in de inflatiegraad. Maar wij moeten niet verdoezelen dat er nieuwe elementen zijn die een belangrijke rol kunnen spelen in het opflakkeren van de inflatie, zoals monetaire instabiliteit en sterke druk op de prijzen, al dan niet veroorzaakt door stijgingen van de petroleumproducten als grondstof of als bron van energie. Wij vragen dan ook aan de minister van Economische Zaken en aan de monetaire autoriteiten het monetaire en prijs-nement te blijven beheersen zonder dat het nochtans aanleiding geeft tot het storen van onze economie. Deze vraag is geen retorische vraag, maar een vraag ingegeven door onze grote bezorgdheid voor wat heden gebeurt in onze economie.

U zult wel van ons vermoeden dat wij achter de idee staan van het nieuwe industriële beleid zoals het door de minister van Economische Zaken in een vroeger document aan het Parlement werd medegedeeld. De uitvoering ervan vereist echter een zeer belangrijke inzet van de regering en van de overheid in het algemeen. Het bijzonderste is dat er weer een aantal instrumenten bijgecreëerd werden die het mogelijk maken een coherent economisch beleid te voeren.

De begroting 1979 bevat inderdaad reeds een aantal elementen die in die richting gaan. Nochtans wil ik bij de bespreking van deze begroting een aantal kritische opmerkingen maken die ons in staat moeten stellen deze instrumenten nog beter te bedienen. Wij weten ook dat niet alleen principes tellen, maar dat het vooral de verwezenlijkingen zijn die een idee geven van de politieke wil om onze economie te herstructureren.

Deze, evenals de voorgaande regering, heeft zich voortdurend moeten inlaten met herstructureringsproblemen in de verschillende economische sectoren. Dit was vooral het geval in de zwakke sectoren, zoals de textiel-, de kleding- en de metaalsector. Wij ondervinden dit duidelijk in de uitbouw en de middelen die ter beschikking werden gesteld van het Nationaal Solidariteitsfonds en het Fonds voor Industriële Vernieuwing. De bedragen die door beide Fondsen ter beschikking staan zijn niet onaanzienlijk.

Toch onthouden wij hieruit dat vooral beschermende maatregelen genomen werden, die vooral op korte termijn onder meer de tewerkstelling in bepaalde sectoren beveiligen. Nochtans zouden wij willen aandringen op een lange termijnvisie ter zake die gesteund is op echte planning in deze sectoren. Dit kan ongetwijfeld indien ook voor de sectoriële ontwikkeling een reeds bestaand werkinstrument zou kunnen gerealiseerd worden. Wij bedoelen nl. het Planbureau en in het bijzonder de sectoriële afdeling ervan die uit de ivoren toren zou kunnen gehaald worden om de door haar gedane voorstellen te verifiëren in ondernemingsverband. Zodoende zouden wij over niet alleen een analyse, maar ook over een begeleidingsinstrument beschikken om de verschuivingen die zich aan het voordoen zijn te kunnen waarden en realiseren met kennis van zaken. Wij halen dit aan omdat wel veel gedacht wordt aan de oprichting van nieuwe instellingen — maar niet altijd aan het gebruik en de valorisatie van bestaande instellingen gedacht wordt. Dit zou de grote verdienste hebben dat zou kunnen gedacht worden aan een echte sectoriële planning op middellange termijn.

Hoewel wij grote voorstanders zijn van het nieuwe industrieel beleid denken wij dat de voorgestelde of genomen maatregelen aan duidelijkheid zouden winnen indien dat kon gebeuren op een overzichtelijke manier. Het Parlement en het beleid zouden zeker gediend zijn met grondige sectoriële analyses, zoals voor de energiesector werden opgesteld. Het zou ons toelaten na te gaan welk effect de overheidsinspanningen opgeleverd hebben. Dit zou ons onder meer toelaten een beter inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van de middelen die door de reeds genoemde fondsen worden ter beschikking gesteld. Dit is voor ons noodzakelijk, omdat wij vandaag een andere optie genomen hebben in verband met de overheidssteun en er een tendens is tot het nemen van participaties in die ondernemingen die belangrijk zijn en belangrijke overheidshulp verkrijgen. Het is dan ook met onze volle instemming dat in de begroting een bedrag van 3 100 miljoen werd ingeschreven als voorgenomen participatie in het maatschappelijke kapitaal van de NV Kempense Steenkolenmijnen.

Over de energiepolitiek dient er vandaag niet zeer veel gezegd te worden. Wij verwachten een belangrijk debat hierover in het Parlement. Toch zouden wij willen de nadruk leggen op het belang dat wij aan dit beleid hechten. Vandaag wordt er dikwijls een beroep gedaan op solidariteitsoverwegingen om energiebesparingen te realiseren.

Wij menen dat dit echter niet eenzijdig mag zijn en dat wij ons zullen verzetten tegen de wanorde in de bevoorrading die door sommige speculatieve geesten wordt teweeggebracht. Vooral dat deze wanorde wel prijsverhogingen met zich meebrengt die hoofdzakelijk de kleine inkomenstrekkers treffen.

Wij willen ook de aandacht vragen van de minister van Economische Zaken voor een niet-economisch fenomeen, namelijk de onzekerheid en de onrust die bij de bevolking leeft of levendig gehouden wordt in verband met het gebruik van verschillende energievormen. Het gaat vooral over de LNG-terminal en de atoomenergie. Wij vragen dan ook dat de meest strenge eisen worden gesteld aan de voorziene investeringen in beide domeinen. Om dit nog meer kracht bij te zetten, zeggen wij dat wij achter de idee staan, dat daar waar de overheid mee helpt herstructuren of ondernemingen uitbouwen met dikwijls zeer belangrijke middelen de overheid het recht krijgt rechtstreeks te participeren in die ondernemingen, en dit voor het geheel of een deel van haar financiële inbreng. Hierdoor kan er een zekerheid ontstaan over het toezicht van de overheid die dan haar volle verantwoordelijkheid kan nemen. Indien wij dit principe toepassen, geraken wij niet in de situatie zoals in de steenkolensector die door de overheid sedert verschillende jaren sterk gesteund werd en waar wij pas in de begroting 1979 de reeds genoemde reële participatie aangekondigd zien.

De minister van Economische Zaken heeft tijdens de besprekingen in de commissie zijn grote bezorgdheid uitgedrukt over de tewerkstelling. Dit deed de regering in haar regeringsverklaring eveneens.

Er is nochtans een nieuw element in de discussie aangebracht door de regering en dat niet werd besproken in de commissie, namelijk de economische gevolgen van de 36-urige werkweek.

Wij geven toe dat dit getuigde van politieke moed van de nieuwe regering om een stelling toe te treden die door ons, voor een bepaald gedeelte althans, reeds ten minste twee jaar werd voorgesteld. Maar opnieuw willen wij de aandacht trekken van de regering en het Parlement op de vele problemen die hierdoor rijzen. Een van de grootste is ongetwijfeld dat de arbeider op middenlange en lange termijn met een kluitje, namelijk winst van minimaal twee uren loon, in het riet wordt gestuurd. Wij vrezen dat de arbeidscompensaties uit het aantal gewonnen arbeidsuren zich niet zal voordoen, maar dat er investeringssubsstitutie zal zijn met hogere productiviteit met als gevolg een daling van het aantal arbeidskrachten. Dit laatste verschijnsel is niet uit te sluiten.

Wij vragen ons ten andere af, op basis van de cijfers gegeven door de heer Akkermans, betreffende de gemiddelde kostprijs voor de overheid per nieuwe arbeidsplaats die in het eerste semester van 1979 reeds steeg tot 676 000 frank in plaats van gemiddeld 514 000 frank in 1978, of dit fenomeen zich niet reeds inzette.

Naar ons weten is in België aan de economische effecten van de arbeidsduurvermindering te weinig aandacht besteed, en wij zouden willen vragen aan de minister van Economische Zaken, eventueel samen met de minister van Tewerkstelling, hieraan een grondig onderzoek te wijden opdat wij de juiste toedracht zouden kennen.

Wij kunnen de minister wel volgen, waar er vele financiële middelen worden toegekend aan het wetenschappelijke en toegepaste wetenschappelijk onderzoek, maar zouden wensen dat er ook meer aan toegepast economisch onderzoek zou worden gedaan.

Wanneer wij het geheel van het te voeren economisch beleid overzien missen wij echter wel een rode draad in het beleid. Wij kunnen ons niet ontdoen van de indruk dat er te veel gereageerd geworden is in functie van akute problemen. Wij ontkennen niet dat wij voorstander zijn van een planmatig en coherent economisch beleid, waarbij de mogelijkheid geboden wordt voldoende afweermechanismen in te bouwen. De noodzaak hiervan is evident. Daar de overheid een belangrijke rol vervult in deze mechanismen, is het niet mogelijk ze op een hortende manier hierbij te betrekken, namelijk indien er zich moeilijkheden voordoen.

Wij blijven dan ook voorstanders van een soepele planning die aangepast kan worden aan de nieuwe omstandigheden in plaats van paniekerig ad-hoc-beleid.

Ook voor het korte-termijn-beleid is er nog een vraag naar een ander instrument van economische analyse en beleid en dit in uitvoering van de wet-Terwagne, namelijk de verdere publicatie van het zogenaamd nationaal of economisch budget. Dit zou ons alvast de mogelijkheid bieden na te gaan hoe de overheid zich tijdens het komende jaar wenst te oriënteren. Dit kan. Enkele jaren terug is men zelfs overgegaan tot de regionalisering van het economisch budget. Dit laatste zou ons de mogelijkheid bieden aansluiting te krijgen tussen het nationale en regionale economisch beleid.

Mevr. Goor-Eyben, ondervoorzitter, vervangt de heer Boey als voorzitter

Dit laatste is in volle vorming, maar is onoverzichtelijk aan het worden daar ook op het regionale vlak nieuwe instellingen opereren die waarschijnlijk straks bepaalde taken van de nationale instellingen zullen overnemen. Regionale economische budgetten zouden dan ook effectief een middel kunnen zijn om de ontwikkeling van de regio's te volgen en te kunnen situeren binnen de nationale context.

Mijnheer de Minister, ik wenste deze enkele opmerkingen te maken. Het spreekt vanzelf dat onze fractie uw begroting zal goedkeuren, enerzijds omdat wij vertrouwen hebben in de regering en anderzijds omdat wij zeer in het bijzonder vertrouwen hebben in de minister van Economische Zaken. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

Mme le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Madame le Président, Monsieur le Ministre, mes chers collègues, en fait, le budget des Affaires économiques comporte quelques postes seulement, si on veut bien le synthétiser: les frais de fonctionnement, 3,8 milliards, l'énergie, 17,3 milliards et les subsides de toutes sortes à l'industrie, 4,7 milliards.

On se rend donc compte que les deux tiers de ce budget concernent les problèmes de l'énergie. En fait, à la limite on pourrait dire que ceci n'est pas un budget des Affaires économiques mais bien plutôt le budget d'un ministre de l'Énergie. D'une certaine manière, c'est ici que commence l'ambiguïté. En effet, ou bien nous acceptons le budget et nous le votons, mais c'est aussi accepter les orientations énergétiques qu'il contient; dans ces conditions, à quoi servira le débat sur l'énergie qui nous est annoncé et qui a été préparé par la distribution du Livre blanc? Ou bien il nous faut décider aujourd'hui que le chapitre de ce budget qui concerne l'énergie, et ce pour la partie non écoulée de l'année, est renvoyé à plus tard. C'est d'ailleurs le sens d'un amendement déposé par le Rassemblement wallon. En effet, il serait invraisemblable d'aborder demain, ou dans quelques semaines, un débat sur la politique énergétique alors que nous aurions déjà fait ces choix. De quoi aurions-nous l'air?

Je veux, malgré tout, vous entretenir brièvement des problèmes de l'énergie, car je ne me fais guère d'illusions sur le sort qui sera réservé à cet amendement.

En posant des questions sur l'énergie nucléaire, on court immédiatement le risque d'être classé parmi les opposants. C'est peut-être dommage car ce n'est pas mon cas, croyez-le bien. Mais les décisions qu'on prend en matière d'énergie nucléaire doivent l'être dans la clarté et c'est sans doute ma profession d'ingénieur qui me pousse à poser des questions à ce sujet.

Cinq milliards figurent au budget des Affaires économiques pour le nucléaire. Ils sont répartis sous divers chapitres. La plus grande partie de ces dépenses a finalement pour objet la préparation de la troisième génération des réacteurs nucléaires, les surrégénérateurs et le cycle du plutonium qui l'accompagnent. En fait, 2,3 milliards sur un total qui concerne la recherche appliquée à finalité énergétique nucléaire de 3,7 milliards, représentent finalement les deux tiers de ce qui est affecté à ce type de recherche.

Voilà le choix qui est fait aujourd'hui et ce que nous allons voter demain. Si nous approuvons le budget tel quel, nous acceptons dès à présent une orientation nettement en faveur des surrégénérateurs et du cycle du plutonium, sans avoir discuté à fond toutes les implications économiques et techniques de ce choix, ainsi que les répercussions éventuelles sur la santé et l'environnement.

D'une certaine manière, on pourrait dire qu'il n'y a plus de logique dans les actions menées lorsqu'on sait que M. le ministre a répété en commission ce qu'il avait déjà dit il y a quelques mois, lors de la discussion de la loi anticrise, à savoir que « la remise en service des ateliers d'Eurochemie est subordonnée à la décision que prendra le Parlement à l'occasion du débat sur la politique énergétique ».

Mais si l'on attend pour mettre en route les usines de retraitement, à quoi sert alors de consacrer autant d'argent aux surrégénérateurs qui, faute de matières premières, notamment de plutonium, seront sans utilité?

A de très nombreux endroits, le Livre blanc sur l'énergie insiste, à juste titre d'ailleurs, sur la nécessité de réduire les gaspillages et d'en venir à une politique d'utilisation rationnelle de l'énergie.

Pour ma part, c'est fondamental et c'est là le véritable choix qui s'offre à nous. Or, comment cela se traduit-il dans le budget? Cent millions sont consacrés aux primes à l'isolation et peut-être aussi quelques millions aux crédits prototypes si, d'aventure, une demande dans ce domaine était agréée et aidée.

Certes, il faut y ajouter un programme de 400 millions sur trois ans lancé par le ministre de la Politique scientifique du gouvernement précédent.

Tout cela est dérisoire, comparé aux montants consacrés au développement du nucléaire. Il n'est dès lors pas étonnant qu'à l'avenir, nos choix concrets vont être très restreints quand on voit où va l'affectation des crédits de recherche.

Il y a un chapitre particulièrement intéressant à lire dans le rapport. Il s'agit de l'exposé du secrétaire d'Etat à la Région flamande sur les aspects régionaux de la politique énergétique. Voici cet extrait : « En ce qui concerne la région flamande, trois éléments de la politique énergétique passeront, à bref délai, à l'avant-plan et mériteront la priorité. Il s'agit du charbon et de sa valorisation, notamment dans des centrales électriques alimentées au charbon dans le Limbourg, d'une nouvelle expansion d'une industrie nucléaire destinée à compléter le cycle du combustible à Mol et dans les environs et, enfin, de l'aménagement de Zeebrugge en terminal complet pour le gaz naturel, y compris sa valorisation du froid. »

Pour ma part, à la lecture de ce texte que nous avons tous entendu en commission, je ne vois franchement aucune différence entre cet aspect régional de la politique énergétique et l'aspect national qui nous est présenté dans le budget. L'un et l'autre sont identiques. C'est bien là l'illusion devant laquelle nous nous trouvons. La politique énergétique nationale, faite finalement avec l'argent de tous les contribuables et de toutes les régions, est d'abord une politique industrielle qui sert les intérêts de la région flamande. Vous voyez, d'après ce texte, que l'on ne s'en cache même pas.

Il faut donc tirer les conséquences logiques et régionaliser non seulement certains aspects, mais toute la politique énergétique, sinon c'est un jeu de dupes dont toute la Wallonie fera les frais.

A propos de l'INIEX — et je cite le rapport — le ministre déclare : « Pour remédier à la situation faussée — il s'agit de la répartition des emplois entre néerlandophones et francophones — le ministre des Affaires économiques a donné l'ordre d'examiner la possibilité d'une décentralisation partielle vers la région minière proche du Limbourg. »

Je me permets alors de demander au ministre quelles mesures il a suggéré d'examiner pour décentraliser vers Liège, ou vers une autre région de Wallonie, les activités du CEN/SCR où le décalage, en chiffres absolus, est énorme.

Il y a au CEN — et par la même occasion je réponds à l'intervention de M. Van Elsen, tout à l'heure — 1 355 emplois, dont 243 francophones et l'on met en balance les quelques centaines d'emplois — environ 200 à l'INIEX et à peine plus de 200 à l'IRE — pour réclamer, pour ces deux institutions, un transfert, partiel au moins, vers la Flandre.

Si nous faisons le total des trois institutions, INIEX, CEN et IRE, nous constatons que deux tiers des emplois se trouvent en Flandre et un tiers seulement en Wallonie.

J'en viens maintenant à un autre poste du budget qui concerne les aides à la sidérurgie et les fonds d'expansion.

Si l'on se base sur certains documents chiffrés de la restructuration de la sidérurgie, on arrive aux chiffres que je vais vous citer. J'aimerais que M. le ministre puisse nous les confirmer demain.

Les interventions financières des pouvoirs publics vont se monter à environ 77 milliards dans les cinq prochaines années. Elles se répartissent grosso modo en : 17 milliards 500 millions pour les usines flamandes, et 59 milliards 500 millions pour les usines wallonnes.

Apparemment, la part est belle pour la Wallonie. De quoi me plaindrais-je ? Il est cependant nécessaire de regarder le détail des chiffres.

En effet, ces montants comportent en réalité des interventions de trois natures ; j'appellerai les premières à fonds perdus, car n'entraînant pour les entreprises ni intérêt ni remboursement. La deuxième nature de ces aides consiste en des prêts et des avances remboursables ; celles-ci donnent donc lieu à intérêt et à remboursement. La troisième catégorie reprend les obligations convertibles qui peuvent se ranger dans l'une ou l'autre des deux premières catégories. Elles sont rangées dans la première catégorie si elles sont effectivement convertibles et dans la seconde si elles donnent lieu à remboursement.

Voyons la répartition par région, en tenant compte toutefois du poids relatif des capacités de production et des emplois.

En ce qui concerne les interventions à fonds perdus, les usines flamandes touchent par emploi 980 000 francs, les usines wallonnes 245 000 francs. Il y a là un rapport du simple au triple.

Pour les prêts et avances remboursables, les usines flamandes obtiennent 660 000 francs par emploi, les usines wallonnes 585 000.

En ce qui concerne les obligations convertibles, l'écart est du simple au double : 1 million 175 000 contre 655 000 F.

M. Claes, Vice-Premier Ministre et Ministre des Affaires économiques. — Vous semblez vouloir prouver qu'il y a des déséquilibres fondamentaux dans ce pays. Pourquoi chiffrer par emploi ? Tous mes efforts tendent à sauver la sidérurgie wallonne.

M. de Wasseige. — Je veux bien chiffrer ces montants à la tonne. Nous voyons alors que nous avons 2 400 francs par tonne d'un côté et 950 francs de l'autre. Il faut tenir compte du poids relatif des installations, des usines et des sociétés lorsqu'on établit une politique sectorielle nationale.

Que conclure ? Je crois donc qu'il y a un traitement privilégié des usines flamandes par rapport aux usines wallonnes en ce qui concerne les interventions à fonds perdus. Je crois aussi que l'on risque un accroissement à cinq ans de l'endettement principalement des usines wallonnes, alors que leurs difficultés actuelles proviennent d'un endettement excessif. On risque que celui-ci soit encore plus élevé dans cinq ans si la reprise de l'économie, et cela ne semble pas être le cas, ne s'amorce pas.

En ce qui concerne la restructuration financière et technique, on constate un découpage en trois pôles. Tout le monde connaît maintenant la manière dont elle sera réalisée. Le découpage favorise, dit-on, la « synergie » entre ces pôles, mais aboutit finalement à isoler chacune de ces entités ou à les regrouper dans des multinationales.

On risque bien que l'effort commun qui aurait pu s'en dégager ne se retourne contre chacune des entités ainsi séparées.

Où sont les intérêts de la région wallonne et de la région flamande, dans cette politique d'éclatement et de multinationalisation ? On dirait vraiment qu'on ne songe qu'à se détruire l'un l'autre au lieu de s'appuyer l'un sur l'autre en entités techniques valables coopérant entre elles partout où c'est possible.

Dès lors, avant le vote du budget, je voudrais poser au ministre les questions ci-après.

Quels sont les montants réels des interventions de l'Etat par sociétés et selon leurs différentes formes ?

Quels sont les accords intervenus entre les trois pôles afin de préserver les intérêts communs ?

Pour équilibrer les interventions financières de l'Etat dans la sidérurgie, on a ajouté la construction navale et l'industrie textile. M. le ministre pourrait-il donner des informations plus détaillées sur ces deux secteurs et notamment concernant le montant des interventions réparti par région et selon leurs différentes formes : interventions en capital, prêts et avances remboursables et éventuellement obligations convertibles ?

M. van Waterschoot, rapporteur. — Le textile compte trois fois plus d'emplois que la sidérurgie, sans englober la confection.

M. de Wasseige. — Peut-être, M. van Waterschoot. Je vous remercie de votre intervention. Je pose des questions. L'important pour nous est d'être éclairés et non de contester le bien-fondé d'avoir mis en parallèle à la sidérurgie le textile ou la construction navale.

Je voudrais obtenir, si possible, réponse à cette question mais j'en poserais encore deux.

Quelles sont les interventions éventuelles d'autres départements, par exemple sous forme de commandes publiques ou de subsides ? Je pense surtout à la construction navale qui doit bénéficier d'interventions du département de la Défense nationale.

M. Wyninckx. — Avec des retombées en Wallonie pour 40 pour cent du total d'une commande.

M. de Wasseige. — Peut-être.

Pourrions-nous connaître aussi l'importance par région de l'emploi direct et des capacités de production — s'il est possible de les mesurer — dans le textile et la construction navale ?

Ces grands problèmes nous préoccupent, on nous demande de voter 5 milliards pour le nucléaire, sans avoir eu de débat approfondi sur la politique énergétique, 12 milliards pour les charbonnages et 3 milliards environ pour les trois secteurs de la sidérurgie, des constructions navales et du textile.

Nous avons si peu d'informations que nous allons finalement voter un budget sans savoir ce que nous votons ! (*Applaudissements sur certains bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vergeylen.

De heer Vergeylen. — Mevrouw de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, alhoewel de begroting van Economische Zaken qua bestemming van de ingeschreven kredieten bijna terug te brengen is tot een Energiebegroting (ongeveer 16 miljard op een totaal van iets meer dan 26 miljard) toch wens ik mij in deze bespreking niet op het energiepad te begeven. De geachte verslaggever, collega van Waterschoot, heeft ter zake een deelaspect behandeld en collega Croux zal nader ingaan op deze belangrijke materie. Trouwens, wij krijgen in deze vergadering nog wel de kans om in de komende weken meer aandacht te verlenen aan dit onderwerp, nadat wij ons allen met rationeel energieverbruik-moed doorheen de omvangrijke documentatie hebben gewerkt.

Dergelijke afzonderlijke behandeling van het energievraagstuk zal op dat ogenblik benaderd worden uit verschillende invalshoeken: zowel als deelaspect in de bestaande structuur van ons economisch arsenaal, en verder als factor in een welvaarts- en welzijnseconomie, alsmede in zijn tewerkstellingsuitzicht.

Ik wens in deze uiteenzetting te handelen over vijf hoofdthema's:

Ten eerste, het nationaal economisch beleid en de gewestelijke economische beleidslijnen voor Vlaanderen;

Ten tweede, het nieuw industrieel beleid;

Ten derde, de tewerkstellingsproblematiek;

Ten vierde, het prijsbeleid en de verbruikersbelangen;

Ten vijfde, de sectoren textiel-kleding-confectie en scheepsbouwnijverheid.

Eerste thema: het nationaal economisch beleid en enkele gewestelijke economische beleidslijnen voor Vlaanderen.

In de regeringsverklaring lezen wij in titel II omtrent het sociaal-economisch beleid, dat één industriearbeider op vijf sedert het begin van de crisis zijn betrekking verloren heeft, dat één Belg op tien op zoek is naar een duurzame betrekking, en dat vele landgenoten zich zorgen maken omtrent het behoud van hun betrekking.

De regering verklaarde uitdrukkelijk de slag om de tewerkstelling te willen winnen en stelt het welslagen afhankelijk van: durf, verbeelding en coherentie bij het vastleggen van de strategie, beslistheid, verantwoordelijkheid, volharding en wederzijds vertrouwen.

De rol die de overheid moet vervullen om te slagen in deze gestelde opties zal dan ook bijzonder belangrijk zijn.

Een overheidsbeleid dat verder wil reiken dan gewoon een conjuncturele aanpak van de crisis, moet dringend de structurele moeilijkheden verhelpen. De minister zal met ons akkoord gaan dat hiertoe best een programma wordt opgesteld, programma dat zich uitstrekt over half-lange en lange termijn. De maatregelen die wij terugvinden in de regeringsverklaring zijn o.i. eerder afgestemd op dichterbij liggende en direct aan te wenden actiemiddelen. Deze beogen veelal een zo spoedig mogelijk resultaat. De huidige crisis is nochtans van die aard dat het einde ervan — de heer Eyskens zegt ter zake het begin van het einde — onmogelijk kan voorspeld worden. Derhalve is er een gedegen en weloverwogen aanpak nodig, gesteund op een doordacht programma. De krachtlijnen van dit programma moeten blijvend in acht genomen worden. Wij zijn de mening toegedaan dat aan een vijftal prioriteiten niet kan voorbijgegaan worden, en wij nodigen de minister uit deze prioriteiten naar best vermogen te verwerken bij de aanwending van de middelen die hem in deze en volgende begroting worden ter beschikking gesteld.

Eerste prioriteit: heroriëntering van de economische groei en dit door een specifiek industrieel beleid dat de Belgische ondernemingen zou steunen zodat zij niet door het buitenland worden opgekocht, dat grote basisprojecten uitwerkt en dit door vooral intersectoriële projecten aan te moedigen en dat de goede KMO op een selectieve manier zou ondersteunen.

De middelen die hiertoe kunnen worden aangewend, zien wij als volgt:

- Herziening van de wetgeving op de economische expansie;
- Voorkeur voor kapitaaltussenkomen in plaats van rentetoeelagen;
- Voorrang voor arbeidsintensieve activiteiten;
- Bestrijding van de subregionale ongelijkheden.

Tweede prioriteit:

De noodzakelijke herstructureringen moeten op een efficiënte manier worden aangepakt door middel van passende maatregelen, onderscheiden van deze welke betrekking hebben op het expansiebeleid. De criteria waarmee rekening moet worden gehouden om tussenbeide te komen zouden de volgende zijn:

- De tewerkstelling;
- Het gewicht voor de rijksfinanciën;

— Reële rendabiliteitskansen op termijn;

— Strategische overwegingen.

In ieder geval is er, als er rijkshulp wordt verleend, behoefte aan:

— Een globaal plan per sector, waarbij ook de bedrijven die in goede doen verkeren betrokken worden;

— Het verwerven van eigendomsbewijzen bij het verlenen van een directe overheidstussenkomen;

— De schepping van nieuwe reconversiearbeidsplaatsen.

Hierbij zij herhaald en sterk beklemtoond dat de sociale maatregelen ter begeleiding van deze herstructureringen noodzakelijk zijn maar tevens éénvormig moeten zijn voor elke betrokken werknemer.

Derde prioriteit:

De economische instrumenten van de overheid moeten worden vereenvoudigd en terzelfder tijd versterkt worden.

Onzes inziens zou de hierna volgende structuur kunnen bijdragen tot een efficiënt ingrijpen op voorwaarde dat deze structuren zeer spoedig operationeel zouden worden:

a) De gewestelijke investeringsmaatschappij moet, wat het Vlaamse landsgedeelte betreft, vijf bestaande gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen overkoepelen.

b) De gewestelijke investeringsmaatschappij zou tevens een coördinerende taak bezitten inzake:

— Know-how met onder meer DNB en SCK.

— Financiële middelen met de NIM, Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie, en de openbare holding.

Als dringende eerste stap moeten bijkomende middelen worden verleend op basis van de bestaande verdeelsleutel.

Vierde prioriteit:

Er moeten duidelijke afspraken worden geformuleerd tussen het regionale en het nationale niveau op economisch vlak. Deze afspraken moeten betrekking hebben op onder meer:

— De economische vernieuwing waarbij het eigen initiatief en de eigen dynamiek het best geschiedt op regionaal vlak;

— Het oplossen van herstructureringen vereist nationale solidariteit.

— De nationale materies, de infrastructuur en de overheidsbestellingen moeten worden beheerd op basis van behoeften. Hierbij moet worden afgestapt van de parallelle kredieten of compensaties.

Bij het niet-naleven van dergelijke duidelijke afspraken lijkt het ons aangewezen dat dit zou leiden tot een noodzakelijke eigen financiering alsmede tot de herziening van de verdeelsleutel.

Vijfde prioriteit:

Er moet een algemeen havenbeleid worden uitgetekend. Onze haveninfrastructuur moet op planmatige manier worden ontwikkeld waarbij in de nodige verscheidenheid en specialisatie wordt voorzien. Zo moet Antwerpen zijn gediversifieerd karakter behouden. Gent kan op de plaatselijke industrieën worden afgestemd. Oostende zou zich kunnen specialiseren in vervoer van passagiers en goederen en zou ook een vissershaven en jachthaven zijn. En tenslotte moet Zeebrugge worden uitgebouwd tot aanvoerhaven voor gas en eventueel aardolie. Verdere specialisatie is mogelijk voor die specifieke vaarten waarbij de schepen maar korte tijd moeten aanleggen.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer Vergeylen, mag ik u even onderbreken? Wanneer u de rol van Gent beperkt tot de plaatselijke industrie, vind ik dat min.

De heer Vergeylen. — Mijnheer Van Ooteghem, het staat u volledig vrij om in uw uiteenzetting een ander standpunt ter zake in te nemen.

Mijnheer de Minister, geachte collega's, in een tweede hoofddachte wil ik enkele beschouwingen maken en concrete vragen stellen in verband met het vernieuwd industrieel beleid.

De realisatie van dergelijk programma inzake algemeen economisch beleid zal uiteraard niet zo éénvoudig zijn, te meer omdat de markteconomie ten dele in gebreke blijft. Immers, er kan nog bezwaarlijk van een vrije markteconomie in de strikte betekenis van het woord gesproken worden: Verschillende belangrijke sectoren van het economisch leven worden beheerst door enkele grote, meestal multinationale ondernemingen. Kleine ondernemingen maken er zo goed als geen kans meer en in die gevallen is er geen sprake meer van een vrije markt. Deze grote multinationale ondernemingen zijn in staat hun activiteiten op langere termijn te plannen. Om daartegenover een tegenwicht te vormen is het nodig dat de overheid uitstippelt wat haar beleid op lange termijn zal zijn.

Wij hechten dan ook grote waarde aan de democratische planning die voldoende soepel moet zijn in die zin dat zij zich tot het essentiële moet beperken.

Wij beseffen dat dergelijk plan grote beperkingen heeft omdat een belangrijk deel van het economisch leven zich afspeelt op de zogenaamde vrije markt. Daarom moeten de grote ondernemingen en holdings bij de planning worden betrokken, naast de zovele andere belanghebbenden. Het is wellicht niet uitgesloten dat er voor bepaalde aangelegenheden een Europese planning zal moeten worden nagestreefd.

Een vernieuwd industrieel beleid kan hierbij niet verder uit de weg worden gegaan. Wij zien hoopvol uit naar het operationeel worden ervan. Toch wil ik enkele bedenkingen hierover maken.

Wij kennen allen de typische kwetsbaarheden in de open economie van ons klein land: onder andere teveel massaproducten, en een dalende trend inzake tewerkstelling in de industrie. Wij moeten in het industrieel beleid een duidelijk onderscheid maken tussen een expansie- en een herstructureringspolitiek. In beide mag de overheidstussenkomst niet meer vrijblijvend zijn. Een actieve participatiepolitiek moet kortdurend worden aangepakt.

Het instrumentarium voor deze participatiepolitiek is reeds voorhanden, namelijk het Plan, de NIM, de GOM, de DNB.

Naast de versterking en vereenvoudiging die wij daareven voorop stelden, is het financieel aspect der middelen eveneens belangrijk. Wij vragen ons inderdaad af of met de kredieten uitgetrokken op deze begroting er voldoende armslag aanwezig is opdat de overheid zich op industrieel vlak kan ontwikkelen als een «trust» in plaats van zich te beperken tot occasionele financiële tegemoetkomingen.

Indien de overheid minder zal werken als centrale geldschietster voor allerlei initiatieven, dan zal meer geld nodig zijn om meer gedecentraliseerd op te treden als beheerder van concrete projecten. In vergelijking met de identieke beslissing die de Franse regering heeft genomen om in soortgelijk fonds voor aanpassing van de industrie een krediet te stijven van 3 miljard FF, lijkt mij de omvang van onze kredieten eerder sober en minder verbeeldingrijk. Wij beseffen zeer degelijk de broosheid van deze bedenking maar zijn er anderzijds van overtuigd dat men juist op dit vlak van durf, verbeelding en beslistheid blijf moet geven en verantwoordelijkheid op zich moet nemen.

Tenslotte zal met het uitzicht op de politieke regionalisering en gezien de bestaande regionalisering van de verschillende instellingen, een geregionaliseerde structuur meer verantwoord zijn dan een nationale.

Aangaande de zopas geschetste krachtlijnen inzake vernieuwd industrieel beleid willen wij volgende concrete vragen stellen aan de minister:

1. Acht de Minister het uitgetrokken krediet voldoende en kan hij ons delen welke trend hij zich voornemt te volgen?

2. Ziet de Minister het mogelijk hiervoor de nodige gelmiddelen ter beschikking te krijgen zonder verplicht te worden in andere doelstellingen te besnoeien of de sanering van de overheidsfinanciën te bemoeilijken?

3. Mogen wij inzake de geregionaliseerde structuren een vlotte operationaliteit verwachten en welke termijnen moeten hierbij nog worden overbrugd?

De derde hoofdgedachte van mijn uiteenzetting heeft betrekking op de tewerkstelling.

Graag hadden wij uitvoerig willen handelen over de problematiek van de tewerkstelling en de inkomens. De economische crisis heeft immers het vraagstuk van de herverdeling van de inkomens nog aktueller gemaakt. Dat inkomensherverdeling grotendeels gepaard gaat met de verdeling van de tewerkstelling is al te duidelijk. In vele gevallen betekent «verdeling» van de tewerkstelling jammer genoeg afkanking of gedeeltelijke werkloosheid.

Indien wij een pleidooi zouden houden tot realisatie van een volledige tewerkstelling, zouden wij wellicht ook argumenten aanhalen die te paard zitten op begrotingen en bevoegdheden van één of verscheidene van uw collega's ministers. Wij denken aan aangepast onderwijs, een soepele arbeidsmarkt via aanvaardbare bijscholing en herscholing, verantwoordde deeltijdse arbeid, het inspelen op behoeften van sociaal-culturele aard, een groter evenwicht tussen arbeidsintensieve en kapitaalintensieve sectoren. Dergelijk pleidooi willen wij hier thans niet houden, maar toch vragen wij uw bijzondere aandacht voor de uitbouw van de tewerkstelling in de tertiaire en kwartaire sectoren, en dit dan door een selectiever optreden, om aldus de huidige en voorziene werkgelegenheidsstekorten weg te werken via een tertiair en kwartair industriebeleid, kredietbeleid en overheidsuitgaven.

Dit veronderstelt een verbetering van de sectoriële structuren, de uitbouw of de inplanting van stimulerende industriële sectoren en veel grotere overheidsinvesteringen in materiaal en ook in mensen.

Alvorens enkele specifieke sectoriële problemen aan te raken wens ik toch nog de aandacht van de minister te vestigen op het prijsbeleid en de belangenbehartiging van de verbruikers.

Wij achten ons gelukkig met de zeer beperkte groei der inflatie. Nochtans vreest men in de werknemerskringen dat het inbrengen van de zogenaamde « witte produkten » of de « vereenvoudigde produkten » de berekening van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen stelselmatig drukt. De opname van deze produkten, die zeker niet zo frequent aanwezig zijn in de verbruikerskorf, wekken op zijn zachtst uitgedrukt enige achterdocht. Meer openheid en verantwoording is ter zake zeker gewenst.

Hoewel de prijsverlaging bij deze vereenvoudigde produkten een reëel feit is, toch willen wij stellen dat de prijsverlaging niet mag gebeuren ten koste van kwaliteitsvermindering. De verbruiker moet steeds duidelijk kunnen weten wie de producent is en welke de samenstelling is van het produkt.

De belangenverdediging van de verbruiker moet een voortdurende zorg zijn voor de overheid die vooral in de controle van de prijzen een steviger controleapparaat ter beschikking moet houden.

Indien men de voordelen van een degelijk prijzenbeleid wil behouden, is een bestendig overleg met de verbruikersorganisaties aangewezen.

Voorafgaand aan de behandeling van de crisistoestand in de textiel en de scheepsbouw, beide sectoren in moeilijkheden, kan ik niet anders dan handelen omtrent het gegeven van de ondernemingen in moeilijkheden. Ikzelf, en samen met mij wellicht vele collega's, zijn diep ontgoocheld over de kostbare tijd die is verloren gegaan tussen het ontstaan van de idee «Beheer met Bijstand» en het heden ten dage bereikte resultaat.

Misschien ben ik naïef, ofwel te onervaren, maar ik begrijp nog steeds niet hoe het mogelijk is dat vandaag nog geen wettelijke vormgeving is bekomen om ondernemingen in moeilijkheden op een ernstige wijze te begeleiden. Nochtans is het beheer met bijstand veel meer dan een hoopvolle verwachting om een bedreigde tewerkstelling opnieuw in veiliger banen te leiden. Niemand in deze vergadering zal ontkennen dat nog al te vaak ondernemingen verdwijnen en terzelfder tijd zovele kostbare arbeidsplaatsen, ingevolge het ontbreken van een doeltreffende begeleiding aan de bedrijven en de bedrijfsleiders, die hetzij door immobilisme, gebrek aan zelfvertrouwen of gemis aan efficiënte bedrijfsleiding, hun leefbare onderneming sluiten of tot falen brengen.

Persoonlijk geloven wij dat een spoedige behandeling van deze materie vele bedreigde arbeidsplaatsen kan redden. Wellicht kan de heer Minister ons mededelen hoe en wanneer ter zake de regering initiatieven zal nemen, zo mogelijk ook omtrent een hervorming van het handelsrecht en de wet op de faillissementen. Dezelfde vraag stellen wij in verband met Socobesom die als gespecialiseerde filiale van de NIM voor het beheer moet instaan van de staatsparticipaties in ondernemingen in moeilijkheden.

Deze middelen die erop gericht zijn om in te grijpen op directe noodsituaties zijn minstens zo waardevol als de strategie op lange termijn van het NIB. Niets belet de beide tegelijkertijd te hanteren. Trouwens een oud Vlaams spreekwoord zegt «men werpt geen oude schoenen weg vooraleer men nieuwe heeft».

Hierbij aansluitend kom ik tot moeilijkheden van de sectoren textiel, kleding, breigoed en scheepsbouw. Deze beide sectoren laten zich kenmerken door een hoofdzakelijke tewerkstelling van mannelijke arbeidskrachten in de scheepsbouw en een hoge vrouwelijke tewerkstelling in de textiel, kleding en confectie. Beide sectoren zijn zeer arbeidsintensief.

De crisis die in beide sectoren bestaat betekent voor het Waasland en in iets mindere mate voor het arrondissement Dendermonde een bestendige bedreiging in de aldaar voorhanden zijnde tewerkstelling. Deze beide subregio's zijn in het verleden al te éézijdig geëvolueerd in hun industriële ontwikkeling, zodat de werkonzekerheid er des te omvangrijker is.

Hoewel wij van de huidige regering, en ook van de vorige regering, duidelijk een politieke wil konden waarnemen om al het mogelijke te doen om de nog bestaande werkgelegenheid in de textiel te vrijwaren en daartoe een aantal maatregelen werden genomen, toch zijn de werknemers niet volledig gerust in de verdere ontwikkeling. Zij stel-

len vast dat de reeks sluitingen van textielondernemingen verder gaat en de gedeeltelijke werkloosheid op een hoge frequentie behouden blijft. Vooral de breigoedsector beleeft bange momenten en dit ingevalge de niet te stremmen invoer van breigoedartikelen. De breigoed-industrie gaat verdwijnen terwijl anderzijds de breigoedhandel des te beter draait.

Het ligt voor de hand dat, zo spoedig als mogelijk, het textielreddingsplan van oktober 1977 moet geactualiseerd worden en aan een aantal voorstellen antwoord moet verleend worden.

Met welke voorstellen hebben wij te maken? Een strengere controle op de invoer en strakkere houding bij internationale besprekingen, ten einde de marktverstoringen te beperken, de opschorting van de terugbetaling, tot einde 1979, van het voorschot van 20 000 F waarvan bepaalde ondernemingen hebben geprofiteerd en de verlichting van de financiële last op de «blauwe wissels» bij exporthandelingen, ruimere soepelheid bij het toekennen van investeringskredieten, bevordering van export en research, het toekennen van voordeel aan de Belgische nijverheid bij openbare aanbestedingen, spoedige omzetting van de besluiten van de studieopdracht verleend aan het Centraal Comité der Belgische Breigoedindustrie inzake de oprichting van de drie beoogde diensten namelijk: informatie, vorming, export en promotie.

Het broodnodige vertrouwen in de overlevingskansen van de textielnijverheid, zowel vanwege de werknemers als vanwege de werkgevers, mag niet verder aangetast worden. Het is niet te aanvaarden, vooraf te stellen, dat elke maatregel inzake herstructurering een verlies zou insluiten van zoveel honderden arbeidsplaatsen. De textielwerknemers verwachten nieuwe perspectieven uit de studieopdracht welke verleend is aan de studiebureaus, zoals zij ook verwachten dat de opening in de Chinese markt niet op de rug van de textielarbeiders zal gebeuren. Een verklaring van de heer Minister in deze China-aangelegenheid wordt met veel belangstelling tegemoet gezien door vele duizenden textielwerknemers en -werkneemsters in dit land.

Wat de heer Minister zal realiseren ten voordele van de textielnijverheid zal voor de werknemers in de scheepsbouw als een geruststelling en een bevestiging ervaren worden, dat ook de studieopdracht in de scheepsbouwsector zal aangewend worden om na te gaan welke de beste wegen zijn om hun tewerkstelling te beveiligen.

Wij weten, Mijnheer de Minister, dat uw taak bijzonder zwaar is en dat naast de vele andere problemen u bestendig met moeilijke beslissingen wordt geconfronteerd.

Wij rekenen er echter op dat u, zoals u in het verleden hebt gedaan, deze vraagstukken met de nodige moed zult weten tot een goed einde te brengen. Dit vertrouwen gaat ook naar de voltallige regeringsploeg die, en daar zijn wij van overtuigd, samen met u alles in het werk zal stellen om het probleem nummer één, zijnde de volledige tewerkstelling, waar te maken. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Haeyer.

De heer D'Haeyer. — Mevrouw de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, van een oppositiediel verwacht men normaal niet dat hij het regeringsbeleid gaat steunen. Dit belet echter niet dat wij wel geheel of gedeeltelijk achter bepaalde maatregelen kunnen staan wanneer deze ons doeltreffend en passend schijnen.

De huidige regering maakt het ons echter wel moeilijk, want nooit zag men zoveel tegenstrijdigheden tussen enerzijds de verklaringen en anderzijds de daden van de minister en zijn staatssecretarissen.

Inderdaad wil de nieuwe ploeg een doeltreffend nieuw industrieel beleid voeren dat steunt op structuurverbeteringen, een grotere overheidsinterventie, promotie van export en technologie en grotere kansen voor de KMO.

Maar wat zien wij in de praktijk? De expansiewetgeving wordt gebruikt enerzijds voor een verkapt protectionisme van bepaalde sectoren zonder dat in het gevoerde beleid een duidelijke lijn zit inzake herstructurering. Maar anderzijds mist dit beleid elke selectiviteit, want nagenoeg elke ondernemer die iets of wat personeel tewerkstelt, of die de belofte doet van enkele arbeidsplaatsen méér, krijgt spoedig steun.

De diepe oorzaken van dit gebrek aan selectiviteit wens ik trouwens niet de minister alleen ten laste te leggen, maar veeleer een aanzienlijk deel van de ganse gemeenschap. Men vergeet immers dat de expansiewetten nooit bedoeld waren om aan sociale politiek te doen, maar wel om een expansieve politiek te voeren, doelbewust gericht op de toekomst. Vandaag is de bedreiging met de kleinste graadver-

hoging werkloosheid voldoende om alle betrokkenen, van vakbond tot Ministerraad in paniek te doen verkeren en hoge steun te verlenen zonder veel onderzoek naar de rendabiliteit, noch naar het onderzoek van het beheer, noch naar het onderzoek van toekomstmogelijkheden van de bedreigde onderneming. Maar er is meer. Wij weten allen dat in de huidige crisis vele ondernemingen in moeilijkheden verkeren. Zij slokken echter nagenoeg alle beschikbare kredieten op zodat nog weinig ruimte overblijft om aan werkelijke promotie van innoverende bedrijven te gaan doen. Tenslotte werkt die expansiewetgeving, zoals het Vlaams Economisch Verbond reeds aantoonde, hoe langer hoe meer discriminerend ten opzichte van de gezonde bedrijven, die zonder hulp van de belastingbetaler, zonder gelden van de gemeenschap, zich rechthouden.

Mijnheer de Minister, ik durf hier te pleiten voor een radicale koerswijziging in ons expansiebeleid door een afschaffing van de bestaande wetgeving, mits de vervanging ervan, door een nieuw stelsel dat objectief selecterend werkt en niet langer gekoppeld blijft aan de graad van arbeidsintensiteit; alleen door de economische transfers losser te maken van de sociale politiek kunnen middelen vrijkomen om een echte nieuwe industriële politiek te voeren, gericht op de toekomst, met als uiteindelijk resultaat, meer werkgelegenheid.

Concreet ben ik ervan overtuigd, Mijnheer de Minister, te mogen stellen dat zowel de oppositie als de meerderheid bekommerd zijn om de werkloosheid, en nog meer speciaal met de werkloosheid der jongeren. Maar het is niet met wankel en onrenderende bedrijven kunstmatig in leven te houden dat wij de werkloosheid zullen oplossen. Enkel en alleen de uitbreiding van de gezonde bedrijven, het creëren van nieuwe nijverheden kan arbeidsplaatsen scheppen en de werkloosheid minderen, hopelijk oplossen.

En dit brengt mij tot de problemen van internationale mededinging. Het is voor niemand een geheim dat wij een moeilijke periode tegemoet gaan, waarbij in vele traditionele industrieën de steeds scherpere concurrentie der «lage-loonlanden» in de toekomst nog grotere problemen gaan veroorzaken. Onze enige kans om aan een blijvende hoge werkloosheidsgraad en finaal aan een daling van de welvaart te ontsnappen, ligt juist in de innovatie, de vernieuwing en verwijning van het productieapparaat.

Kortom, wij moeten ertoe komen goederen voort te brengen die verkoopbaar zijn en die renderend kunnen geproduceerd worden. Goederen produceren of diensten aanbieden waar geen vraag naar is of waarvan de prijs te hoog ligt ten opzichte van de concurrentie, heeft geen zin. Men hoeft geen economie gestudeerd te hebben om de realiteit hiervan te beseffen. De kleinste ambachtsman, de kleinste winkelier weet dat. Door renderend producerend versta ik, zo te werk gaan dat én de arbeid en het kapitaal én het risico gepaard aan het initiatief aan hun trekken komen. Dit zijn twee fundamentele voorwaarden voor een gezonde economie in ons land. In landen die over grondstoffen beschikken of landen die kunnen leven met gesloten grenzen liggen de voorwaarden natuurlijk anders. Ik durf eraan toe te voegen, Mijnheer de Minister, dat deze eenvoudige formulering, maar die toch zoveel inhoudt, even goed geldig is voor overheidsbedrijven als voor privébedrijven, en dit zeker in een land zoals het onze, een land zonder noemenswaardige bodemrijkdom waar we praktisch enkel en alleen beschikken over onze hersens en onze handen om onze toekomst te verzekeren.

Om het gestelde doel te bereiken dienen de nodige middelen gezocht die alleen kunnen voortvloeien in een markteconomie, uit een herstel van de winstmarges der bedrijven, een betere beloning van het risicodragend kapitaal en een verbetering van de uitvoermogelijkheden. Dit wordt door de Minister zeker beaamd, maar wat zien wij? Men blijft de winst in bepaalde milieus als iets «vies» beschouwen, het risicodragend kapitaal blijft gediscrimineerd ten opzichte van het leenkapitaal en de uitvoer loopt achteruit. Hier zit de regering kennelijk klem tussen neo-liberale verklaringen en neo-syndicale handelwijzen waarbij echter de toekomst in het gedrang komt.

De loonkost, de fiscale en financiële lasten blijven onze uitvoer afremmen, ook al geeft onze verzwakte muntpositie iets meer armslag. En hier gaat de regering weer de verkeerde toer op, om toch maar die onzalige werkloosheidscijfers te drukken al was het maar momenteel moet de beschikbare arbeid, via een 36-urige werkweek, hoewel de remedie twijfelachtig is, anders verdeeld worden, en liefst tegen uiterlijk 1983. De EEG-instanties, en meer bepaald het rapport-Vredeling pleiten echter voor een Europese — en geen nationale — regeling tegen 1985, dus twee jaar later. Gaat de regering voor deze suggestie, die voor ons een waarschuwing zou moeten betekenen inzake concurrentieverhoudingen binnen de Europese Gemeenschap, doof blijven? Ik durf hopen van niet, anders wordt alleen maar nieuwe werkloosheid geschapen dat finaal welvaartsverlies tot gevolg heeft.

Ook op het vlak van de KMO, die nochtans ook een der motoren van de vernieuwing moeten zijn, staat men voor tegenstrijdigheden. De anticrisiswetten bevatten een aantal positieve maatregelen inzake sociale lasten en toelagen, maar de fiscale druk en de administratieve rompslomp blijven drukken. In ruil voor de nieuwe, tijdelijke voordelen werden echter structurele maatregelen ingevoerd zoals de inschrijvingsverplichting der aannemers — waar men veel hoort klagen over ambtelijke willekeur en niet-gemotiveerde beslissingen — en de versterkte aansprakelijkheid der beheerders en zaakvoerders.

De KMO, die nochtans in grote mate onze economie schragen, zouden ook moeten aangemoedigd worden inzake technologie, wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Opnieuw staan wij voor theorie, want als wij even de cijfers van de staatssecretarissen bekijken, dan blijft het grote pak der kredieten gaan naar de kleinhandel (43,1 pct.) en de groothandel (9,3 pct.), waar die factoren nagenoeg niet spelen, terwijl ze beperkt blijven in de bouwrijverheid (20 pct.), in de Horeca (5,8 pct.), de landbouw en extractie (3,8 pct.).

Op de totale investeringsom komt dus amper 10 à 15 pct. in aanmerking voor de innoverende richting die de regering wil inslaan en de cijfers vertonen in de tijd eerder een dalende richting. Als KMO-bedrijfsleider zou ik trouwens graag van de Minister vernemen hoe hij zijn theorieën over spitssectoren met hoge kapitaalintensiteit in de KMO concreet wil aanmoedigen en tevens verzoenen met de huidige drang naar «arbeidscheppende» investeringen. Hoe rijmt hij het samen om terzelfder tijd de kapitaal- en de arbeidsintensiteit aan te moedigen in bedrijven met 1 tot 50 werknemers? Hier wordt kennelijk geen keuze gemaakt, met als gevolg dat alles blijft zoals het was.

Mijnheer de Minister, ik zou nog kunnen doorgaan met het aantonen van in uw beleid mekaar tegensprekende maatregelen, maar dan zou dit betoog te lang uitvallen.

Ik wens nog terloops enkele detailpunten aan te snijden waar u, Mijnheer de Minister, net zoals voor het energiedebat, in gebreke blijft.

Er is in de eerste plaats het Vijfjarenplan. De regering waarvan wij deel uitmaken viel vóór het plan 1976-1980 was goedgekeurd. Ingevolge de eisen van sommige ideologen diende bepaalde opties dringend herzien en «geactualiseerd».

U is nu twee jaar minister van Economische Zaken en het plan voor de lopende vijf jaar staat nergens. Er bestaat zelfs geen ontwerp meer en als ik goed ingelicht ben, heeft men de boel gewoon laten vallen om direkt de voorstudie van het plan 1981-1985 aan te vatten. Hierbij wordt de wet van 15 juli 1970 op de economische planning en decentralisatie, destijds zo vurig door uw partij gewenst dat zij deze wetgeving ruilde voor de culturele autonomie van de CVP, gewoon «vergeten». Hier doet u uw eigen geesteskind geweld aan, Mijnheer de Minister.

U zal mij zeker antwoorden dat de planningsprocedure dient herzien te worden, onder meer ingevolge de uitvoering van artikel 107^{quater} van de Grondwet, maar wij tasten hier volledig in het duister over uw inzichten en voorstellen, terwijl toch de regering aan «onomkeerbare» fazes inzake gewestvorming toe is. Aan die snelheid komt er van het Plan 1981-1985 ook al niets meer in huis, ook al zullen hierover weinig liberalen een traan laten. Het zou mij verheugen zo u dit kon toelichten. Gekoppeld aan die regionalisatie zitten natuurlijk het Planbureau en de Dienst voor Nijverheidsbevordering. In het eerste heeft men interne regionaliseringsmaatregelen getroffen, maar in het tweede is dit niet zo duidelijk. Ook hier zou normaal de «onomkeerbare gewestvorming» gevolgen moeten hebben, die echter niemand juist schijnt te kennen. Ook hierover bekwam ik graag enige informatie.

Er is het probleem van de «witte» producten waar u stevast de index blijft goedkeuren ondanks het verzet der vakbonden. Met uw partij in de oppositie, had u waarschijnlijk al geïnterpelleerd over deze «onduldbare» afremming van de indexstijging die voor de arbeiders in dit land nadelig uitvalt. Vandaag zit u aan de andere kant van de barrière en vraag ik u even uw houding ter zake toe te lichten.

Tenslotte het rantsoeneren van de stookolie sinds 1 mei. Uw markt-economische geschooldheid had moeten kunnen voorzien wat nu gebeurd is. Problemen van zwarte markt — men kan de ontbrekende 20 pct. op de parallelle markt al vinden aan een prijs die ongeveer 1 frank per liter hoger ligt — en de moeilijke bevoorrading der onafhankelijke verdelers waren gemakkelijk te voorzien. Zonder Europese concertatie en gelijklopende maatregelen is dit een slag in het water en dat beseft u ook wel. Graag vernam ik wat uw volgende stappen zullen zijn om toch gelijk te krijgen.

Om te besluiten, Mijnheer de Minister, wens ik te zeggen dat ik kan begrip opbrengen voor de moeilijke situatie waarin u nu ver-

keert, en ik kan mij inbeelden dat u thans onder zware druk staat van alle zijden tegelijk. Wanneer ik toch meen kritiek te moeten leveren, is dat omdat ik moet vaststellen dat er aardig wat scheef loopt en dat wij onherroepelijk bezig zijn onze toekomst te verkwanselen.

Hier tegen wil ik, en u zeker ook, reageren. (*Applaus op de liberale banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Flagothier.

M. Flagothier. — Madame le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, dans les temps difficiles que nous traversons, la discussion du budget des Affaires économiques est, pour chacun d'entre nous, l'occasion de répercuter les inquiétudes de nos concitoyens.

Certes, la première de nos préoccupations est d'orienter notre économie vers la solution des problèmes de l'emploi. M. Vergeylen les a évoqués très longuement; je n'insisterai donc pas sur ce point.

Le rapport de notre collègue, M. van Waterschoot, nous laisse espérer une très légère reprise de la conjoncture économique. L'exposé du ministre a souligné l'amélioration des carnets de commandes, l'augmentation de la production industrielle et celle de nos exportations, qui a permis de réduire le déficit de la balance des paiements.

Actuellement, notre taux d'inflation est un des plus bas d'Europe, mais, par contre, il y a un recul dans la consommation des ménages et, dans le serpent monétaire européen, la position du franc belge est la plus faible.

Il est donc urgent, Monsieur le Ministre, de poursuivre l'application de la nouvelle politique industrielle avec les moyens qui sont mis à votre disposition et à la disposition des exécutifs régionaux qui ont repris les attributions des secrétaires d'Etat à la Politique économique régionale.

Le groupe PSC a confiance dans le gouvernement et en vous-même, Monsieur le Ministre. J'espère qu'il ne sera pas déçu.

Par ailleurs, les événements d'Iran et l'accident qui s'est produit à la centrale nucléaire de Harrisburg ont remis au premier plan de l'actualité le problème posé par la consommation de l'énergie dans notre pays.

Le contenu du Livre blanc nous apprend que la Belgique est le troisième consommateur mondial d'énergie par tête d'habitant. Nous avons donc le triste privilège d'arriver juste après les Etats-Unis et le Canada, et avant tous les autres pays, y compris le Japon. Nous devons tout mettre en œuvre pour abandonner cette troisième place, dont il n'y a vraiment pas lieu d'être fier.

Vous avez déclaré en commission, Monsieur le Ministre, qu'il était nécessaire de mettre en place une politique énergétique globale et cohérente. C'est, en effet, très important. Des réunions des commissions des Affaires économiques de la Chambre et du Sénat se tiendront dès demain pour préparer le débat sur l'énergie qui aura lieu devant le Parlement. Je me permets d'insister pour que ce débat ne se déroule pas dans la précipitation. On s'efforce de regagner le temps perdu pendant la trop longue crise politique que nous venons de connaître. Il faut voter les budgets et réaliser, au plus vite, la réforme de l'Etat. Je le comprends. L'expérience d'Egmont et de Stuyvenberg nous a montré qu'il fallait aller très vite pour exécuter les accords communautaires. Dans cette bousculade, il n'y a pas de place pour un vrai débat serein sur la politique énergétique. Les choix à faire sont trop importants pour que nous n'y consacrons pas le temps nécessaire.

En attendant ces choix, il me paraît indiqué de stopper l'exécution du programme de construction de nouvelles centrales nucléaires.

Il a été dit en commission, et cela n'a pas été démenti, que les centrales nucléaires existantes ne fonctionnaient guère au maximum de leurs possibilités de production. Dès lors, on peut attendre un plan global avant de continuer à travailler au coup par coup.

La politique de l'énergie devra également tenir compte des aspirations de la population qui devra être consultée par la concertation avec les organisations qui la représentent. Les choix devront, en effet, tenir compte des besoins et de l'environnement.

Dans cet ordre d'idées, il me paraît que c'est une erreur de déterminer l'évolution des besoins énergétiques sur la base des faits constatés dans le passé. Il faut, au contraire, rectifier les erreurs et projeter, dans l'avenir, les besoins déterminés, en fonction des rectifications précitées.

Vous avez l'intention de favoriser une politique énergétique globale et cohérente et les mesures appliquées pour l'instant se situent dans une action ponctuelle, ce qui est un peu contradictoire.

Il faut faire des économies d'énergie, mais dans tous les domaines et après une bonne information de la population. S'ils sont bien in-

formés et si nous leur démontrons qu'ils sont occupés à scier la branche sur laquelle ils sont assis, nos concitoyens seront d'accord sur des mesures d'économie.

Dans notre pays, il est interdit de faire de la publicité en faveur des médicaments. Ne serait-il pas indiqué d'agir de même en matière d'énergie, à un moment où il va falloir en restreindre la consommation?

L'an dernier, Monsieur le Ministre, j'avais attiré votre attention et celle de cette assemblée, sur la situation économique particulièrement grave de la région liégeoise. Je ne reviendrai pas en détail sur ces problèmes, mais je voudrais vous demander où en est le projet de pipeline Anvers-Liège-Limbourg.

Je vous l'ai dit, il y a un instant, le groupe PSC fonde beaucoup d'espoirs sur la politique économique et énergétique que le gouvernement voudra mener. C'est dans cet esprit qu'il votera votre budget. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van den Eynden.

De heer Van den Eynden. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, door de minister van Economische Zaken werd in de commissie herhaaldelijk beklemtoond dat de Belgische nijverheid zich geleidelijk moet aanpassen aan een grondig gewijzigde economische context, vooral op wereldvlak.

Vermelden we even de snelle stijging van de kosten van bepaalde traditionele produktiefactoren (energie, grondstoffen, ontleend kapitaal, arbeidskrachten), de industrialisatie van de ontwikkelingslanden en de wijziging van de wereldhandel ingevolge nieuwe specialisaties, de ontwikkeling van de collectieve behoeften enz. Rekening houdend met de huidige toestand en de structuur van de Belgische industrie en met de vermoedelijke ontwikkeling van de vraag, werden door de minister en de regering een aantal prioritaire acties voor het industriebeleid vastgelegd. Deze acties hebben betrekking op een aantal sectoriële, denken we aan de belangrijke subsectoren van de metaalverwerkende en van de scheikundige nijverheid, en een aantal intersectoriële projecten, inzonderheid het gemeenschappelijk vervoer, verbetering van de arbeidsvoorwaarden, gezondheidsbeleid, huisvesting enz.

De verwezenlijking ervan onderstelde, steeds volgens de minister, een actiever beleid van de overheid, waarbij zij in een bepaald aantal gevallen zelf het initiatief van de dialoog met het bedrijfsleven moet nemen. Tijdens de jongste jaren werden een aantal instrumenten, die een dergelijke aanpak mogelijk maken, in het leven geroepen.

Ik tracht er enkele van op te sommen: de contractuele planning, waarvan de inhoud in de wet van 30 december 1970 betreffende de economische expansie werd vastgelegd en voor de toepassing waarvan een speciale commissie werd opgericht; het economisch overheidsinitiatief, ingevolge de omvorming van de Nationale Investeringsmaatschappij tot overheidsholding; een cel «overheidsinvesteringen», belast met het volgen van deze investeringen en van hun economische weerslag; de programmatie van de overheidsbestellingen in het algemeen in het kader van de commissie voor oriëntatie en coördinatie van de overheidsopdrachten; het sectorieel overleg in de bedrijfstakken; het systematisch opsporen van nieuwe initiatieven, produkten en activiteiten, de valorisatie van het speurwerk enz. door de Dienst voor nijverheidsbevordering.

Wanneer dit toch wel indrukwekkend instrumentarium, met weliswaar vele onvolkomenheden, tot nu toe weinige of teleurstellende resultaten op economisch gebied boekte, dan ligt dit waarschijnlijk aan menige uiteenlopende reden.

Mijns inziens ligt het echter hoofdzakelijk aan een totaal gebrek in dit land aan de zo noodzakelijke planningsmentaliteit, die er voornamelijk in bestaat de zaken te zien zoals zij zijn.

Sinds de oprichting van het bureau voor economische programmatie in 1959 en later, na de uitvoering van de zogenaamde wet-«Terwagne», de inrichting van het planbureau in 1971-72, werd door gelijk welke regering slechts aandacht besteed aan de planning wanneer deze dienstig kon zijn in de mogelijke verwezenlijkingen van een ministerieel departement. De jongste jaren beleven wij echter een zwanezang van de planning. Inderdaad schrijft een minister nog slechts geschiedenis wanneer bepaalde deelmaatregelen als «Plan-X» betiteld worden. Aangezien de actuele problemen werkgelegenheid, sociale zekerheid, infrastructuurwerken, KMO e.a. betreffen, werden al deze departementen met een ministerieel plan bedield. Verre van mij de soms zo vergankelijke roem voor sommige collega's te benijden, maar het moet me toch van het hart dat het Planbureau, de instelling die in principe zou moeten instaan voor de samenhang van het toekomstig beleid en de voorstellen van prioriteiten, steeds meer

op het achterplan geraakt zo niet in het moeras van de nog bestaande maar niet meer gebruikte overheidsinstellingen verdwijnt.

Dit is voor mij — en ik denk voor gans mijn politieke fractie — toch wel een nare vaststelling. Dit kabinet zou dan ook resoluut een stap moeten zetten in de richting van een planeconomie, die de financieringsmaatschappijen dichter wil betrekken bij het plan dat zelfs verplicht te volgen richtlijnen zou moeten opleggen aan bepaalde bedrijven. Het is daarom wenselijk dat zo snel mogelijk een nieuwe wet tot stand wordt gebracht houdende organisatie van de planning. Mijns inziens moet deze wet vrij algemeen zijn en afstappen van de formele rigiditeit, maar vooral rekening houden met de diverse beslissingsniveaus die in België zullen worden uitgebouwd. Hoofdzak is echter dat de planidee uitgroeit en zich aanpast onder politieke controle en dat daarvoor én door regering én door Parlement voldoende interesse wordt opgebracht.

Hoe kan immers van de bedrijfswereld verwacht worden dat hij zou aanvaarden zich te begeven in een geplande economie, wanneer hij bij de overheid steeds geconfronteerd wordt met een traag beslissingsproces zonder welomlijnde economische doelstellingen op middellange termijn, daar waar de bedrijfseconomie behoefte heeft aan een snelle welomlijnde besluitvorming? Ik wens er bijgevolg namens mijn groep op aan te dringen dat aan de conceptie van het volgend vijfjarenplan een duidelijke inhoud gegeven wordt en dat het zich zou richten op de uitwerking van een aantal beleidsopties die onmiddellijk aansluiten bij de voornaamste sociaal-economische problemen van het ogenblik.

Deze wens wordt trouwens gedeeld door de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen. U zal mij toestaan, Mijnheer de Minister, bijna te eisen dat het plan 1981-85 ingediend en goedgekeurd zou worden binnen de door de wet voorziene termijnen.

Een prioritaire opgave voor het Planbureau zal er ongetwijfeld in bestaan een realistische oplossing voor te stellen voor de werkgelegenheidsproblematiek. In dit verband ben ik ervan overtuigd dat de versteviging van het concurrentievermogen van onze economie een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren tot het oplossen van het tekort aan werkgelegenheid.

Inderdaad veronderstelt de drang van België naar een onafhankelijk produktieapparaat, een toenemende verstandige specialisatie. Deze specialisatie berust in de eerste plaats op de concurrentiekracht van het nijverheidsapparaat, gemeten op grond van zijn vermogen om zijn aandeel op de binnenlandse en buitenlandse markt te verhogen, dank zij gunstige prijsverhoudingen en de specifieke kenmerken van de aangeboden produkten.

Volgens het «nieuw industrieel beleid» van de minister van Economische Zaken zal ons land zich specialiseren in kapitaalgoederen met hoge graad van techniciteit en met grote toegevoegde waarde. Het staat echter buiten kijf dat ook deze bedrijvigheden met grote toegevoegde waarde en met vergevorderde technologie, zullen te kampen hebben met een sterke concurrentie van de andere geïndustrialiseerde landen. Het competitiviteitspeil dat deze ondernemingen moeten bereiken en zelfs overschrijden, zal dan ook bepaald worden door de internationale markt.

Dit heeft tot gevolg dat de kwaliteit van de informatie- en researchnetten van die ondernemingen en de soepelheid van hun organisatie, het hun mogelijk moet maken snel te reageren op de evolutie van de wereldvraag en ze zelfs te kunnen leiden. Vandaar dat voor een onderneming die een strategische of tactische beslissing moet nemen, de informatie een echte produktiefactor is. Het is dan ook daar dat naar mijn mening de Belgische overheid in gebreke blijft en dat voor het ministerie van Economische Zaken een belangrijke rol is weggelegd. Misschien zou naast de Dienst voor nijverheidsbevordering, zelfs kunnen gedacht worden aan een dienst voor buitenlandse marktpenetratie die zich uitsluitend zou bezighouden met handels- en vooral economische informatie over het buitenland, zoals produkties, prijzen enz.

Het is inderdaad slechts een gespecialiseerd organisme dat op doeltreffende wijze informatie kan verstrekken over een reusachtige voorraad gegevens die uitgedrukt zijn in verschillende talen. Deze onontbeerlijke taak van analyse- en syntheseswerk zou echter steriel blijven indien zij niet gepaard moest gaan met een aanzienlijke promotiecampagne en ondersteuning van de industriële bedrijven op de buitenlandse markt. Het is inderdaad zo dat de potentiële kopers vandaag hun keuze bepalen op het fijnste vlak, dat van de ondernemingen en de produkten. Daarom zal het voor de onderneming van belang zijn produkten te bedenken waarvan de prijs aan de markt is aangepast en die dan in te burgeren door middel van een krachtige reclamecampagne. Het is hierin en in de mogelijkheden van het verstrekken van langlopend krediet dat voor de overheid een rol is weg-

gelegd, wil men in de toekomst de expansie van onze industrie mogelijk maken.

In het jaar van de eerste Europese verkiezingen past het trouwens eens even ter overweging te geven of één van de meest prioritaire taken in Europa er niet zou in bestaan een nijverheidspolitiek op communautaire schaal te ontwikkelen.

Het is in alle geval de plicht van de overheid in het raam van een tewerkstellingsbeleid, alles in het werk te stellen om onze industrie doeltreffender te wapenen tegen de buitenlandse concurrentie.

Voor de ondernemingen en sectoren die het competitief voorlopig niet waar kunnen maken voorzag de regering in tegemoetkomingen sedert 1972 in de begroting van het ministerie van Economische Zaken via een ingelaste budgettaire bijbepaling.

Reeds ettelijke jaren geeft de overheid dan ook jaarlijks miljarden uit via het Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie aan ondernemingen en sectoren in moeilijkheden. Het belang en de omvang van die bijzondere steunverleningen hielden de aandacht van het Rekenhof gaande en in haar 135e boek, deel I, wijdde het Hof dan ook enkele beschouwingen aan de resultaten van de tijdens zes jaar verleende staatssteun. Voor iets meer dan de helft van de betrokken ondernemingen had de hulp een nuttige invloed. Voor de anderen mocht de hulp niet baten, vermits ze hun activiteit hebben moeten stopzetten.

Wat de tewerkstelling betreft, in functie waarvan deze miljardensteun werd gevoerd, valt aan te stippen dat het behoud aan arbeidsplaatsen isfics hoger ligt dan degenen die verloren gingen wegens sluiting of afvloeiing ingevolge herstructurering.

Deze vaststellingen van het Rekenhof onderstrepen voor mij nogmaals dat de afwezigheid van een wet betreffende het beheer met bijstand een scherpe lacune is in dit land. Deze wet zou het inderdaad mogelijk maken aan de ondernemingen die in moeilijkheden verkeren, een wettelijke basis te geven voor bijstand op korte termijn, waarbij zij op adem kunnen komen en andere uitkomsten zoeken voor hun bedrijvigheid. Ik betreur ten zeerste dat deze wet tot nu toe niet tot stand is gekomen. De privé-initiatieven ter zake met financiële steun van de gemeenschap kunnen mijns inziens niet tot dezelfde resultaten leiden. De bijstand van ondernemingen in moeilijkheden wordt aldus herleid tot een geprivatiseerde aangelegenheid, betaald door de gemeenschap. Het geeft trouwens zo een beetje de indruk dat ten allen prijze vermeden moet worden dat de gemeenschap de noodzakelijke inijk- en controlemogelijkheden zou uitbouwen in het « leven » van de ondernemingen.

Om de bedenkingen rond de steun van de overheid aan de ondernemingen in moeilijkheden af te ronden, zou ik mij willen aansluiten bij de opmerking van het Rekenhof en stellen dat het voor de controle door het Parlement nuttig zou zijn dat in de begroting een klaar onderscheid zou worden gemaakt naargelang het gaat om: kredieten voor de economische expansie; kredieten voor de hulpverlening aan ondernemingen in moeilijkheden; kredieten voor sociale tegemoetkomingen.

Dit zou een einde kunnen maken aan de concurrentie binnen het globaal pakket aan beschikbare financiële middelen tussen de middelen toegewezen aan ondernemingen in moeilijkheden en de middelen voor een expansiebeleid.

Het spreekt vanzelf dat voor beide opties voldoende financiële middelen moeten voorzien worden. De toekomst van het land ligt vast en zeker in de opbouw van nieuwe industriële activiteiten die produkten afleveren mer een hoge toegevoegde waarde, maar afgezien van de dynamische ontwikkelingen in de wereldeconomie, moet men er zich toch voor hoeden andere sectoren of subsectoren te verwaarlozen of af te schrijven.

Zo kom ik, Mijnheer de Minister, geachte collega's, tot het laatste punt van mijn tussenkomst van vandaag. Het zal u allen geenszins verwonderen dat het betrekking heeft op de toestand in de scheepsbouw- en scheepsherstellingssector, aangezien ik reeds in het verleden herhaaldelijk uw aandacht heb gevestigd op de situatie in deze subsector van de metaalverwerkende nijverheid.

Zonder vooruit te willen lopen op de studie die door de Dienst voor nijverheidsbevordering, op last van de minister van Economische Zaken, ondernomen wordt, zal u mij nochtans willen toestaan even een beschouwing ter zake te brengen.

Mijns inziens zijn er vier hoofdredenen voor de huidige crisis in de scheepsbouw.

In de eerste plaats is er de snelle aangroei van de capaciteit te wijten aan het boomeffect van 1968-1973 inzake de olievoorraden, die nu bruusk beëindigd is.

In 1938 bedroeg de wereldhandelsvloot 3 miljoen ton. Dit cijfer bleef stabiel tot 1949. Van dan af groeit de wereldscheepsbouwcapaciteit op enorme wijze, zowel op het vlak van de individuele produktielanden, bijvoorbeeld Japan, als in het stijgend aantal landen dat een eigen scheepsbouwindustrie uitbouwt, namelijk Polen, Joegoslavië, Noorwegen en Spanje in de zestiger jaren en later Brazilië en Zuid-Korea.

De wereldproduktie steeg werkelijk op fantastische wijze, tussen 10 à 20 pct. per jaar gedurende meer dan 20 jaar. Van de aangroei met 25 à 26 miljoen ton gedurende de laatste twintig jaar, nam Japan 13 miljoen ton voor zich. Dit betekent bijvoorbeeld dat in 1968 Japan alleen evenveel tonnageproduktie bood als de ganse wereld samen in 1963, en later in 1974 evenveel als de wereld in 1968. In de tien jaar voorafgaand aan de piekproduktie van 1975 werd 52 pct. van de aangroei geleverd door Japan.

In hun verklaring van 17 juni 1977 legt de Vereniging van Westeuropese scheepsbouwers (AWES) er de nadruk op dat het probleem van overcapaciteit te wijten is aan de aanhoudende expansie van de Japanse werven. Een van de belangrijkste redenen van deze groei lag in de stijging van de olietrafiek. De olieproduktie in de niet-communistische landen steeg met 50 pct. tussen 1968 en 1973. De produktie steeg vooral in deze gebieden die een lang transport over zee noodzakelijk maakten: West-Afrika, Zuidoost-Azië en het Midden-Oosten. De olieproduktie van deze drie zones steeg van 600 miljoen ton in 1968 tot 1 247 miljoen ton in 1973. Dit had tot gevolg dat de vraag naar olietankers, die grote hoeveelheden ruwe petroleum over lange afstanden konden vervoeren, gevoelig steeg.

In de wereldtankervloot waren er 698 tankers van 80 000 brutoton die 50 pct. van de totale tankertonnage vertegenwoordigden. Slechts vier ervan waren meer dan 10 jaar oud. De groei van de markt van zeer grote, weinig gesofistikeerde schepen voor het vervoer van ruwe petroleum, is de hoofdreden van de wereldproduktiestijging. Grote scheepswerven werden speciaal gebouwd voor het maken van deze mastodontschepen, vooral in de landen buiten Europa. De Europese werven daarentegen, minder geschikt voor de bouw van deze schepen, moesten zich in hun groei of reorganisatie vooral toeleggen op de bouw van andere scheepstypes.

Een gelijkaardige evolutie deed zich voor in de erts- en bulkcarrier-vloot: lange transporten over zee waren nodig vanuit de nieuwe ertsvelden in Brazilië, Australië en elders. Een nieuw scheepstype, het olie/bulk/erts-schip (OBO), werd gelanceerd om de eigenaars toe te laten zowel petroleum als erts te vervoeren. In de totale wereldvlootonnage van 91,7 miljoen ton in 1976 in de erts- en bulkschepen, bedroeg het aandeel van de OBO-schepen 25 miljoen ton. 89 pct. van deze tonnage was minder dan 10 jaar oud, 53,6 pct. van deze OBO-tonnage minder dan 5 jaar oud. Eens te meer werden deze schepen hoofdzakelijk gebouwd in nieuwe speciaal voor grote schepen aangelegde scheepswerven.

Het was onwaarschijnlijk dat dergelijke evolutie zich zou kunnen blijven voltrekken. Rapporten voorspelden toen reeds dat vanaf 1971 zich een overcapaciteit op wereldvlak zou voordoen, en dat in 1980 het aanbod dubbel zo groot zou zijn als de vraag. Op dat ogenblik had de petroleumcrisis en de felle stijging van de consumptieprijzen een gevoelige daling in de olie- en erts-bulk-trafiek tot gevolg. Deze crisis is de tweede reden van de huidige scheepsbouwproblemen, die tot gevolg heeft dat miljoenen tonnemaatschepen opgelegd worden, de vrachtprijzen gedaald zijn en de bestellingen van nieuwe schepen spectaculair ineengestort zijn.

Minder voor de hand liggend, maar even doortastend is de financiële situatie van de reders. De vlootaangroei werd gefinancierd door het bankwezen en dikwijls langs kredieten verkregen van de centrale overheid. In juli 1976 werd de wereldschuld op schepen geschat op 38 biljoen dollars (Fearnley & Egers).

Noorwegen heeft een waarborgfonds opgericht ter ondersteuning van de leningen aangegaan door reders. In mei 1977 kon een Japanse scheepvaartfirma niet aan haar verplichtingen voldoen, schulden nalatend tot een bedrag van 70 miljoen pond sterling.

Wereldwijd heeft de centrale overheid ondersteuning verricht door middel van leningen voor de reders, wat in strijd zou kunnen zijn met een mogelijke ondersteuning van de scheepsbouwindustrieën voor nieuwe bouwactiviteiten, wat de crisis nog bemoeilijkt. Overheidssteun aan de reders doet de vrachtprijzen nog verder dalen. Dit wordt nog onderstreept door de bedoelingen van de OBO-eigenaars

die hun schepen volledig willen omschakelen tot uitsluitend bulk-cargo-activiteiten, wat eveneens zijn weerslag zal hebben op de vrachtprijzen.

Daarbij komt dat nieuwe bestellingen ten belope van 70 miljoen ton werden ingetrokken (8/6/77) en dat 67 miljoen ton opgelegd werden.

Er bestaat nochtans geen methode om de massale achteruitgang in de bestellingen tegen te gaan. De statistieken van Lloyds aangaande de bestellingen geven een stijging weer van 33,6 miljoen BRT in maart 1966 naar 133,4 miljoen in maart 1974. Deze zijn in maart 1977 teruggevallen tot 51,4 miljoen ton.

Er bestaat een grote verscheidenheid van opvattingen over de toekomst inzake bestellingen. De AWES voorziet bestellingen van 17 miljoen ton tot 1980; de OESO 12,7 miljoen, de Japanse raad voor de rationalisatie van de scheepvaart- en scheepsbouwindustrie 12 miljoen en de Japanse scheepsbouwers 10 miljoen. Dit betekent in het gunstigste geval een achteruitgang in de productie van 50 pct. over drie jaar.

Al deze vooruitzichten zijn van generlei belang in vergelijking met de productiecapaciteit die in 1977 door de OESO geschat werd op 50 miljoen ton.

Een derde factor is de specifieke situatie van de Belgische scheepsbouwindustrie. Om haar concurrentievermogen enigszins te vrijwaren, heeft ook zij haar capaciteit, zij het bescheiden, opgevoerd, waardoor ook zij getroffen wordt door de situatie. Dit heeft tot gevolg dat de capaciteit zal moeten worden gedrukt en dat een oplossing moet worden gevonden om tenminste beide grote scheepswerven in bedrijf te houden.

De vierde factor die bijdraagt tot de huidige crisis in de scheepsbouw is de verhouding van de reders tot de scheepsbouwindustrieën. Inderdaad, hoewel krachtens de wet van 23 augustus 1948 voordelige leningen worden toegestaan aan de Belgische rederijen, zijn deze in principe niet verplicht hun schepen in België te laten bouwen om de voordelen te genieten. In het verleden is het leeuwenandeel van de Belgische orders steeds naar binnenlandse werven gegaan, doch de jongste tijd werden enkele opzienbarende wendingen vastgesteld.

In mei 1976 werd in het kader van de OESO een overeenkomst bereikt over een aantal principiële richtlijnen, bedoeld als gedragscode voor de regeringen. Het bestaan van de sectoriële overcapaciteit wordt vastgesteld en op de noodzaak van een gezamenlijke capaciteitsinkrimping wordt gewezen.

Het Japanse antwoord was een prijsstijging per schip van 5 pct. in februari 1977, nochtans op een ogenblik dat hun prijzen 30 à 40 pct. lager waren dan die van de Europese scheepswerven.

Op hetzelfde ogenblik nochtans schakelde Japan over op schepen van kleinere tonnage. Zij waren de eersten om een project te lanceren van ombouw van tankers naar containerschepen en zij lanceerden zich tevens met hart en ziel in de dry-cargoschepen, container- en Ro-Ro-schepen.

Daarenboven heeft Japan in een werkgroep van de OESO, in de week van 11 november 1978 bijegekomen te Parijs, aangekondigd dat deze 5 pct. prijsverhoging zal worden ingetrokken, gelet op het feit dat nieuwe producenten zoals Zuid-Korea hun schepen goedkoper op de markt kunnen brengen, wat hun aandeel in de wereldmarkt stelselmatig verhoogt.

Dit heeft tot gevolg dat een internationale overeenkomst over de herstructurering van de wereldscheepsbouwindustrie nagenoeg onmogelijk is geworden. Het zal reeds moeilijk genoeg zijn een nationaal programma te laten aanvaarden en bekostigen.

Internationaal kan men slechts hopen dat een doelmatige controle kan tot stand komen op het gebruik van de nationale subsidies.

Het is dan ook op basis van deze analyse van de toestand op wereldvlak dat ik aan de minister van Economische Zaken een mogelijk tewerkstellingsbeleid voor onze scheepsbouwindustrie zou willen suggereren.

Op korte termijn zal een ingrijpende herstructurering van de Belgische scheepsbouw noodzakelijk zijn, wil men dat in het begin van de jaren 80 een gezonde en rendabele scheepsbouwindustrie in de wereld goed kan concurreren, terwijl daarbij een zo groot mogelijke werkgelegenheid behouden is gebleven.

Tijdelijke noodmaatregelen in de vorm van overheidssteun zijn onmisbaar ten einde een ingrijpende herstructurering te bevorderen en zonder al te grote schokken te doen verlopen. Deze noodmaatregelen zijn gericht op een zekere bescherming van het Belgische marktaandeel in de wereldscheepsbouw, zoals dat in de jongste jaren werd

verwezenlijkt, tegen excessieve prijsconcurrentie van werven in Japan en andere landen. De voor te stellen maatregelen werpen geen belemmering op in gevallen waarbij geen sprake is van excessieve prijsconcurrentie. Hun toepassing zal niet inhouden dat een order tegen overschillig welke prijs zal worden aanvaard. Uiteraard staan de Belgische maatregelen ter discussie indien maatregelen in Europees verband worden voorgesteld.

De toekomstige markt voor schepen is zeker het belangrijkste gegeven. Er zou een studie moeten worden gemaakt over de toekomstige evolutie in de scheepvaart om de bestellingen te kunnen programmeren bij voorbaat, zodat pre-planning en standaardisering zou kunnen bevorderd worden om de scherpe pieken van stijging en terugval van de vraag op korte termijn weg te werken.

Nieuwe bindingen tussen de handelsvloot en de scheepsbouw en nieuwe vormen van overheidssteun zijn noodzakelijk, evenals de coördinatie ervan.

De maatregelen die genomen zouden kunnen worden om de Belgische scheepsbouwactiviteiten export-gericht te maken zijn gericht op complexe handelsakkoorden. Dit houdt kredietverlening op langere termijn in, het sponsoren van nieuwe groepen die werken voor de derde wereld, mogelijkheid van betaling in zwakke munt, de binding van scheepsleveringen aan infrastructurele ontwikkelingsprojecten, industriële ontwikkelingspakketten. De Noren zijn sterk in zulke projecten — bijvoorbeeld de bestelling door Portugal van een oceaan-onderzoekschip werd door Noorwegen omgebogen tot een project ter ondersteuning van de Portugese zeevisserij.

Om hiertoe te kunnen komen moet de regering evenwel als maker optreden en dit niet overlaten aan het werfpersonnel. De overheidshulp moet erop gericht zijn deze complexe projecten samen te stellen, indien mogelijk door de inschakeling van meerdere Belgische bedrijven. Daarenboven moeten de OESO-richtlijnen inzake de lange-termijnscheepskredieten doorbroken worden.

De Noorse regering gaat er bijvoorbeeld vanuit dat de OESO-reglementering niet toepasselijk is bij de verkoop aan ontwikkelingslanden. Voorbeeld hiervan is de bouw van schepen voor Ceylon met 100 pct. krediet, waarvan 90 pct. terugbetaalbaar over 15 jaar (OESO: 70 pct. en maximum 7 jaar).

Overheids subsidie zou kunnen toegekend worden ten belope van het verschil tussen de EEG-scheepsprijzen en de niet-Europese of Japanse scheepsprijzen per welbepaald type, liever dan van een ingebouwde subsidieregeling ten voordele van de scheepsbouwer, daar dit subsidiëringssysteem aanvaardbaar zou kunnen zijn voor de EEG.

Uit allerlei studies blijkt dat de overcapaciteit in de tankervloot zich tot ver in de jaren tachtig zal uitstrekken. Daartegenover staat dat de ombouw van tankers in olie- en scheikundige produktentankers vrij aanzienlijk zou kunnen toenemen. De grootste groei zou zich voltrekken in de dry-cargo-handel, containerschepen en roll-on/roll-off-schepen. Deze laatste zijn echter over het algemeen gekoppeld aan nieuwe landgebonden infrastructurele investeringen, zodat het maken van globale pakketten eens te meer aangehouden wordt (vgl. containerproject in Nieuw-Zeeland in 1969). Sommige van deze mogelijkheden tonen aan dat de overheid eveneens hulp zou moeten verlenen aan investeringen in offshore-materieel. Er zou dus een « planningovereenkomst » moeten gemaakt worden tussen de scheepsbouwers, de scheepseigenaars, de scheepsherstellende, de overheid en de vertegenwoordigers van de werknemers.

Alhoewel de boom van het recente verleden zich niet meer zal voordoen, voorziet men toch een herstel van de vraag tegen de helft van de jaren tachtig, meer bepaald met betrekking tot de schepen voor droge lading. Vooruitzichten van A & P consultants tippen op 9 000 nieuwe dry-cargo-schepen tegen uiterlijk 1985 ten belope van 92,5 miljoen, d.w.z. waarvan de meesten op stapel zullen komen na 1981. De belangrijkste groeisectoren zijn nochtans de container- en de ro-ro-schepen.

Tot besluit zou ik willen zeggen dat de toekomst van de Belgische scheepsbouw- en scheepsherstellingsindustrie niet enkel gebonden is aan de herstructurering binnen de sector zelf, maar vooral aan de bindingen van de sector met een aantal overheidsinstellingen- en initiatieven. De aard en de institutionele toepassing van deze bindingen is onmogelijk te omschrijven, maar zal zich moeten inschrijven in een « overheidsplan ter bevordering van de Belgische maritiemgebonden industrieën ». De hulp die vandaag verschaft wordt door middel van goedkoop scheepskrediet voor de reder is zeker een hulpmiddel, maar houdt geen fundamentele oplossing in. Het plan zal moeten gebaseerd worden op een belangrijke interpenetratie en dialoog van de overheids- en de private sector, daarbij gesteund op een aantal controle-, ondersteunings- en subsidiëringmaatregelen.

De huidige crisis kan immers onmogelijk opgelost worden door de scheepsbouwindustrie alleen. Het is deze isolering die heeft bijgedragen tot de huidige situatie. Slechts overheidshulp en overheidscontrole zullen het mogelijk maken de huidige moeilijke jaren te overwinnen.

Indien de Dienst voor nijverheidsbevordering met zijn studies zou leiden tot een op gang brengen van een dergelijk beleid zou de tewerkstelling van vele Vlaamse arbeiders gevrijwaard kunnen worden. Het verontrust mij nochtans enigszins dat in het beste geval de aangevatte onderzoeken slechts zullen beëindigd kunnen worden tegen het einde van dit jaar. Laten we aannemen dat de besluitvorming eveneens haar normaal ritme zou volgen, dan kan nog ettelijke tijd verlopen eer men de nodige instrumenten in werking stelt voor de overleving van deze sectoren.

Indien mijn inlichtingen juist zijn, is het zelfs niet uitgesloten dat verschillende ondernemingen deze *dead-line* zelfs niet halen, met alle gevolgen van dien op het vlak van de tewerkstelling.

Ik ben dan ook zo vrij, Mijnheer de Minister, bij u aan te dringen opdat de nodige maatregelen zouden genomen worden, om in deze overgangperiode van studie, de overleving van die ondernemingen mogelijk te maken evenals het behoud van de tewerkstelling aldaar, waarvoor uiteindelijk de overheid deze onderzoekingsinspanningen verricht.

Dat was trouwens ook de draagwijdte van het memorandum over de scheepsbouw en -herstelling dat u door het gemeenschappelijk vakbondsfront werd overgezonden.

Mijnheer de Minister, geachte collega's, mijn uiteenzetting is bedoeld als een positieve bijdrage tot uw beleid en dat van de nieuwe regering, dat er ongetwijfeld in bestaat een oplossing te geven aan de huidige en te verwachten moeilijkheden inzake werkgelegenheid.

Mijnheer de Minister, tot slot wil ik zeggen dat ik, ondanks mijn opmerkingen, mij aansluit bij de vorige spreker van onze fractie en dat wij alleszins uw begroting zullen goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

Mme le Président. — Il reste trois orateurs inscrits. Je vous propose de les entendre demain, ainsi que la réponse du ministre des Affaires économiques. (*Assentiment.*)

We schorsen onze werkzaamheden tot morgenochtend 10 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 17 mai 1979, à 10 et à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 17 mei, te 10 en te 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 19 h 45 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 19 u. 45 m.*)

292